

ШЫҒЫҰ

Биринши бап

Израиллылардың Мысырда азап шегіуі

1 ¹ Яқып пенен бирге хожалықлары менен Мысырға келген Израил улларының атлары мыналар еди: ² Рубен, Шимон, Лебий, Яхуда, ³ Иссахар, Зебулон, Бенямин, ⁴ Дан, Нафталий, Гад хәм Ашер. ⁵ Яқыптың урпағынан шыққанлар барлығы болып жетпис адам еди. Ал Юсуп әлле қашан Мысырда еди.

⁶ Ұақты келип, Юсуп, оның тууысқанлары хәм сол әуладтың хәммеси дүнядан өтті. ⁷ Бірақ Израил урпақлары өсип-өніп, барған сайын сансыз көбейип, күшейгени соншелли, Мысыр ели оларға толып кетти.

⁸ Сол ұақытта Мысыр тахтына Юсупти танымайтуғын жаңа патша отырды. ⁹ Патша өз халқына: «Минекей, Израил халқының саны жүдә көбейип, күшли болып баратыр. ¹⁰ Келиңдер, көбейип кетпеуі ушын оларға қарсы хийле қолланайық. Болмаса, урыс болған жағдайда, олар душпанларымызға қосылып кетиуі хәм бизлерге қарсы урысып, елимизден кетип қалыуы мүмкин», – деди.

¹¹ Солай етип, мысырлылар израиллыларға аұыр жұмысларды ислетип, езиу ушын, олардың үстинен қул жұмсайтуғын басшыларды тайынлады. Израиллылар фараон ушын Питом хәм Рамсес деген телеклери бар қалаларды салды. ¹² Деген менен, мысырлылар израиллыларды қаншелли езген сайын, олар соншелли көбейип, артып барды. Сонда мысырлылар қорқынышка түсип, ¹³ израиллыларды аяусыз түрде жұмыс ислеуге мәжбүрледі. ¹⁴ Оларды хәр түрлі атыз жұмысларын, ылай соғыу хәм гербиш қуйыұдай аұыр жұмысларды ислеуге аяусыз мәжбүрлеп, турмысын қыйыналастырды.

¹⁵ Мысыр патшасы Шифра хәм Пууа деген еврейлердин киндик шешелерине буйырып:

¹⁶ – Еврей хаялларын туудырып атырғаныңызда, дыққатлы болың: егер ул тууылса, өлтириң, ал егер қыз тууылса, тири қалдырың, – деди. ¹⁷ Бірақ киндик шешелер Қудайдан қорқатуғын еди. Сонлықтан олар Мысыр патшасының айтқанын ислемай, ул балаларды тири қалдырды. ¹⁸ Сонда Мысыр патшасы киндик шешелерди шақыртып алып:

– Неге булай ислеп атырсызлар? Неге ул балаларды тири қалдырып атырсызлар? – деп сорады. ¹⁹ Киндик шешелер оған жууап берип:

– Еврей хаяллары мысырлы хаялларға уксамайды. Олар жүдә қарыұлы болып, бизлер бармастан алдын-ақ, тууып алады, – деди.

²⁰ Бул иси ушын Қудай киндик шешелерге жақсылық иследи. Ал Израил халқы көбейип, барған сайын күши артып барды. ²¹ Өзинен қорққаны ушын, Қудай киндик шешелерге урпақ берди.

²² Соннан кейин, фараон өзинің пүткіл халқына: «Еврейлердин тууылған хәр бир ул баласын Нил дәрьясына таслаңлар, ал қыз балаларын тири қалдырыңлар», – деп буйырды.

Екинши бап

Муұсаның тууылыуы

2 ¹ Лебий урыуынан болған бир адам урыұлас қызына үйленди. ² Хаял хәмиледар болып, ул тууды хәм баласының сондай сүйкімли екенін көріп, оны үш

ай жасырып жүрди. ³Бирак хаял баласын артық жасырып жүре алмайтуғын болғанлықтан, қамыстан исленген бир себетти алып, оған шайыр хәм қара май жағып шықты. Кейин ишине баланы салды да, Нил дәрьясының жағасындағы қамыслыққа қойды. ⁴Ал баланың әжапасы үкесине не болатуғынын көриў ушын, узақтан бақлап турды.

⁵Сонда фараонның қызы шомылыў ушын дәрьяға келди. Ал оның шорылары дәрья жағасында жүрген еди. Фараонның қызы қамыслықтың арасында турған себетти көрип қалып, оны әкеліў ушын шорысын жиберди. ⁶Ол себетти ашып, жылап атырған баланы көрди хәм оған жаны ашып: «Бул – бир еврей баласы-ғо», – деди.

⁷Сол ўақытта баланың әжапасы фараонның қызына:

– Сизге баланы емизип беріўи ушын, мен барып, еврейлерден емизіўли бир хаялды шақырып келейин бе? – деди.

⁸Фараонның қызы оған:

– Яқшы, бар, – деп жуўап берди.

Қыз барып, баланың анасын шақырып келди. ⁹Фараонның қызы хаялға:

– Мына баланы алып, маған емизип бер, хызмет хақыңды төлеймен, – деди. Хаял баланы алып, емизди. ¹⁰Бала үлкейгенде, хаял оны фараонның қызына алып келди. Фараонның қызы баланы асырап алды хәм «Оны суўдан шығарып алдым», – деп, баланың атын Муўса^а қойды.

¹¹Муўса ержеткеннен соң, бир күни өз халқына барды. Олардың аўыр жұмыс ислеп атырғанын хәм өз халқынан болған бир еврейди бир мысырлының урып атырғанын көрди. ¹²Муўса этирапына нәзер таслап, хеш кимнің жоқ екенін көргенде, мысырлыны өлтирип, оны кумға көмип жасырды. ¹³Ертеңине ол және шыққанда, еки еврейдин төбелесип атырғанын көрди. Сонда Муўса нахак болған адамнан:

– Неге туўысқаныңды урып атырсаң? – деп сорады. ¹⁴Сол адам Муўсаға:

– Ким сени бизлердің үстимизден басшы хәм қазы қылып қойды? Мысырлыны өлтиргениңдей, мени де өлтирмекшимисен? – деди.

Сонда Муўса қорқып кетип: «Расында да, бул ис әшқара болып қалған екен-ғо», – деп ойлады. ¹⁵Бул ис хакқында фараон да еситип, Муўсаны өлтирмекши болды. Бирак Муўса оннан қашып, Мидян жерине барып жасады.

Бир күни ол бир қудықтың қасында отырғанда, ¹⁶мидян руўханийиниң жети қызы келип, әкесиниң қойларын қудықтан суўғарыў ушын, наўаларды толтыра баслады.

¹⁷Бирак айырым шопанлар келип, оларды қуўып жиберди. Сонда Муўса келип қызларды қорғады хәм олардың қойларын суўғарып берди. ¹⁸Қызлар әкеси Реуелдің жанына қайтып барғанда, әкеси олардан:

– Неге бүгин бунша тез келдиңиз? – деп сорады. ¹⁹Қызлары әкесине:

– Мысырлы бир адам бизлерди шопанлардан қорғады. Буның үстине, ол суў алып, қойларымызды да суўғарып берди, – деп жуўап берди.

²⁰Әкеси оларға:

– Сол адам қай жерде? Оны неге таслап кеттиңиз? Барыңлар, оны аўқатқа шақырып келиңдер, – деди.

²¹Муўса Реуелдің мирәтин қабыл етип, оның үйинде жасап қалыўды шешти. Реуел оған қызы Сиппораны хаяллыққа берди. ²²Сиппора ул туўды хәм Муўса: «Мен – жат елде келгинди адам едим», – деп, балаға Гершом^б деп ат қойды.

²³Арадан узақ ўақыт өткеннен соң, Мысыр патшасы өлди. Израиллылар еле кулшылықтан нала шегип, дад салып атырған еди. Олардың кулшылық себеппи салған дады Қудайға жетип барды. ²⁴Қудай олардың налаларын еситип, Өзиниң Ибрайым, Ысақ хәм Яқып пенен дүзген келисимин еске түсирди. ²⁵Қудай израиллылардың аўхалын көрип, оларды аяды.

^а2:10 Муўса – «шығарып алынған» деген мәнини беретугын сөзге уксайды.

^б2:22 Гершом – «ол жерде келгинди» деген мәнини беретугын сөзге уксайды.

Үшинши бап

Қудайдың Муўсаны шақырыуы

3 ¹ Муўса қәйин атасы, Мидян руўханийи Итроның^с қойларын бағатуғын еди. Бир күни ол сүриўди шөлдиң түпкирине жайып жүрип, Қудайдың тауы Хорекке келип қалды. ² Сонда Жаратқан Ийениң периштеси оған шеңгел путасы арасында жанып турған оттың жалыны ишинде көринди. Муўса путаның жанып турғанын, бирак жанып жоқ болып кетпегенин көрди. ³ Муўса: «Барып, бул таңқаларлық нәрсени көрейин. Пута неге жанып, жоқ болып кетпей тур екен?» – деп ойлады. ⁴ Жаратқан Ийе Муўсаның қарау ушын жақынлап қиятырғанын көргенде, путаның ишинен:

– Муўса, Муўса! – деп шақырды.

– Ләббәй! – деп жууап берди ол.

⁵ Қудай оған:

– Буннан артық жақынласпа. Аяқ кийиминди шеш, себеби сен турған жер – мухаддес. ⁶ Мен сениң екеннің Қудайыман, және де, Ибрайымның, Ысақтың хәм Яқыптың Қудайыман, – деди.

Муўса Қудайға қарауға қорққанлықтан, жүзин жапты.

⁷ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Мен халқымның Мысырда жәбир шегип атырғанын көрдим хәм кул жумсаушылары себепли дад салып атырғанын еситтим. Мен олардың азап шегип атырғанын да билемен. ⁸ Сонлықтан Мен оларды мысырлылардың қолынан қутқаруы ушын келдим. Оларды сол елден шығарып, кең хәм өнимдар болған жерге, сүт хәм пал ағып турған елге – кенаан, хетт, амор, периз, хиу хәм ебус халықларының жерлерине апараман. ⁹ Мине, израиллылардың дады Маған жетип келди хәм мысырлылардың оларды қалай езип атырғанын Өзим де көрдим. ¹⁰ Енди Мен сени халқым болған израиллыларды Мысырдан алып шығыу ушын, фараонға жиберемен.

¹¹ Бирак Муўса Қудайға:

– Фараонға барып, израиллыларды Мысырдан алып шығатуғындай, мен ким болыппан, – деп жууап берди.

¹² Ал Қудай оған:

– Мен сениң менен бирге боламан. Сени Мениң жибергенимнің белгиси мынау болады: халықты Мысырдан алып шыққаныңнан соң, усы тауда Маған сыйынасызлар, – деди.

¹³ Сонда Муўса Оған:

– Мен Израил халқына барып: «Мени сизлерге ата-бабаларыңыздың Қудайы жиберди», – десем, олар меннен: «Оның аты ким?» – деп сораса, мен оларға не деймен? – деди.

¹⁴ Қудай Муўсаға:

– Мен мәңгиге бар Болыушыман. Сен израиллыларға: «Мени сизлерге мәңгиге бар Болыушы жиберди», – деп айт, – деди. ¹⁵ Қудай Муўсаға және былай деди:

– Сен израиллыларға тағы: «Мени сизлерге ата-бабаларыңыздың Қудайы болған Жаратқан Ийе: Ибрайымның Қудайы, Ысақтың Қудайы хәм Яқыптың Қудайы болған мәңгиге бар Болыушы^д жиберди», – деп айт. Мениң атым мәңгиге усы болады. Әўладтан-әўладқа Мениң атымды усылай шақырсын. ¹⁶ Сен бар да, Израил ақсақалларын жыйнап, оларға былай де: «Ата-бабаларыңыз Ибрайымның, Ысақтың хәм Яқыптың Қудайы болған мәңгиге бар Болыушы маған көринип, мыналарды айтты: „Мысырда сизлерге нелер исленип атырғанын көрип, сизлерге нәзеримди

^с3:1 Итро – бул 2:18 аяттағы Реуелдің басқа аты.

^д3:15 Бар Болыушы – Қудайдың аты еврей тилинде «Яхўе» болып, «болыу» деген фейилден дөретилген. Яхўе сөзи улыўма Жаратқан Ийе деп алынды.

түсирдим. ¹⁷ Сизлерди Мысырдағы езиушликтен қутқарып, кенаан, хетт, амор, периз, хиу хәм ебус халықларының жерлерине, сүт хәм пал аққан жерге апарыуды шештим“». ¹⁸ Израилдың ақсақаллары саған кулақ асады. Сен олар менен бирге Мысыр патшасына барып, оған былай деңлер: «Еврейлердің Қудайы Жаратқан Ийе бизлерге көринди. Енди шөлде үш күнлик жол жүрип барып, Қудайымыз Жаратқан Ийеге қурбанлық беріуге рухсат бер». ¹⁹ Бірақ Мен билемен, күшли бир қол мәжбүрлемегенше, Мысыр патшасы кетиуинизге рухсат бермейди. ²⁰ Сонлықтан Мен қолымды созаман хәм олардың арасында кәраматлар ислеп, Мысырды жазалайман. Соннан кейин, ол сизлерди азат қылады. ²¹ Халықты мысырлыларға унамлы қылып көрсетемен. Сизлер кеткен ўақтыңызда, қуры қол кетпейсиз. ²² Хәр бир хаял мысырлы қоңсыларынан хәм олардың үйинде жасайтуғын мысырлы хаялдан гүмис хәм алтын безениу буйымларын, кийим-кеншеклер сорап алады. Ул-қызларыңызды олар менен безендиресизлер хәм сол тәризде мысырлыларды тонап кетесизлер.

Төртинши бап

Жаратқан Ийенің Муўсаға нышанлар көрсетиўи

4 ¹ Сонда Муўса Қудайға:
– Олар маған исенбесе хәм сөзлериме кулақ салмай: «Жаратқан Ийе саған көринбеди», – десе, не қыламан? – деди.

² Жаратқан Ийе оннан:

– Қолындағы не? – деп сорады.

– Таяқ, – деп жуўап берди Муўса.

³ Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Оны жерге тасла, – деди.

Муўса таяқты жерге таслағанда, таяқ жыланға айланды. Муўса оннан қашты.

⁴ Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Қолыңды созып, оның куйрығынан услап ал, – деди.

Муўса қолын созып, жыланның куйрығынан услап алғанда, ол және таяққа айланды. ⁵ Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Ата-бабаларының Қудайы, Ибрайым, Ысақ хәм Яқыптың Қудайы болған Жаратқан Ийенің саған көрингенине олардың исениуи ушын, сен оларға усыны көрсет, – деди.

⁶ Соңынан Жаратқан Ийе Муўсаға және:

– Қолыңды қойнына тық, – деди.

Муўса қолын қойнына тығып, оны қайтып шығарып алғанда, қолында тери кеселлиги пайда болып, ети қар сыяклы түлеп кеткен еди.

⁷ Жаратқан Ийе оған тағы:

– Қолыңды және қойнына тық, – деди.

Муўса және қолын қойнына тығып, оны қайтып шығарғанда, қолы бурынғы халына қайтты. ⁸ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Егер олар саған исенбесе хәм биринши кәраматлы белгиге итибар аудармаса, онда екіншисине исенеди. ⁹ Ал егер бул еки белгиге де исенбесе хәм сөзинди тыңдамаса, онда Нил дәрьясынан суў алып, жерге төк. Дәрьядан алған суўың жерде қанға айланады.

¹⁰ Муўса Жаратқан Ийеге:

– О, Ийем! Қулың болған мен бурын да, Өзиң мениң менен сөйлесе баслағаннан бери де шешен адам емеспен. Мен майлы тилли де, сөзге шебер де емеспен, – деди.

¹¹ Сонда Жаратқан Ийе оған былай деди:

– Адамға тил берип қойған ким? Адамды гүнелек, герен, көретуғын ямаса соқыр қылатуғын ким? Жаратқан Ийең болған Мен емеспен бе? ¹² Енди бар! Сөйлегениңде Өзим саған жәрдем берип, не айтыу кереклигин үйретип тураман.

¹³ Муўса Жаратқан Ийеге:

– О, Ийем! Өгинемен, мениң орныма баска биреўди жибере гөр! – деди.

¹⁴ Жаратқан Ийениң Муўсаға қәхәри келип былай деди:

– Лебий урыўынан болған әжағаң Харон бар емес пе? Билемен, ол сөзге шешен. Мине, ол тап хәзир сени қарсы алыўға киятыр. Сени көргенде, ол куўанады. ¹⁵ Сен оның менен сөйлесип, не айтыу кереклигин оған билдир. Сөйлегениңизде, Өзим сизлерге жәрдем берип, не ислеитүғыныңызды үйретемен. ¹⁶ Сениң орнына халыққа Харон сөйлейди. Ол сениң аўзың болады, ал сен ол ушын Қудай орнында боласан. ¹⁷ Мына таяғыңды ал, сен оның менен қәрабатлы белгилер көрсетесен.

Муўсаның Мысырға қайтыўы

¹⁸ Муўса қәйин атасы Итроға қайтып келип, оған:

– Мысырдағы туўысқанларымның қасына қайтыўға рухсат берин. Барып, олардың аманлығын билейин, – деди.

Итро оған:

– Аман-саў барғайсаң, – деди.

¹⁹ Жаратқан Ийе Муўсаға Мидян елинде: «Мысырға қайт, себеби жаныңа қаслық етпекши болғанлардың хәммеси өлди», – деген еди. ²⁰ Солай етип, Муўса хаялын хәм улларын ешекке миндирип, Қудайдың өзине алыўды буйырған таяғын алып, Мысырға қарай жолға шықты.

²¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Мысырға қайтып барғаныңда, Мен саған берген күш пенен фараонның алдында барлық қәрабатларды көрсет. Бирақ Мен оның жүрегин тас қыламан хәм ол халқымның кетиўине рухсат етпейди. ²² Кейин сен фараонға былай деп айт: «Жаратқан Ийе былай дейди: „Израил Мениң улым, тунғыш улым. ²³ Маған сыйыныўы ушын, улымды жибер, деп саған айтқан едим. Бирақ сен оны жибериден бас тарттың. Сонлықтан Мен сениң улыңды, тунғыш улыңды өлтиремен“».

²⁴ Жолда, олар түнеген жерде, Жаратқан Ийе Муўсаның қасына келип, оны өлтирмекши болды. ²⁵ Сонда Сиппора дәрхал бир тас пышақты алды да, улын сүннет етті. Ол кесип алынған етти Муўсаның аяғына тийгизип:

– Хәқыйқаттан да, сен усы қан арқалы мениң күйеўимсең, – деди. ²⁶ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаны аман қалдырды. Ал Сиппора Муўсаға: «Сен қан арқалы мениң күйеўимсең», – деп сүннетке байланыслы айтқан еди.

²⁷ Сонынан Жаратқан Ийе Харонға:

– Муўсаны қарсы алыў ушын, далаңлыққа бар, – деди. Харон кетип, Муўса менен Қудайдың тауында ушырасты хәм оны сүйди. ²⁸ Муўса Жаратқан Ийениң айтыў ушын жиберген хәмме сөзлери хәм ислеўди буйырған барлық қәрабатлы белгилери хәққинда Харонға айтып берди.

²⁹ Муўса менен Харон барып, Израилдың барлық ақсақалларын жыйнады. ³⁰ Харон Жаратқан Ийениң Муўсаға айтқан хәмме сөзлерин оларға айтып берди. Муўса да халық алдында қәрабатлы белгилер көрсетти. ³¹ Халық исенди хәм Жаратқан Ийениң өзлерине нәзер салып, шегип атырған азаптарын көргенин еситкенде, Оған тәжим етип, сыйынды.

Бесинши бап

Муўса хэм Харон фараонның алдында

5 ¹ Соңынан Муўса менен Харон фараонға барып, оған:
– Израилдың Қудайы Жаратқан Ийе былай дейди: «Шөлге барып, Маған арнап
байрам қылыуы ушын, халқымды жибер», – деди.

² Бирақ фараон оларға:

– Мен айтқанын тыңлап, Израил халқын жиберетугындай, Жаратқан Ийе ким
болыпты? Мен Жаратқан Ийени танымайман, израиллылардың кетіуіне де рухсат
бермеймен, – деди.

³ Сонда Муўса менен Харон:

– Еврейлердің Қудайы бизлер менен ушырасты. Үш күнлик жол жүріп, шөлде
Қудайымыз Жаратқан Ийеге қурбанлық беріп қайтыуға рухсат етсеңіз. Болмаса, Ол
бизлерге оба кеселлигин жибереди ямаса қылыш пенен жазалайды, – деди.

⁴ Ал Мысыр патшасы оларға:

– Хэй, Муўса хэм Харон! Неге халықты жұмысынан алағада қылып атырсыз?
Барың, жұмысыңызға қайтың. ⁵ Соншелли көп пукараларды не ушын жұмысынан
қалдыражақсыз? – деди.

⁶ Сол күни фараон қул жумсаушыларына хэм израиллы бақлаушыларға буйрық
беріп былай деди:

⁷ – Буннан былай, гербиш ислеу ушын халыққа бұрынғыдай сабан бермең. Барып,
сабанды өзлери жыйнап алсын. ⁸ Бирақ бұрын қанша гербиш куйған болса, ендигиден
былай да, сонша гербиш куйыуды талап етиң. Гербиш санын азайтпаң. Өйткени олар
ериншек адамлар болғанлықтан: «Барып, Қудайымызға қурбанлық береміз», – деп
бақырмақта. ⁹ Жұмысларын соншелли дәрежеде аұырластырың, олар ис пенен бәнт
болып, жалған сөзлерге қулақ аспасын.

¹⁰ Солай етип, қул жумсаушылар хэм израиллы бақлаушылар барып,
израиллыларға былай деди:

– Фараон былай демекте: «Енди сизлерге сабан бермеймен. ¹¹ Сабанды қай
жерден тапсаңыз, сол жерден табыңлар. Бирақ қуятуғын гербишиниздің муғдары
азайтылмайды».

¹² Солай етип, халық атызлардан сабан жыйнау ушын пүткіл Мысыр бойлап тарап
кетти. ¹³ Қул жумсаушылар оларды қысқыға алып: «Күнделик жұмысыңызды сабан
берілген күнлердегидей толық орынлаң», – деди. ¹⁴ Соңынан олар: «Неге сизлер
кеше хэм бүгін бұрынғыдай муғдарда гербиш куйдырмадыңыз?» – деп өзлери қойған
израиллы бақлаушыларды урды.

¹⁵ Сонлықтан израиллы бақлаушылар фараонға барып, оған былай деп нала шекти:

– Неге қуларыңызға бундай қатнас жасап атырсыз? ¹⁶ Бизлерге сабан бермесе
де, гербиш куйыуды талап етеди. Минекей, қуларыңыз болған бизлер таяқ жеп
атырмыз. Ал бұған айыплы – сизин адамларыңыз.

¹⁷ Бирақ фараон оларға:

– Сизлер ериншексизлер, ериншек! Сол себептен: «Барып, Жаратқан Ийеге
қурбанлық береміз», – деп атырсызлар. ¹⁸ Қәнекей, барыңлар жұмысларыңызға!
Сизлерге сабан берілмейди. Ал гербишти белгиленген муғдарда жеткізесизлер, –
деди.

¹⁹ «Күнделикли жеткізилетуғын гербиштин муғдарын азайтпайсызлар», – деген
сөзлерди еситкенде, израиллы бақлаушылар өзлериниң қыйын аұхалда екенин
түсинди. ²⁰ Олар фараонның алдынан шыққаннан кейин, өзлерин күтип турған Муўса
менен Харонға дусласып, ²¹ оларға:

– Сизлер бизлерди фараонға хәм оның хызметшилерине жаман атлы кылдыңыз. Бизлерди өлтириуі ушын, олардың колларына қылыш уелаттыңыз. Бул исинизди көрип, Жаратқан Ийениң Өзи сизлерди жазаласын, – деди.

Жаратқан Ийениң қутқарыуды үде етиуі

²² Сонда Муўса ол жерден кетти хәм Жаратқан Ийениң алдына барып, былай деди: – О, Ийем! Не ушын бул халықты бөлеге дуўшар кылдың? Мени не ушын жибердің? ²³ Фараонға барып, Сениң атың менен сөйлеген күнимнен бери, фараон бул халықты бөлеге дуўшар кылмақта. Ал Сен Өз халқыңды қутқаруі ушын хеш нәрсе иследең.

Алтыншы бап

6 ¹ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға: – Енди сен фараонға не ислейтуғынымды көресен. Ол Мениң құдиретли қолым себепли Израил халқын азат етеди, хәтте, құдиретли қолым себепли оларды өзи елинен қуып шығарады, – деди.

Қудайдың Муўсаны және шақырыуы

² Қудай Муўсаға және былай деди:

– Мен – Жаратқан Ийемен. ³ Ибрайымға, Ысаққа хәм Яқыпқа Қудирети күшли Қудай болып көриндим. Бирақ Мен оларға Өзимди Жаратқан Ийе деген атым менен танытпадым. ⁴ Өзлери келгинди болып жасаған Кенаан жерин оларға бериуі ушын, Мен олар менен келисим дүздим. ⁵ Енди болса, мысырлылар кул қылған израиллылардың налаларын еситип, келисимди еске алдым. ⁶ Солай етип, израиллыларға былай де: Мен – Жаратқан Ийемен. Сизлерди мысырлылардың аўыр жумысынан азат етип, олардың куллығынан алып шығаман. Оларды қатаң жазалап, сизлерди күшли қолым менен қутқарып аламан. ⁷ Сизлерди Өз халқым қыламан хәм Өзим сизлердің Қудайыңыз боламан. Сонда сизлер Мениң өзлериңизди мысырлылардың аўыр жумысынан азат қылған Қудайыңыз Жаратқан Ийе екенимди билип аласызлар. ⁸ Сизлерди Ибрайым, Ысақ хәм Яқыпқа беремен деп Өзим ант ишкен жерге апараман. Ол жерди сизлерге мүлик етип беремен. Мен – Жаратқан Ийемен.

⁹ Муўса бул сөзлерди израиллыларға айтып берди. Бирақ олар руўхый түскиликте болып, аўыр кулшылықта жүргенликтен, Муўсаны тыңламады. ¹⁰ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға:

¹¹ – Мысыр патшасы фараонға барып: Израиллылардың жериннен кетиуіне рухсат бер, – деп айт, – деди. ¹² Бирақ Муўса Жаратқан Ийеге:

– Мен сөзге шешен емеспен. Сөзимди израиллылар тыңламағанда, фараон қалай тыңласын? – деди.

¹³ Деген менен, Жаратқан Ийе Муўса хәм Харон менен сөйлесип, израиллыларды Мысыр жеринен алып шығыу ушын, израиллыларға хәм Мысыр патшасы фараонға байланыслы буйрықлар берди.

Муўса хәм Харонның шежиреси

¹⁴ Израиллылардың әулад басшылары мыналар еди: Израилдың туңғыш улы Рубеннің уллары: Ханох, Паллу, Хесрон, Кармий. Булар Рубеннің тийрелери еди. ¹⁵ Шимонның уллары: Емуел, Ямин, Охад, Яхин, Сохар хәм кенаанлы бир хаялдан туўылған улы Шаул. Булар Шимонның тийрелери еди. ¹⁶ Урпақлары бойынша, Лебийдің улларының атлары мыналар еди: Гершон, Қоҳат хәм Мерарий. Лебий 137 жыл өмир сүрди. ¹⁷ Гершонның уллары: хәр бири тийре басшысы болған Либний менен Шимей. ¹⁸ Қоҳаттың уллары: Амрам, Исхар, Хеbron хәм Уззиел. Қоҳат 133

жыл өмір сүрди. ¹⁹ Мерарийдің уллары: Махлий хәм Муший. Шежиреси бойынша, Лебийдің тийрелери усылар еди.

²⁰ Амрам әкесиниң қарындасы Йохебедке үйленип, Йохебед оған Харон менен Муўсаны туўып берди. Амрам 137 жыл өмір сүрди. ²¹ Исхардың уллары: Қорах, Нефег хәм Зихрий. ²² Уззиелдің уллары: Мишаел, Элсафан хәм Ситрий. ²³ Харон Нахшонның қарындасы, Амминадабтың қызы Элишебаға үйленди. Элишеба оған Надаб, Абиху, Элазар хәм Итамарды туўып берди. ²⁴ Қорахтың уллары: Ассир, Элкана хәм Абиасаф. Булар Қорахтың үрім-путағы еди. ²⁵ Харонның улы Элазар Путиелдің қызларының бирине үйленди. Хаялы оннан Пинехасты туўды. Тийрелерге бөлінген Лебий урыўының әўлад басшылары усылар еди.

²⁶ Усы Муўса менен Харонға Жаратқан Ийе: «Израиллыларды топ-тобы менен Мысырдан алып шығыңлар», – деген еди. ²⁷ Израиллыларды Мысырдан алып шығыу ушын, Мысыр патшасы фараон менен сөйлескенлер де усы Муўса менен Харон еди.

Жаратқан Ийениң Муўса менен Харонға берген буйрығы

²⁸ Жаратқан Ийе Мысырда Муўса менен сөйлескенінде, ²⁹ оған: «Мен – Жаратқан Ийемен. Саған айтатуғынларымның хәммесин Мысыр патшасы фараонға жеткиз», – деген еди. ³⁰ Сонда Муўса Жаратқан Ийениң алдында Оған: «Мен сөзге шешен емеспен. Мени фараон тыңлайтуғын ба еди?» – деп жуўап берген еди.

Жетинши бап

7 ¹ Бирақ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Минекей, Мен сени фараон ушын Қудай сыяқлы қылдым, ал әжағаң Харон сениң пайғамбарың болады. ² Саған буйырғанларымның хәммесин әжағаңа айт. Ол фараон менен сөйлесип: «Израиллылардың Мысыр жеринен кетиўине рухсат бер», – деп айтсын. ³ Деген менен, Мен фараонның жүрегін қатал қылып, Мысырда көп белгилерімди хәм кәраматларымды көрсетемен. ⁴ Солай болса да, фараон сизлерди тыңламайды. Сонда Мен қолымды Мысырға созып, оларды қатаң жазалайман хәм халқым Израилды топ-тобы менен Мысыр жеринен алып шығаман. ⁵ Мысырға қарсы қолымды көтерип, израиллыларды олардың арасынан алып шыққанымда, мысырлылар Мениң Жаратқан Ийе екенімди билип алады.

⁶ Муўса менен Харон Жаратқан Ийениң буйырғанындай иследи. ⁷ Фараон менен сөйлескенде, Муўса сексен, ал Харон сексен үш жаста еди.

Харонның таяғының жыланға айланыўы

⁸ Жаратқан Ийе Муўса менен Харонға былай деди:

⁹ – Фараон сизлерге: «Мени исендириў ушын бир кәрамат көрсетиндер», – дегенде, сен Харонға: «Таяғыңды фараонның алдына тасла», – деп айт. Сонда таяқ жыланға айланады.

¹⁰ Солай етип, Муўса менен Харон фараонға барып, Жаратқан Ийениң буйырғанындай иследи. Харон таяғын фараонның хәм оның хызметкерлериниң алдына таслады. Таяқ жыланға айланды. ¹¹ Сонда фараон өз данышпанларын хәм сыйқыршыларын шақырды. Олар да өз сыйқыршылығы менен анық солай иследи. ¹² Олардың хәр бири таяғын таслап жибергенде, таяқлар жыланға айланды. Бирақ Харонның таяғы олардың таяқларын жутып жиберди. ¹³ Жаратқан Ийениң айтқанындай, фараонның жүрегі қатал болып, Муўса менен Харонды тыңламады.

Биринши жаза: сүүдың қанға айланыўы

¹⁴ Соңынан Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Фараонның жүрегі қатал болып тур. Ол халықты жиберіўден бас тартып атыр.

¹⁵ Ертеңине азанда бар да, фараон Нил дәрьясына қарай шыққанда, жыланға айланған

таяғынды алып, дәрәя жағасында оның жолын тосып тур. ¹⁶ Кейин фараонға былай де: «„Шөлде Маған сыйыныуы ушын, халқымды жибер“, – деп айтыуым ушын, еврейлердің Қудайы Жаратқан Ие мени саған жиберди. Бірақ сен усы ўақытқа шекем қулақ аспадың. ¹⁷ Сонлықтан Жаратқан Ие былай дейди: „Мениң Жаратқан Ие екенімди мынадан билип аласаң: минекей, қолымдағы таяқ пенен дәрәяның суўына урсам, суў қанға айланады. ¹⁸ Дәрәядағы балықлар өлип, дәрәя сасып кетеди хэм мысырлылар дәрәяның суўын ише алмай қалады“».

¹⁹ Кейин Жаратқан Ие Муўсаға былай деди:

– Харонға айт, ол таяғын алып, оны Мысырдың суўлары үстине – дәрәялары, өзеклери, көллери хэм барлық қаўызлары үстине созсын. Олардағы, хәтте, пүткил Мысырдағы ағаш хэм тас ыдыслардағы суўлар да қанға айланады.

²⁰ Муўса менен Харон Жаратқан Иениң буйырғанындай иследи. Харон фараон хэм оның хызметшилериның көз алдында таяқты көтерип, Нил дәрәясының суўына урып жибергенде, ондағы барлық суўлар қанға айланды. ²¹ Дәрәядағы балықлар өлип, дәрәя сасый баслады. Мысырлылар дәрәяның суўын ише алмай қалды. Мысырдың хэмме жерин қан жайлап кетти. ²² Бірақ мысырлы сыйқыршылар да өз сыйқыршылығы менен анық усылай иследи. Жаратқан Иениң айтқанындай, фараонның жүреги қатал болып, Муўса менен Харонды тыңламады. ²³ Фараон артына бурылып, сарайына қайтып кетти. Бул ўақыя да оған тәсир етпеди. ²⁴ Пүткил мысырлылар ишетуғын суў табыу ушын, дәрәя бойын қазыуға киристи. Өйткени олар дәрәяның суўын ише алмайтұғын еди.

²⁵ Жаратқан Ие Нил дәрәясының суўын қанға айландырғаннан кейин, арадан жети күн өтти.

Сегизинши бап

Екинши жаза: қурбақалар

8 ¹ Жаратқан Ие Муўсаға былай деди:

– Фараонға барып, Мениң мына сөзлерімди жеткіз: «Жаратқан Ие былай дейди: Маған сыйыныуы ушын, халқымды жибер. ² Егер халқымды жиберіўден ўаз кешсең, пүткил елинди қурбақаларға толтырып, жазалайман. ³ Нил дәрәясы қурбақаларға толып-тасып кетеди. Қурбақалар дәрәядан шығып, сарайыңа, уйықлайтуғын бөлмеңе, төсегине, хызметкерлериниң хэм халқыңның үйлерине, хәтте, тандырларың менен қамыр табақларыңа да кирип алады. ⁴ Олар сениң, халқыңның хэм пүткил хызметшилериның үстінде секирип жүреди».

⁵ Соңынан Жаратқан Ие Муўсаға:

– Харонға айт, ол қолыңдағы таяғын дәрәялар, өзеклер хэм көллерге қарай созып, қурбақаларды шығарсын хэм Мысырды қурбақаларға толтырсын, – деди.

⁶ Солай етип, Харон қолыңдағы таяғын Мысырдағы суўларға қарай созды. Сонда қурбақалар шығып, Мысырды жайлап кетти. ⁷ Деген менен, сыйқыршылар да өз сыйқыршылығы менен анық усылай ислеп, Мысыр елине қурбақаларды шығарды.

⁸ Фараон Муўса менен Харонды шақыртып алып:

– Жаратқан Иеге дуўа етиндер, Ол меннен хэм халқымнан қурбақаларды алып тасласын. Сонда мен де Жаратқан Иеге қурбанлық беріуи ушын, халқыңызды жиберемен, – деди.

⁹ Муўса оған:

– Әжеп болады, ўақытты өзиңіз белгилен. Қурбақалар тек Нил дәрәясында қалып, өзиңіз де, үйиңіз де қурбақалардан қутылыуыңыз ушын, мен сиз, хызметкерлеиңіз хэм халқыңыз ушын қашан дуўа етейин, – деди.

¹⁰ Фараон Муўсаға:

– Ертен, – деди.

Муўса оған былай деп жууап берди:

– Яқшы, айтқаныңыздай болсын. Усылайынша, сиз Құдайымыз болған Жаратқан Ийеге тең келетуғыны жоқ екенін билип аласыз. ¹¹ Қурбақалар сизден, үйлеріңізден, хызметкерлеріңіз бенен халқыңыздан кетип, тек дәрьяда ғана қалады.

¹² Солай етип, Муўса менен Харон фараонның алдынан кетти. Муўса Жаратқан Ийеге дуа етип, Оның фараонға жиберген қурбақа бәлеси ушын жалбарынды.

¹³ Жаратқан Ийе Муўсаның тилегін орынлады: үйлердеги, хәулилердеги хәм атызлардағы қурбақалар қырылып қалды. ¹⁴ Қурбақаларды жыйнап, үйін-үйін етип қойды. Сасық ийис елди жайлап кетти. ¹⁵ Деген менен, фараон жағдайдың жеңиллескенін көргенде, Жаратқан Ийенің айтқанындай жүрегин қатал етип, Муўса менен Харонды тыңламады.

Үшінши жаза: ширкейлер

¹⁶ Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Харонға айт, ол таяғы менен жерди урсын. Сонда жердің шаңы ширкейге айланып, пүткил Мысырды қаплайды, – деди.

¹⁷ Олар солай иследи. Харон таяғы менен жердің шаңын урып жибергенде, пүткил Мысыр жеріндегі шаң ширкейге айланды. Адамлар менен маллардың үстин ширкейлер басып кетти. ¹⁸ Сыйқыршылар да өз сыйқыршылығы менен ширкейлер пайда етпекши болды, бірақ қолларынан келмеді. Адамлардың хәм маллардың үстин ширкей қаплаган еди.

¹⁹ Сонда сыйқыршылар фараонға:

– Бул исте Құдайдың қолы бар, – деди. Бірақ Жаратқан Ийенің айтқанындай, фараон жүрегин қатал қылып, Муўса менен Харонды тыңламады.

Төртінши жаза: ийтшыбынлар

²⁰ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Таң азаннан тур да, фараон дәрьяға қарай баратырғанда, оның алдынан шығып тур хәм оған Жаратқан Ийенің, яғный Мениң мына сөзлерімди жеткіз: «Маған сыйыныуы ушын, халқымды жибер. ²¹ Егер жибермесен, сенің, хызметшилеріңнің, халқыңның хәм үйлеріңнің үстине ийтшыбын жаудыраман. Мысырлылардың үйлері хәм олар жасап атырған жер ийтшыбынға толып кетеді. ²² Бірақ сол күні халқым жасайтуғын Гошен жерін айырып қояман. Ол жерде ийтшыбын болмайды. Усылай етип, сен Мысыр жерінде Жаратқан Ийенің, яғный Мениң бар екенімди билип аласаң. ²³ Мен Өз халқым менен сенің халқыңның арасына айырмашылық қояман. Ертең усы белги әмелге асады».

²⁴ Жаратқан Ийе айтқанын иследи. Фараонның сарайына, хызметкерлерінің үйлеріне хәм пүткил Мысыр елине быжнаған ийтшыбынлар ушып келди. Ел ийтшыбынның кесиринен ұайран болды.

²⁵ Сонда фараон Муўса менен Харонды шақыртып алып, оларға:

– Барыңлар, Құдайыңызға усы елде қурбанлық беріңдер, – деди.

²⁶ Бірақ Муўса оған былай деп жууап берди:

– Булай ислесек, туұры болмайды. Өйткени мысырлылар Құдайымыз Жаратқан Ийеге қурбанлық беріуімізди жеркенишли деп санады. Егер олар жеркенишли деп санаған нәрсени көз алдында ислесек, олар бизлерди тас боран қылып өлтирмей ме?

²⁷ Құдайымыз Жаратқан Ийеге қурбанлық беріуі ушын, бизлер шөлде үш күнлик жол жүріп барыуымыз керек.

²⁸ Сонда фараон:

– Шөлде Құдайыңыз Жаратқан Ийеге қурбанлық беріуіңіз ушын, сизлерди жиберемен. Тек жүдә узақлап кетпеңдер. Енди мен ушын дуа етиңдер, – деди.

²⁹ Муўса оған:

– Ертең сизден, хызметкерлериңизден хәм халқыңыздан ийтшыбынлар кетсин деп, сизин алдыңыздан шыгыўдан-ақ, Жаратқан Ийеге дуўа етемен. Тек сиз Жаратқан Ийеге курбанлық бериў ушын халықты жибермей қалып, бизлерди және алдамаң, – деди.

³⁰ Солай етип, Муўса фараонның алдынан шығып, Жаратқан Ийеге дуўа етти.

³¹ Жаратқан Ийе Муўсаның тилегин орынлап, ийтшыбынларды фараоннан, оның хызметкерлеринен хәм халқынан алып таслады. Бирде бир ийтшыбын қалмады.

³² Солай болса да, фараон бул рет те жүрегин қатал қылып, халықты жибермеді.

Тоғызыншы бап

Бесинши жаза: маллардың қырылыўы

9 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Фараонға барып, оған еврейлердің Қудайы Жаратқан Ийениң, яғный Мениң мына сөзлеримди жеткиз: «Маған сыйыныўы ушын, халқымды жибер. ² Егер жиберийден бас тартып, оларды ирkip тура берсең, ³ онда Жаратқан Ийе, яғный Мен қолымды созып, даладағы малларыңа: атларыңа, ешеклерине, түйелерине, ири хәм майда малларыңа күшли оба жиберемен. ⁴ Бирақ израиллылардың малларын мысырлылардың малларынан айырып қояман. Израиллылардың малларының хеш бири өлмейди. ⁵ Жаратқан Ийе ўақытты да белгилеп, ертеңине Өзиниң айтқанларын Мысыр жеринде ислеитуғынын айтты».

⁶ Ертеңине Жаратқан Ийе айтқанын иследи: мысырлылардың барлық маллары қырылып қалды. Бирақ израиллылардың хеш бир малы өлмеді. ⁷ Фараон адам жиберип, израиллылардың бирде бир малының өлмегенин билди. Солай болса да, ол жүрегин қатал қылып, халықты жибермеді.

Алтыншы жаза: шыйқанлар

⁸ Жаратқан Ийе Муўса менен Харонға былай деди:

– Пештен қосыўыслап күл алыңлар, Муўса сол күлди фараонның көз алдында аспанға қарай шашып жиберсин. ⁹ Күл шаңға айланып, пүткил Мысыр ели бойлап көтеріледі. Елдің хәмме жериндеги адамлардың хәм маллардың үстилерине иринди шыйқанлар шығады.

¹⁰ Солай етип, Муўса менен Харон пештен күл алып, фараонның көз алдында турды. Муўса күлди аспанға қарай шашып жибергенде, адамларға хәм малларға иринди шыйқанлар шықты. ¹¹ Сыйқыршылар да шыйқанның кесиринен Муўсаның алдына келе алмады. Себеби пүткил мысырлылар менен бирге оларға да шыйқан шыққан еді. ¹² Бирақ Жаратқан Ийе фараонның жүрегин қатал қылды. Жаратқан Ийениң Муўсаға айтқанындай, фараон Муўса менен Харонды тыңламады.

Жетинши жаза: буршақ

¹³ Кейин Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Таң азанда фараонның қарсы алдына шығып тур хәм оған еврейлердің Қудайы Жаратқан Ийениң, яғный Мениң мына сөзлеримди жеткиз: «Маған сыйыныўы ушын, халқымды жибер. ¹⁴ Болмаса, бул рет сениң өзиңе, хызметкерлериниң хәм халқының үстине барлық бәлелеримди жаўдыраман. Солай етип, сен бул дүньяда Маған тең келетуғыны жоқ екенин билип аласаң. ¹⁵ Өйткени Мен қолымды көтерип, сени хәм халқыңды қырғынға дуўшар қылсам, жер жүзинен жоқ болып кеткен болар едиң. ¹⁶ Бирақ Өз қүдирегимди саған көрсетиў ушын хәм атымды пүткил дүньяға жайыў ушын, Мен сени тири сақладым. ¹⁷ Сен еле де халқыма қарсылық көрсетип, оларды жибермей атырсаң. ¹⁸ Сонлықтан ертең усындай ўақытта Мысыр пайда болғаннан баслап, хәзирге дейин хеш қашан болып көрмеген күшли буршақ

жаўдыраман. ¹⁹ Енди малларыңды хэм далада болған хэмме нәрсеңди пана жерлерге жыйнаўды буйыр. Буршақ жаўғанда ишке киргизилмей далада қалған барлық адамлар хэм маллар өледиди.

²⁰ Фараонның хызметкерлери арасында Жаратқан Ийениң айтқан сөзинен қорққанлар кулларын хэм малларын тезлик пенен үйлерине алып келди. ²¹ Ал Жаратқан Ийениң айтқан сөзин писент етпегенлер кулларын хэм малларын далада калдырды.

²² Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Қолыңды аспанға қарай соз. Сонда Мысырдың хэмме жерине, адамлардың, маллардың хэм даладағы барлық өсимликлердин үстине буршақ жаўады, – деди.

²³ Муўса таяғын аспанға қарай созғанда, Жаратқан Ийе гүлдирмама хэм буршақ жиберди хэм жерге жасыл түсти. Солай етип, Жаратқан Ийе Мысырға буршақ жаўдырды. ²⁴ Усылайынша, күшли буршақ куйып, үзликсиз жарқыраған шақмақ шағып турды. Мысыр Мысыр болғалы, бундай буршақ жаўып көрмеген еди.

²⁵ Буршақ Мысырда далада болғанның хэммесин: адамларды, малларды хэм пүткил өсимликлерди набыт кылып, барлық тереклерди сындырды. ²⁶ Тек израиллылар жасаған Гошен жерине буршақ жаўмады.

²⁷ Соңынан фараон Муўса менен Харонды шақыртып алып, оларға былай деди:

– Бул рет мен айып иследим. Жаратқан Ийе хақ, ал мен хэм мениң халқым нахақпыз. ²⁸ Жаратқан Ийеге дуўа етинлер. Гүлдирмама менен буршақтың усы жаўғаны да жетер. Мен сизлерди жиберемен, артық услап турмайман.

²⁹ Муўса оған былай деди:

– Қаладан шыға сала, қолларымды жайып, Жаратқан Ийеге дуўа етемен.

Сонда гүлдирмама тоқтап, буршақ та жаўмайтуғын болады. Бул арқалы сиз бул дүньяның Жаратқан Ийеге тийисли екенин билип аласыз. ³⁰ Бирақ мен сизиң хэм хызметкерлериниздиң Қудайдан, Жаратқан Ийеден еле де қорқпай атырғаныңызды билемен.

³¹ Солай етип, зығыр хэм арпа набыт болған еди. Себеби сол ўақытта арпа масақ байлап, зығыр гүллеп қалған еди. ³² Бирақ бийдай туқымлас өсимликлер кеш писетуғын болғанлықтан, зыян көрмеді.

³³ Муўса фараонның алдынан кетип, қаладан шықты. Ол қолларын жайып, Жаратқан Ийеге дуўа еткенде, гүлдирмама хэм буршақ тоқтап, жаўын тынды.

³⁴ Фараон жаўынның, буршақтың хэм гүлдирмаманың тоқтағанын көргенде, және гүна ислеўин даўам етти. Оның өзи де, хызметкерлери де жүреклерин қатал кылды.

³⁵ Жаратқан Ийениң Муўса арқалы айтқанындай, фараон жүрегин қатал кылып, израиллыларды жибермеді.

Оныншы бап

Сегизинши жаза: шегирткелер

10 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Фараонға бар. Олардың арасында кәрааматлы белгилеримди көрсетиў ушын, Мен фараонның хэм оның хызметкерлериниң жүрегин қатал кылып койдым. ² Ал сизлер болса, Мениң Жаратқан Ийе екенимди билип алыўыңыз ушын, мысырлыларды қалай масқара еткеним хэм олардың арасында көрсеткен нышанларым хақкында балаларыңа хэм балаларыңның балаларына айтып бериң.

³ Муўса менен Харон фараонға барып, оған былай деди:

– Еврейлердиң Қудайы Жаратқан Ийе былай дейди: «Қашанға дейин Маған бас иймейжасқан? Маған сыйыныўы ушын, халқымды жибер. ⁴ Халқымды жиберийден бас тартсаң, ертең елиңе шегирткелерди жиберемен. ⁵ Олардың жер бетин қаплайтуғыны соншелли, жер бети көринбей қалады. Олар буршақтан аман қалған

өнімлеринизди хәм даладағы барлық тереклериниздин қалған жапырақларын жеп қояды. ⁶Сенин үйлерин, барлық хызметкерлериниңн хәм пүткил мысырлылардын үйлері шегирткеге толып кетеди. Ата-бабаларың усы жерге қоныс басқан күннен бүгінге дейин, хеш кашан бундай нәрсени көрген емес». Кейин Муўса бурылып, фараонның қасынан шығып кетти.

⁷Сонда хызметкерлери фараонға:

– Бул адам кашанға дейин бизлерди қыйнайды? Оларды жиберин. Барып, Қудайы Жаратқан Ийеге сыйынсын. Мысырдың набыт болып атырғанын еле түсинбей атырсыз ба? – деди.

⁸Солай етип, олар Муўса менен Харонды фараонның алдына және шақыртып алды. Фараон оларға:

– Барындар, Қудайыңыз Жаратқан Ийеге сыйыныңлар. Бирақ, кимлер баражақ? – деди.

⁹Муўса оған:

– Бизлер жас хәм ғаррымыз, улларымыз, қызларымыз, майда хәм ири малларымыз, хәммеиз бирге кетемиз. Өйткени Жаратқан Ийеге арнап байрам қылыўымыз керек, – деди.

¹⁰Фараон оларға:

– Аўа, сизлерге Жаратқан Ийе яр болсын деп, бала-шағаларыңыз бенен бирге жиберейин бе? Өне, нийетиниз қара екени көринип тур! ¹¹Бул болмайды. Тек ер адамлар кетип, Жаратқан Ийеге сыйынсын. Сизлердиң сорағаныңыз да сол емес пе? – деди.

Соң Муўса менен Харон фараонның алдынан куўып шығарылды.

¹²Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Қолыңды Мысыр елине қарай соз. Елди шегиртке қапласын хәм буршактан аман қалған барлық өсимликлерди жеп қойсын, – деди. ¹³Солай етип, Муўса таяғын Мысыр елине қарай созды. Жаратқан Ийе сол күни күндиз-түни удайына елде шығыс самалын естирди. Азан болғанда, шығыс самалы шегирткекелерди алып келди.

¹⁴Шегирткекелер Мысырға хұжим жасап, оның хәмме жерин жайлап кетти. Олардың көп болғаны соншелли, бундай есап-сансыз шегиртке бурын болмаған да, буннан былай болмайды да. ¹⁵Шегирткекелер жер бетин басып кеткенликтен, жер қап-қара болып қалды. Олар барлық өсимликлерди, буршактан аман қалған тереклердеги мийўелердин хәммесин жеп қойды. Мысырдың хеш бир жеринде, я тереклерде болып, я даладағы өсимликлерде болып, жасыл жапырақ қалмады.

¹⁶Фараон тезлик пенен Муўса менен Харонды шақыртты да, оларға былай деди:

– Мен Қудайыңыз Жаратқан Ийеге хәм сизлерге қарсы гүна иследим. ¹⁷Өтинемен, және бир мәртебе гүнамды кеширип, Қудайыңыз Жаратқан Ийеге дуўа етиңдер. Ол мени бул өлим әкелетуғын апаттан қутқарсын.

¹⁸Муўса фараонның алдынан шығып, Жаратқан Ийеге дуўа етті. ¹⁹Сонда Жаратқан Ийе самалдың бағытын өзгертип, бағыс жақтан күшли самал естирди. Самал шегирткекелерди көтерип апарып, Қамыс теңизине^е төкті. Пүткил Мысыр елинде бирде бир шегиртке қалмады. ²⁰Деген менен, Жаратқан Ийе фараонның жүрегин қатал етип қойғанлықтан, ол израиллыларды жибермеді.

Тоғызыншы жаза: қара түнек

²¹Буннан соң, Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Қолыңды аспанға қарай соз, Мысыр елин тас түнек қараңғылық қаплайды, – деди.

²²Муўса қолын аспанға қарай созғанда, Мысырды үш күн бойы қойыў қараңғылық

^е10:19 Қамыс теңизи – бул әдетте «Қызыл теңиз» деп аударылып келген. Еврейше текстте буны «Қамыс теңизи» деп атайды.

қаплады. ²³ Үш күн даўамында адамлар бир-биреўин көре алмай қалып, ҳеш ким орнынан қозғала алмады. Бірақ израиллылар жасаған жер ғана жақты болды.

²⁴ Сонда фараон Муўсаны шақыртып алып, оған:

– Барыңдар, Жаратқан Ийеге сыйыныңдар. Бала-шағаңыз сизлер менен кете берсин. Тек майда хәм ири малларыңыз қалсын, – деди.

²⁵ Деген менен, Муўса оған былай деди:

– Болмайды! Малларымызды да алып кетиўимизге рухсат бериўиниз керек. Себеби Қудайымыз Жаратқан Ийеге жандырылатуғын қурбанлықлар хәм басқа қурбанлықлар беремиз. ²⁶ Малларымызды да бирге алып кетемиз. Бул жерде бирде бир туяқ қалмаўы тийис. Себеби Қудайымыз Жаратқан Ийеге сыйыныўымыз ушын, шалынатуғын малды олардың ишинен аламыз. Ол жерге барғанымызша, Жаратқан Ийеге қайсы малларды бериўимиз кереклигин билмеймиз.

²⁷ Бірақ Жаратқан Ийе фараонның жүрегін қатал қылып қойғанлықтан, ол израиллыларды жибергиси келмеді. ²⁸ Фараон Муўсаға:

– Қаранды батыр. Енди қайтып көзиме көринбе. Көзиме көринген күни-ак, өлесен, – деди.

²⁹ Муўса оған:

– Айтқаныңыздай болсын. Енди қайтып, көзинизге көринбеймен, – деди.

Он биринши бап

Оныншы жаза: туңғышлардың өлтирилиўи

11 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Фараонның басына хәм Мысыр елине және бир бәле жаўдыраман. Соннан кейин, ол кетиўинизге рухсат етеди, хәтте, сизлерди бул жерден пүткиллей қуўып шығарады. ² Сен израиллыларға айт, хәр бир ер адам хәм хәр бир хаял қонсысынан гүмис хәм алтын буйымларды сорап алсын.

³ Жаратқан Ийе Израил халқын мысырлыларға унамлы етип көрсетти. Муўса да Мысырда фараонның хызметкерлериниң хәм халқының алдында мәртебели еди.

⁴ Солай етип, Муўса фараонға:

– Жаратқан Ийе былай дейди: «Түнниң ярымында Мысырды аралап өтемен.

⁵ Сонда Мысырдағы хәмме туңғыш уллар: тахтында отырған фараонның баласынан, дигирман тартатуғын шоры хаялдың баласына дейин, сондай-ақ барлық маллардың туңғыш төллери өледі. ⁶ Пүткил Мысыр ели бурын болмаған хәм енди қайтып болмайтуғын дад салып ўай-ўайласқан даўысларға толып кетеді. ⁷ Ал израиллылардың хеш бир адамына, я малына хеш қандай зыян тиймейди. Усы арқалы сизлер Мениң, Жаратқан Ийениң израиллылар менен мысырлылар арасына қандай айырмашылық қойғанымды билип аласыз». ⁸ Сонда мына хызметкерлериниң хәммеси келип, маған тәжим етип: «Сен де кет, сениң изиңе ерген пүткил халық та кетсин», – дейсизлер. Соннан соң, мен кетемен, – деди. Муўса фараонның алдынан қатты қәхәрленип шығып кетти.

⁹ Кейин Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Мысырда Мениң кәраматларым көбейиўи ушын, фараон сизлерди тыңламайды, – деди. ¹⁰ Солай етип, Муўса менен Харон фараонның алдында усы барлық кәраматларды иследи. Бірақ Жаратқан Ийе фараонның жүрегін қатал қылып қойғанлықтан, ол израиллыларды өз жеринен жибермеді.

Он екінші бап

Құтқарылыу асы

12¹ Жаратқан Ийе Мысыр жерінде Муўса менен Харонға былай деди: ² «Бул ай сизлер ушын биринши ай, жылдың биринши айы болады. ³ Пүткіл Израил жәмийетине айтыңлар: усы айдың онында хәр бир хожалық басшысы өз хожалығы ушын бир қой ямаса ешки таңлап алсын. ⁴ Егер бир хожалықтағы адамлар саны усы жанлықтың гөшин жеп таўыса алмайтуғындай аз болса, онда оны жақын қонсысы менен бөлиссин. Жанлықтың үлкен-кишилигине қарап, оны қанша адамның жей алатуғынын анықлаўыңыз керек. ⁵ Сизлер таңлап алған қой ямаса ешки минсиз, бир жыллық еркек жанлық болсын. ⁶ Жанлықты усы айдың он төртине дейин бағып, сол күни кеште Израил жәмийетиниң хәр бир шаңарағы өз жанлықтарын сойыуы тийис. ⁷ Олар қанды алып, өзлери гөшти жейтуғын үйлериниң қапысының жақлаўларына хәм кесе ағашына жақсын. ⁸ Сол күни кеште гөшти отқа писирип, оны ашытқысыз нан хәм ашшы шөплер менен жесин. ⁹ Гөшти шийкилей ямаса суўға писирип емес, ал бас-сыйрағы хәм ишек-қарны менен бирге отқа писирип жеңлер. ¹⁰ Гөш азанға дейин қалмаўы тийис. Егер оннан аўысып қалса, оны отта өртеп жибериңдер. ¹¹ Сизлер гөшти жеп атырған ўақтыңызда, беллериңиз буўыўлы, аяқ кийиминиз кийиўли, таяғыңыз қолыңызда болсын. Гөшти тез жеңдер. Бул – Жаратқан Ийеге арналған Құтқарылыу асы.

¹² Мен сол түни Мысыр жеринен өтемен. Ондағы адамлардың да, маллардың да хәр бир туңғышын өлтиремен хәм Мысырдың пүткіл қудайларын хүким етемен. Мен – Жаратқан Ийемен. ¹³ Өзлериңиз турған үйлердиң есигиниң жақлаўларына жағылған қан сизлер ушын нышан болады. Мен қанды көрип, сизлерди шетлеп өтемен. Мысыр елин жазалағанымда, өлим әкелиўши апат сизлерге хеш қандай зыян тийгизбейди. ¹⁴ Бул күн сизлер ушын еслеу күни болсын. Оны Жаратқан Ийениң байрамы сыпатында байрамлаңлар. Бул байрамды байрамлау келешек әуладларыңыз ушын мәңги қағыйда болып қалсын».

Ашытқысыз нан байрамы

¹⁵ «Жети күн ашытқысыз нан жеңдер. Биринши күни-ақ үйлеринизден ашытқыны жоқ қылыңлар. Ким де ким усы жети күн ишинде ашытқы салынған нан жесе, ол Израил халқы арасынан жоқ қылынады. ¹⁶ Биринши хәм жетинши күнлери мухаддес жыйналысыңыз болсын. Сол күнлери тек өзлериңиз ушын аўқат таярлаудан тысқары, хеш қандай жұмыс ислемендер. ¹⁷ Солай етип, сизлер Ашытқысыз нан байрамын байрамлаңлар! Өйткени анық сол күни Мен сизлерди топ-тобыңыз бенен Мысыр жеринен алып шықтым. Келешек урпақларыңыз бул күнди мәңги қағыйда сыпатында байрамласын. ¹⁸ Биринши айдың он төртинши күниниң кешинен жигирма биринши күниниң кешине дейин ашытқысыз нан жеңдер. ¹⁹ Сол жети күн даўамында үйлеринизде ашытқы болмасын. Ким де ким ашытқы салынған бир нәрсе жесе, мейли ол келгинди болсын, мейли жергиликли болсын, ол Израил жәмийети арасынан жоқ қылынады. ²⁰ Ашытқы салынған хеш нәрсе жемендер. Қай жерде жасасаныз да, ашытқысыз нан жеңдер».

Биринши Құтқарылыу асы

²¹ Соннан кейин, Муўса Израилдың барлық ақсақалларын шақырып алып, оларға былай деди:

– Хожалығыңыз ушын қозы ямаса ылақ таңлап алып, оны Құтқарылыу асы ушын сойыңлар. ²² Соң, бир бау майоран шөбин^f алың да, оны қырмадағы

^f12:22 Майоран шөби – бул назбайгүл шөбине туқымлас өсімлик.

қурбанлықтың қанына батырып, қанды қапыларыңыздың жақлауларына хәм кесе ағашына жағыңлар. Азанға шекем хеш ким үйинен шықпасын. ²³ Жаратқан Ийе мысырлыларды өлтириуі ушын елден өткенде, қапыларыңыздың жақлауларындағы хәм кесе ағашындағы қанды көрип, үйлеринизди шетлеп өтеди. Ол өлим әкелиуішиниң үйлеринизге кирип, сизлерди өлтириуіне жол қоймайды. ²⁴ Өзлериңиз де, сизлердиң әуладларыңыз да буны мәнги қағыйда қылып орынлаңлар. ²⁵ Жаратқан Ийе өзлериңизге беремен деп үәде еткен жерге киргениңизден кейин де, бул рәсимди өткизип барыңлар. ²⁶ Балаларыңыз сизлерден: «Бул рәсимниң мәниси қандай?» – деп сорағанда, ²⁷ оларға: «Бул – Жаратқан Ийеге арналған Қутқарылыу байрамының асы. Себеби Жаратқан Ийемиз мысырлыларды өлтиргенде, үйлеримизди шетлеп өтип, бизлерди аман қалдырды», – деңлер.

Сонда халық тәжим етип, сыйынды. ²⁸ Соңынан израиллылар барып, Жаратқан Ийениң Муўса менен Харонға берген буйрығын толық орынлады.

²⁹ Түнниң ярымында Жаратқан Ийе тахтында отырған фараонның туңғыш баласынан, қамақта отырған тутқынның туңғыш баласына дейин, Мысыр елиндеги барлық туңғышларды хәм маллардың да туңғыш төллерин өлтирди. ³⁰ Сол күни түнде фараон, оның хызметкерлери хәм пүткіл Мысыр аяққа турды. Мысыр ели дад салып, ұай-ұайласқан дауысларға толып кетти. Өйткени өли болмаған бирде бир үй жоқ еди.

Мысырдан шығыу

³¹ Сол күни түнде-ақ фараон Муўса менен Харонды шақырып алып былай деди: – Барыңлар! Сизлер де, израиллылар да халқымның арасынан шығып кетиңлер. Өзлериңиз айтқаныңыздай, Жаратқан Ийеге сыйыныңлар. ³² Сондай-ақ майда хәм ири малларыңызды да алып кетиңлер. Ал маған пәтия бериңлер.

³³ Израиллылардың елден тезирек шығып кетиуі ушын, мысырлылар оларды асықтырды. «Болмаса, хәммемиз өлемиз», – дести олар. ³⁴ Солай етип, израиллылар еле ашымаған қамырларын табағы менен кийимлерине орады да, ийинлерине көтерип алды. ³⁵ Израиллылар Муўсаның айтқаны бойынша, мысырлылардан түмис хәм алтын буйымлар менен кийимлер сорап алды. ³⁶ Жаратқан Ийе израиллыларды мысырлыларға унамлы қылып көрсеткенликтен, мысырлылар оларға сорағанын берди. Солай етип, израиллылар оларды тонап кетти.

³⁷ Израиллылар Рамсестен Суккотқа қарай жол алды. Бала-шағаларды есапламағанда, шама менен алты жүз мыңдай ер адам пияда жолға шықты. ³⁸ Және де, көп санлы басқа миллет адамлары, есап-сансыз майда хәм ири маллар да олар менен бирге кетти. ³⁹ Халық өзлери Мысырдан алып шыққан ашымаған қамырдан нан писирди. Себеби олар Мысырдан кууып шығарылғанлықтан, қамырды ашытыуға да, жолға азық-ауқат таярлауға да үлгере алмаған еди.

⁴⁰ Израиллылардың Мысырда жасағанына төрт жүз отыз жыл болған еди. ⁴¹ Төрт жүз отыз жылдың соңғы күни, анық сол күни Жаратқан Ийениң халқы топ-тобы менен Мысыр жеринен шықты. ⁴² Сол күни түнде Жаратқан Ийе израиллыларды Мысыр жеринен алып шығыу ушын сергек болды. Израиллылар да әуладлар дауаымында сол түнди Жаратқан Ийеге бағышлап, ояу болыуы тийис.

Қутқарылыу асының қағыйдалары

⁴³ Соннан кейин, Жаратқан Ийе Муўса менен Харонға былай деди: «Қутқарылыу асының қағыйдалары мынадай: хеш бир жат жерли адам байрам асынан жемесин.

⁴⁴ Бирақ сатып алған қулларыңыз сүннет етилгеннен кейин, оннан жесе болады.

⁴⁵ Ұақытша қоныс басқанлар хәм жалланған жұмысшылар оннан жемеуі тийис. ⁴⁶ Ас таярланған үйде желинсин. Жанлықтың гөши үйдиң сыртына шығарылмасын хәм оның хеш бир сүйеги сындырылмасын. ⁴⁷ Пүткіл Израил жәмийети Қутқарылыу байрамын байрамлауы тийис. ⁴⁸ Араңызда жасап атырған келгинди адам Маған,

Жаратқан Ийеге арналған Кутқарылыу байрамын байрамлауды қалесе, онда оның үйиндеги хэмме еркеклер сүннет етилиуи керек. Соңынан ол жергиликли халық турғыны сыпатында Израил халқына қосылып, байрамды байрамлай алады. Бирак сүннетсиз адам Кутқарылыу байрамының гөшин жемесин. ⁴⁹ Жергиликли адам ушын да, араңызда жасайтуғын келгинди адам ушын да бир қағыйда қолланылады».

⁵⁰ Израиллылар Жаратқан Ийениң Муўса менен Харонға берген буйрығын толық орынлады. ⁵¹ Сол күннің өзінде Жаратқан Ийе израиллыларды топ-тобы менен Мысыр жеринен алып шықты.

Он үшінши бап

Туңғыш уллардың Қудайға бағышланыуы

13 ¹ Буннан соң, Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ² «Барлық биринши туўылғанларды Маған бағышлаңлар. Израил хаялларының да, малларының да қарыннан биринши шыққанлары Меники», – деди.

³ Муўса халыққа былай деди: «Мысырдан, өзлериңиз қул болған елден шыққан бүгинги күнди есте сақлаңлар. Өйткени Жаратқан Ийе құдиретли қолы менен сизлерди ол жерден алып шықты. Ашытқы салынған хөш нәрсе жеменлер. ⁴ Бүгин Абиб^б айында бул жерден шығып баратырсызлар. ⁵ Жаратқан Ийе сизлерди кенаан, хетт, амор, хиў хэм ебус халықларының жерлерине, ата-бабаларыңызға беремен деп ант ишкен, сүт хэм пал аққан елге апарғанда, усы айда мына рәсимди өткизиңлер: ⁶ жети күн ашытқысыз нан жеп, жетинши күни Жаратқан Ийеге арнап байрам қылыңлар. ⁷ Сол жети күн ишинде тек ашытқысыз нан жеңлер. Өзиниңде де, жасап атырған пүткил жериңизде де ашытқы салынған нан ямаса ашытқы болмасын. ⁸ Сол күни балаларыңызға: „Мысырдан шыққанымызда, Жаратқан Ийе бизлер ушын ислеген ислери себепли буларды ислеп атырмыз“, – деп түсиндириңлер. ⁹ Бул рәсим қолыңызда бир нышан, маңлайыңызда сақланатуғын яднама болсын. Усылайынша, Жаратқан Ийениң ызама аузыңызда болсын. Себеби Жаратқан Ийе сизлерди күшли қолы менен Мысырдан алып шықты. ¹⁰ Сизлер де хәр жылы белгиленген уақытта бул қағыйданы орынлаңлар.

¹¹ Жаратқан Ийе сизлерге хэм ата-бабаларыңызға ант ишкениңдей, сизлерди Кенаан жерине апарып, сизлерге сол жерди бергенде, ¹² қарыннан биринши шыққанлардың хэммесин Жаратқан Ийеге бағышлаңлар. Малларыңыздың биринши туўылған барлық еркек төллери Жаратқан Ийеге тийисли. ¹³ Ешектиң хәр бир биринши туўылған төлиниң орнына бир қозы берип, сатып алыңлар. Егер олай етпесениң, гүррениң мойнын үзиң. Барлық туңғыш улларыңыздың қунын өтеуиңиз тийис.

¹⁴ Келешекте улларыңыз сизлерден: „Буның мәниси қандай?“ – деп сараса, оларға былай деп жууап бериндер: „Жаратқан Ийе бизлерди құдиретли қолы менен Мысырдан, бизлер қул болған елден алып шықты. ¹⁵ Фараон бизлерди жибермей, қайсарлық көрсеткенде, Жаратқан Ийе Мысырда адамлардың хэм маллардың барлық туңғышларын өлтирди. Сонлықтан маллардың туңғыш төллерин Жаратқан Ийеге қурбанлыққа беремиз, ал туңғыш улларымыз ушын күн төлеймиз“. ¹⁶ Бул рәсим қолыңызда бир нышан, есиңизде сақланатуғын яднама болсын. Себеби Жаратқан Ийе сизлерди құдиретли қолы менен Мысырдан алып шықты».

Қамыс теңизинен өтиу

¹⁷ Фараон израиллыларды жибергенде, Қудай: халық урысқа дуўшар болатуғынын билгенде өкинип, Мысырға қайтып кетпесин, деп филист халқының жери арқалы

⁸13:4 Абиб – израиллылар ушын биринши ай болып есапланып, шама менен март айының ортасынан апрель айының ортасына шекемги уақыт.

өтетуғын жол қысқарақ болса да, оларды ол жер арқалы алып жүрмеді. ¹⁸ Қудай халықты Қамыс теңизине шөл жолы менен айландырып апарды. Израиллылар Мысырдан қарыу-жарақ пенен шыққан еді. ¹⁹ Муўса Юсуптиң сүйеклерин де өзи менен бирге алып шыққан еді. Өйткени Юсуп израиллыларға ант иштирип: «Қудай сизлерге сөзсиз нәзер салады. Сонда сүйеклеримди бул жерден алып кетиндер», – деп нәсиятлап кеткен еді.

²⁰ Израиллылар Суккоттан шығып, шөл шетиндеги Этамға орналасты. ²¹ Олардың күни-түни жол жүриуи ушын, Жаратқан Ийе күндиз минара сыяқлы булт болып жол көрсетип, түнде минара сыяқлы от болып жолларына жарық түсирип, оларды баслап жүрди. ²² Күндиз булт, түнде от халықтың алдынан бир дем де узақламады.

Он төртинши бап

14 ¹ Соңынан Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ² – Израиллыларға айт, олар изге қайтып, Пий-Ғахироттың қасына, Мигдол менен теңиз арасына, Баал-Сефонның қарсысындағы теңиз жағасына орналассын. ³ Сонда фараон: «Израиллылар ел гезип, адасып кетти, олар шөл қоршауында қалды», – деп ойлайды. ⁴ Мен фараонның жүрегін қатал қыламан хәм ол израиллылардың изинен қуады. Солай етип, Мен фараонды хәм оның пүтқил әскерлерин жеңип, Өз салтанатымды көрсетемен. Сонда мысырлылар Мениң Жаратқан Ийе екенимди билип алады.

Израиллылар айтылғанды иследи. ⁵ «Израил халқы қашып кетипти», – деген хабар Мысыр патшасына жеткенде, ол хәм оның хызметкерлери израиллылар туўралы көз қарасларын өзгертип: «Бизлер не ислеп қойдық? Израиллыларды жиберемиз деп, қулларымыздан айырылды-ғо!» – десті. ⁶ Фараон өзиниң саўаш арбасын жектирип, ләшкерлерин таярлады. ⁷ Ол алты жүз сайланды саўаш арбасын, Мысырдың басқа барлық саўаш арбаларын хәм олардың басшыларын жанына алды. ⁸ Жаратқан Ийе Мысыр патшасы фараонның жүрегін қатал қылып қойды. Ол нық қәдем атып баратырған израиллылардың изинен қуып кетти. ⁹ Мысырлылар фараонның пүтқил атлы саўаш арбалары, атлылары хәм әскерлери менен израиллылардың изине түсип, теңиз жағасына, Пий-Ғахирот жақынына, Баал-Сефонның қарсысына ордасын қурған израиллыларға жетип алды.

¹⁰ Фараон жақынласып қалды. Израиллылар артына бурылып қараса, мысырлылардың излеринен қуып қиятырғанын көрди. Сонда олардың зәррелери ушып, Жаратқан Ийеге пәрияд етті. ¹¹ Олар Муўсаға былай деди:

– Мысырда қәбир жоқтай, бизлерди шөлде өлиўге алып келдің бе? Мысырдан алып шығып, бизлерге не қылғаның? ¹² Мысырда болғанымызда, саған: «Бизлерди тынышымызға қой, мысырлыларға хызмет ете берейик», – деген жоқ па едик? Шөлде өлгеннен гөре, мысырлыларға қул болғанымыз жақсырақ еді-ғо!

¹³ Бирақ Муўса оларға:

– Қорқпаңлар! Орныңызда бекем турып, Жаратқан Ийениң бүгін сизлерди қалай қутқаратуғынын көриңдер. Бүгін өзлериңиз көрип турған мысырлыларды енди хеш қашан көрмейсизлер. ¹⁴ Жаратқан Ийе сизлер ушын урысады. Ал сизлер тыныш турсаңыз болды, – деди.

¹⁵ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Неге Маған пәрияд етип атырсаң? Израиллыларға айт, алға қарай жылжый берсин. ¹⁶ Ал сен таяғыңды көтерип, оны теңиздин үстине қарай соз да, суўды қақ айыр. Сонда израиллылар теңиздин ишинен қурғақ жер арқалы жүрип өтеди. ¹⁷ Мен мысырлылардың жүрегін қатал қыламан. Олар израиллылардың изинен қуады. Мен фараонды, оның барлық әскерлерин, саўаш арбаларын хәм атлыларын жеңип, Өз салтанатымды көрсетемен. ¹⁸ Фараон, оның саўаш арбалары хәм атлылары себепли салтанатқа ерискенimde, мысырлылар Мениң Жаратқан Ийе екенимди билип алады.

¹⁹ Израил ордасының алдында баратырған Қудайдың периштеси орнын өзгертип, артқа өтті. Халықтың алдындағы минара сыяқлы булт та орнын өзгертип, артқа, ²⁰ Мысыр әскерлериниң хәм Израил халқының ортасына барып турды. Булт мысырлылар тәрәпте қараңғылық орнатып, израиллылар тәрәпти жақты қылып турды. Сол себептен түн бойы еки тәрәп бир-бирине жақынласа алмады.

²¹ Муўса қолын теңиздің үстине қарай созды. Жаратқан Ийе пүткил түн бойы шығыстан күшли самал естирип, теңиз суўын изге ийтерди хәм теңизди қурғақ жерге айландырды. Суў екиге бөлінди. ²² Израиллылар қурғақ жерди басып, теңиздің ортасынан өтті. Теңиз суўы оң хәм шеп тәрәпте оларға дийўал болып турды. ²³ Ал мысырлылар олардың излеринен қуўды, фараонның барлық атлары, саўаш арбалары хәм атлылары теңиздің ишине кирип кетти. ²⁴ Таң атарда Жаратқан Ийе минара сыяқлы от хәм булт ишинен Мысыр ордасына нәзер салып, оларды албыратып таслады. ²⁵ Қудай олардың саўаш арбаларының дөңгелеклерин шығарып таслағанда, олар зорға қозғалды. Сонда мысырлылар: «Израиллылардан қашайық. Өйткени олар ушын Жаратқан Ийениң Өзи бизлерге қарсы урысып атыр», – дести.

²⁶ Кейин Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Қолыңды теңиздің үстине қарай соз. Суўлар мысырлыларды, олардың саўаш арбаларын хәм атлыларын басып кетсин, – деди. ²⁷ Солай етип, Муўса қолын теңиздің үстине қарай созды хәм таңға жақын теңиз өз халына қайтты. Сонда қашып атырған мысырлылар суўға дуўшар болып, Жаратқан Ийе оларды теңиздің ишине батырып жиберди. ²⁸ Өз халына қайтқан суў саўаш арбаларын, атлыларды, яғнай израиллылардың изинен теңизге түскен фараонның пүткил ордасын жутып кетти. Олардан бирде бир адам аман қалмады.

²⁹ Деген менен, израиллылар теңиздің ишинен қурғақ жер арқалы жүрип өткен еди. Суўлар он хәм шеп тәрәпте турып, оларға дийўал болған еди. ³⁰ Жаратқан Ийе сол күни израиллыларды мысырлылардың қолынан қутқарды. Израиллылар мысырлылардың теңиз жағасында өлип жатырғанын көрди. ³¹ Жаратқан Ийениң мысырлыларға көрсеткен уллы құдиретин көрген Израил халқы Жаратқан Ийеден қорқып, Оған хәм Оның қулы Муўсаға исенди.

Он бесинши бап

Қутқарылуы жыры

15 ¹ Соннан соң, Муўса хәм израиллылар Жаратқан Ийеге мына жырды айтты:

«Жырлайман Жаратқан Ийени,
Себеби еристи Ол салтанатлы жеңиске,
Атларды да, атлыларды да ылақтырды теңизге.

² Жаратқан Ийе күш-қуўатым мениң,
Қосығымды Оған арнайман,
Қутқарды мени Ол,
Олдур мениң Қудайым.
Алғыслар айтаман Оған,
Ол мениң әкемнің Қудайы,
Уллылайман Оны мен.

³ Жаратқан Ийе жаўынгердур,
Аты Оның – Жаратқан Ийе.

⁴ Ол фараонның саўаш арбаларын,
Хәм ләшкерлерин атты теңизге.
Ғарқ болды Қамыс теңизине,

Оның сайланды ләшкербасылары да.

⁵ Терең суўлар қаплады оларды,
Батып кетти тас сыяқлы туңғыйыққа.

⁶ Сениң оң қолың, О Жаратқан Ийе,

Күдиретли күшке ийедур.

Сениң оң қолың, О Жаратқан Ийе,

Тас-талқан етер душпанды.

⁷ Әжайып уллылығың менен,

Саған қарсы шыққанларды,

Жер менен жексен қыласаң,

Жибересең оларға ғәзебинди,

Сабан сыяқлы күйдирип, күл қыласаң оларды.

⁸ Мурныңның деминен,

Жыйналды суўлар бир жерге.

Дийуал сыяқлы болып толқынлар,

Теңиз қойнында қатып қалды.

⁹ Сонда душпан былай деди:

„Услайман оларды изинен қуўып,

Олжаны бөлемен кеўлимди тоқ қылып,

Қыраман оларды қылышымды жалаңашлап“.

¹⁰ Демиң менен үплеп едиң,

Қаплады теңиз оларды.

Қорғасындай батты уллы суўларға.

¹¹ О Жаратқан Ийе, қудайлар арасында Саған уқсағаны бар ма?

Сен сыяқлы мухаддесликте уллы, айбаты менен алғысқа ылайық болған?

Кәраматлар жаратыушы бар ма?

¹² Созып едиң оң қолыңды,

Жутып кетти жер оларды.

¹³ Өзиң қутқарған халқыңды,

Жетеледиң сүйіспеншилигиң менен,

Алып бардың күдиретің менен мухаддес мәканыңа.

¹⁴ Қалтырасар еситип миллетлер,

Қорқыныш бийледі Филистия халқын.

¹⁵ Хүрейлері ушады Эдом бийлериниң,

Дирилди басар Моаб көсемлерин,

Үмитсизликке түсти пүткіл Кенаан турғынлары.

¹⁶ Жүрегі суўлар хәм қорқыу басар оларды,

Сениң халқың өтип кеткенше, о Жаратқан Ийе,

Сен ийелик еткен халық өтип кеткенше,

Билегиниң күші алдында тас болып тилсиз қатып қалар.

¹⁷ О, Жаратқан Ийе! Апарасаң халқыңды Өз тауыңа,

Жайластырасаң Өзиң мәкан қылып алған жерге,

Қолларың менен құрған мухаддес мәканға, о, Ийе!

¹⁸ Хүкімдарлық қылар шексиз хәм мәңгиге Жаратқан Ийе».

¹⁹ Фараонның атлары, сауаш арбалары хәм атлылары теңиз ишине киргенде, Жаратқан Ийе суўларды олардың үстине қайтарып әкелді. Ал израиллылар теңиздин ишинен қурғақ жер аркалы жүрип өтті.

²⁰ Харонның әжапасы пайгамбар Мәриям қолына дәп алды. Баска барлық хаяллар да дәп алып, ойнауы менен оның изине ерди. ²¹ Мәриям нақыратты қайталап былай деп жырлады:

«Жырлаң Жаратқан Ийени,
Себеби еристи Ол салтанатлы жеңиске.
Атларды да, атлыларды да ылақтырды теңизге».

Ашшы суу

²² Муұса израиллыларды Қамыс теңизинен баслап шыққаннан соң, олар Шур шөлине барды хәм шөлде үш күн жүрсе де, суу таба алмады. ²³ Соңынан олар Мара деген жерге барды. Бирақ Мараның сууы ашшы болғанлықтан, олар ише алмады. Сонлықтан сол жер Мара^h деп аталды. ²⁴ Сонда халық Муұсаға: «Не ишемиз?» – деп наразы болып, тоңқылдай баслады.

²⁵ Муұса Жаратқан Ийеге жалбарынды. Жаратқан Ийе оған бир ағашты көрсетти. Муұса оны сууға ылақтырып жибергенде, суу душшы болып қалды.

Сол жерде Жаратқан Ийе халық ушын қағыйда хәм нызам берди хәм оларды сынады. ²⁶ Жаратқан Ийе оларға былай деди:

– Егер сизлер Қудайыңыз Жаратқан Ийениң, яғный Мениң сөзимди дыққат пенен тыңлап, алдымда тууры болған ислерди ислесеңдер, буйрықларыма кулақ асып, хәмме қағыйдаларымды орынласаңлар, мысырлыларға берген кеселиктиң хеш бирин сизлерге бермеймен. Себеби Мен – сизлерге шыпа беріуши Жаратқан Ийемен.

²⁷ Соннан кейин, олар Элимге келди. Сол жерде он еки булақ хәм жетпис пальма ағашы бар еди. Солай етип, олар суу жағасына орналасты.

Он алтыншы бап

Манна хәм бөденелер

16 ¹ Израил халқының пүткил жәмийети Элимнен шықты. Олар Мысырдан шыққанынан кейинги екінши айдың он бесінши күни Элим хәм Синай арасында жайласқан Син шөлине келди. ² Шөлде хәммеси Муұса менен Харонға наразы болып, ³ оларға былай деп тоңқылдады:

– Қәнекей, Мысырда-ақ Жаратқан Ийениң қолынан өлип қоя қойғанда болар еди. Хеш болмаса, ол жерде гөш салынған қазанлардың қасында отырып, тойғанымызша нан жер едик. Бирақ сизлер пүткил халықты ашлықтан өлтириу ушын, бизлерди усы шөлге алып келдиңиз.

⁴ Сонда Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди:

– Мине, Мен сизлерге аспаннан нан жаудыраман. Халық хәр күни шығып, бир күнлик нанын жыйнап алсын. Усылайынша Мен оларды сынап, олардың Мениң көрсетпелерим бойынша жасайтуғынын ямаса жасамайтуғынын көрежақпан. ⁵ Ал алтыншы күниⁱ олар хәр күни жыйнағанынан еки есе артық қылып топлап, таярлап қойсын.

⁶ Муұса менен Харон пүткил израиллыларға былай деди:

– Сизлерди Мысырдан Жаратқан Ийениң Өзи алып шыққанын бүгин кеште билип аласызлар. ⁷ Ал ертең азаңда Жаратқан Ийениң салтанатын көресизлер. Себеби Ол сизлердин Өзине наразы болып, тоңқылдағаныңызды еситти. Бирақ бизлерге наразы болағуғындай, бизлер ким болыппыз?

⁸ Кейин Муұса былай деди:

^h15:23 Мара – «ашшы» дегенди аңлатады.

ⁱ16:5 Алтыншы күни – еврей календары бойынша жума күни алтыншы күн деп есапланған.

– Кешкурун сизлерге жеу ушын гөш, азада тойғаныңызша нан берилгенде, сизлер Жаратқан Ийениң салтанатын көресизлер. Өйткени Жаратқан Ийе сизлердің Өзине қарсы наразылық билдиргениңизди еситти. Ал бизлер ким болыппыз? Сизлер бизлерге емес, ал Жаратқан Ийеге наразылық билдирип атырсызлар.

⁹ Кейин Муўса Харонға:

– Израил халқының пүткіл жәмийетине айт, Жаратқан Ийениң алдына келсин. Себеби Жаратқан Ийе олардың наразылығын еситти, – деди.

¹⁰ Харон Израил халқының пүткіл жәмийетине усыларды айтып турғанда, олар шөлге қарады. Сонда Жаратқан Ийениң салтанаты булт ишинде көринди.

¹¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

¹² – Мен израиллылардың тоңқылдыларын еситтим. Оларға мынадай деп айт: «Кешкурун гөш жеп, азада нанға тоятуғын боласызлар. Сонда сизлер Мениң – Қудайыңыз Жаратқан Ийе екенимди билип аласызлар».

¹³ Кешкурун бөденелер ушып келип, орданы басып кетти. Ал азада орданың этирапын шық қаплады. ¹⁴ Шық кепкенде, шөлдеги жердің бетинде қырауға уксаған, майда дән сыяқлы бир нәрсе көринди. ¹⁵ Буны көргенде, израиллылар бир-биринен: «Бул не?» – деп сорасты. Себеби олар буның не екенин билмейтуғын еди.

Муўса оларға:

– Бул – Жаратқан Ийениң сизлерге жеу ушын берген наны. ¹⁶ Жаратқан Ийе былай деп буйырады: «Хәр бир адам жей алғандайын жыйнап алсын. Шатырыңыздағы хәр бир адам ушын бир омерден¹ алыңлар».

¹⁷ Израиллылар айтылғанды ислеп, кимиси көп, кимиси аз жыйнады. ¹⁸ Омер менен өлшегенде, көп жыйнағанның артығы, аз жыйнағанның кемиси болмады. Хәр бир адам жей алатуғын муғдарда жыйнаған еди.

¹⁹ Муўса оларға:

– Хеш ким оннан азанға дейин бир түйир қалдырмасын, – деди.

²⁰ Деген менен, айырымлар Муўсаны тыңламай, азанға дейин қалдырғанда, ол қуртлап, сасый баслады хәм Муўсаның оларға гәзеби келди.

²¹ Хәр күни азада хәр бир адам өзи жей алатуғын муғдарда жыйнайтуғын еди. Ал куяш қызған уақытта жерде қалғанлары ерип кететуғын еди. ²² Алтыншы күни адам басына еки омерден, яғный еки есе жыйнайтуғын еди. Жәмийет басшылары келип, аұхалды Муўсаға билдирди. ²³ Муўса оларға былай деди:

– Жаратқан Ийениң буйрығы усы. Ертең Жаратқан Ийеге арналған толық дем алатуғын мухаддес Шаббат күни. Соның ушын, бүгин писиретуғыныңызды писирип, қайнататуғыныңызды қайнатып алыңлар. Ал аұысып қалғанын азанға дейин сақлап койыңлар.

²⁴ Муўсаның буйырғанындай, халық аұысып қалғанды азанға дейин сақлап койғанда, ол сасымады да, қуртлап та кетпеди. ²⁵ Сонда Муўса оларға былай деди:

– Аұысып қалғанды бүгин жеңлер. Себеби бүгин Жаратқан Ийе ушын Шаббат күни. Бүгин даладан манна таба алмайсызлар. ²⁶ Сизлер оны алты күн жыйнаңлар. Бирақ жетинши күни болған Шаббат күни ол улыўма болмайды.

²⁷ Жетинши күни айырымлар нан жыйнау ушын сыртқа шыққанда, хеш нәрсе таба алмады. ²⁸ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Қашанға шекем буйрықларым хәм көрсетпелеримди орынлаудан мойын таұлайсызлар? ²⁹ Минекей, Мен сизлерге Шаббат күнин бердим. Сонлықтан алтыншы күни сизлерге еки күнлик нан берип атырман. Жетинши күни хәр бир адам қай жерде жасап атырған болса, сол жерде қалсын, сыртқа шықпасын.

³⁰ Солай етип, халық жетинши күни дем алды.

³¹ Израиллылар сол нанды манна деп атады. Оның көриниси кинза туқымы сыяқлы болып, дәми пал қосылған шөрекке ұқсайтуғын еди. ³² Муўса халыққа былай деди:

¹16:16 Бир омер – шама менен 2,2 литр.

– Жаратқан Ийе былай деп буйырады: «Сизлерди Мысырдан алып шыққанымда, Мениң сизлерге шөлде берген нанымды келешек әуладлардың көриуи ушын, оның бир омерин сақлап қойыңлар».

³³ Муўса Харонға:

– Бир ыдысты алып, ишине бир омер манна сал. Келешек әуладларға сақланып калыуы ушын, оны Жаратқан Ийениң алдына қой, – деди.

³⁴ Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай, Харон маннаны сақлап қойыу ушын, оны Келисим сандығының алдына қойды.

³⁵ Израиллылар мекан етилген Кенаан жерине жетип барғанша, қырқ жыл манна жеди. ³⁶ Бир омер эфаның^k оннан бир бөлегине туўры келетуғын еди.

Он жетинши бап

Жартастан аққан суў

17¹ Соңынан Израил халқының пүткил жәмийети Жаратқан Ийениң буйрығы бойынша Син шөлинен шықты да, бир жерден екінши жерге көшип-қонып жүрип, Рефидимге орналасты. Деген менен, ол жерде ишетуғын суў жоқ еди. ² Олар Муўсаға:

– Бизлерге ишетуғын суў бер, – деп урысты.

– Неге маған урысып атырсызлар? Неге Жаратқан Ийени сынап атырсызлар? – деди оларға Муўса.

³ Бирақ халық шөллегенликтен, Муўсаға наразы болып:

– Бизлерди не ушын Мысырдан алып шықтың? Бизлерди, балаларымызды хәм малларымызды шөлден өлтириуи ушын ба? – деп тоңқылдады.

⁴ Муўса Жаратқан Ийеге дад салып:

– Бул халыққа не ислейин? Бираздан соң, олар мени тас боран қылып өлтиреді-ғо! – деди.

⁵ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Халықтың алдына өт. Нил дәрьясын урған таяғыңды ал да, Израил ақсақалларының айырымларын изине ертип, алға қарай жүр. ⁶ Мине, Мен Хороб тауындағы бир жартастың үстинде, сенің алдында тураман. Сен жартасты урғанында, суў атлығып шығады хәм халық суў ишеди.

Муўса Израил ақсақалларының көз алдында солай иследи.

⁷ Солай етип, сол жер Масса¹ хәм Мериба^m деп атады. Себеби израиллылар сол жерде Муўса менен урысып: «Арамызда Жаратқан Ийе бар ма екен, я жоқ па екен?» – деп Жаратқан Ийени сынаған еди.

Амалеклердиң жеңилiske ушырауы

⁸ Амалеклер келип, Рефидимде израиллыларға урыс ашты. ⁹ Сонда Муўса Ешуаға: – Халық ишинен адамларды сайлап ал да, барып, амалеклер менен урыс. Ертең мен қолыма Қудайдың таяғын услап, төбешиктиң басында тураман, – деди.

¹⁰ Ешуа Муўсаның айтқанын ислеп, амалеклер менен урысты. Сол ўақытта Муўса, Харон хәм Хур төбешиктиң басына шықты. ¹¹ Муўса қолын көтергенде израиллылар, ал түсиргенде амалеклер үстин келе берди. ¹² Бирақ Муўсаның қоллары шаршап қалды. Сонда олар бир тас әкелип, Муўсаның астына қойды. Муўса тастың үстине отырды. Бир жағында Харон, екінши жағында Хур Муўсаның қолларын жоқары көтеріп турды. Қуяш батқанша, Муўсаның қоллары бекем көтерілип турды.

¹³ Солай етип, Ешуа амалеклерди қылыштан өткізип, оларды жеңди.

^k16:36 Бир эфа – шама менен 22 литр.

¹17:7 Масса – «сынаў» дегенди билдиреди.

^m17:7 Мериба – «урысыу» дегенди билдиреди.

¹⁴ Соңынан Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Естелик болып қалыуы ушын, буны китапқа жазып қой. Ешуаның қулағына куйып қой, Мен амалеклердин атын жер жүзинен пүткіллей жоқ қыламан, – деди.

¹⁵ Муўса бир курбанлық орын курып, оның атын Яхўе Ниссиⁿ деп қойды. ¹⁶ Кейин былай деди: «Жаратқан Ийениң тахтына қарсы қол көтергени ушын, Ол әуладлар даўамында амалеклерге қарсы урысады».

Он сегизинши бап

Итроның Муўсаға келиуі

18 ¹ Муўсаның қәйин атасы мидянлы руўханий Итро Қудайдың Муўса ушын хәм Өз халқы Израил ушын ислеген хәмме ислерин, Жаратқан Ийениң израиллыларды Мысырдан қалай алып шыққанын еситти.

²⁻³ Бурын Муўса хаялы Сиппораны еки улы менен төркинине қайтарып жибергенде, Итро оларды қабыл еткен еди. Муўса: «Мен – жат елде келгинди адам едим», – деп, улларының бирин Гершом деп атаған еди. ⁴ Ал екінши улына: «Ата-бабаларымның Қудайы маған жәрдем етип, мени фараонның қылышынан қутқарды», – деп, Элиезер^o деп ат қойған еди.

⁵ Сонда Муўсаның хаялын хәм улларын ерткен қәйин атасы Итро Қудайдың тауына, Муўса қоныс басқан шөлге келди. ⁶ Ол Муўсаға: «Мен – қәйин атаң Итроман, хаялың менен еки улыңды алып саған киятырман», – деп хабар жиберди.

⁷ Муўса қәйин атасын күтип алып, оның алдында тәжим етти хәм оны сүйди. Олар бир-биринен хал-аўхал сорасып болып, шатырға кирди. ⁸ Муўса қәйин атасына Жаратқан Ийениң Израил халқы ушын фараон менен мысырлыларға нелер ислегенин, өзлериниң жолда көрген қыйыншылықтарын хәм Жаратқан Ийениң оларды қалай қутқарғанын бирме-бир айтып берди.

⁹ Итро Жаратқан Ийениң израиллыларға ислеген жақсылықтарына хәм оларды мысырлылардың қолынан қутқарғанына куўанды. ¹⁰ Итро былай деди:

– Сизлерди мысырлылардың хәм фараонның қолынан қутқарып, халықты мысырлылардың мойынтырығынан азат қылған Жаратқан Ийеге алғыслар болсын.

¹¹ Енди мен Жаратқан Ийениң барлық қудайлардан уллы екенин билдим. Өйткени Ол израиллыларға менменлик қатнаста болған мысырлылардан үстин шықты.

¹² Итро Қудайға жандырылатуғын курбанлық хәм басқа курбанлықлар әкеліп берди. Харон хәм Израилдың пүткіл ақсақаллары Муўсаның қәйин атасы менен Қудайдың алдында аўқатланыу ушын келди.

Итроның кеңеси

¹³ Ертеңине Муўса халыққа қазылық етиу ушын өз орнына отырды. Халық азаннан кешке шекем оның алдында тик аяқта турды.

¹⁴ Қәйин атасы Муўсаның халыққа қылған бул исин көрип:

– Халыққа бул не ислегениң? Неге жалғыз өзиң қазылық етип отырсаң? Неге хәмме азаннан кешке шекем сениң алдында тур? – деди.

¹⁵ Муўса оған былай деди:

– Өйткени халық Қудайдың еркин билиу ушын, маған келеди. ¹⁶ Қашан араларында бир дау шықса, олар маған келеди. Мен еки тәреп арасында қазылық қылып, оларға Қудайдың қағыйдаларын хәм көрсетпелерин мәлим етемен.

¹⁷ Қәйин атасы оған былай деди:

– Бул исин жақсы емес. ¹⁸ Сен өзинди де, жаныңдағы халықты та шаршатып таслайсаң. Бул ис сен ушын жүдә аўырлық етеди, ол бир өзиңниң қолыңнан

ⁿ17:15 Яхўе Нисси – «Жаратқан Ийе байрағымдур» дегенди аңлатады.

^o18:4 Элиезер – «Қудай жәрдем береді» дегенди аңлатады.

келмейди. ¹⁹ Енди маған кулак сал. Егер сен мениң кеңесиме әмел кылсаң, Қудай саған яр болады. Сен Қудай алдында халық ушын ўәкил болып, олардың даўлы ислерин Қудайға жеткизип турыўың керек. ²⁰ Ал халыққа Қудайдың қағыйдаларын хәм көрсетпелерин үйрет. Қандай жол менен жүрип, не ислеў кереклигин оларға көрсет. ²¹ Буларға қосымша, халық арасынан Қудайдан қорққан, укпылы, ҳарам пайданы жек көретуғын исенимли адамларды сайлап ал. Оларды халық үстинен мыңбасылар, жүзбасылар, елиўбасылар хәм онбасылар қылып тайынла. ²² Олар бәркулла халыққа қазылық етсин. Үлкен даўларды саған әкелсин, ал кишилерин өзлери шешсин. Усылай етип, олар аўырманлықты сениң менен белиссе, саған жеңил болады. ²³ Егер сен Қудайдың буйырғанындай етип, усылай ислесең, онда шыдай аласаң хәм хәмме тынышлық пенен үйлерине қайтады.

²⁴ Муўса қәйин атасының сөзин тыңлап, оның айтқанларының хәммесин орынлады. ²⁵ Ол израиллылар арасынан укпылы адамларды сайлап алып, оларды мыңбасылар, жүзбасылар, елиўбасылар хәм онбасылар қылып, халыққа басшы етип тайынлады. ²⁶ Олар халыққа бәркулла қазылық етип, қыйын мәселелерди Муўсаға алып келди. Ал кишигирим ислерди өзлери шешти. ²⁷ Кейин Муўса қәйин атасын жолға шығарып салды. Итро өз елине қайтып кетти.

Он тоғызыншы бап

Израил халқы Синай таўында

19 ¹ Израиллылар Мысырдан шыққаннан кейинги үшінши айдың биринши күни Синай шөлине жетип келди. ² Олар Рефидимнен жолға шыққан болып, Синай шөлине жетип келген еди. Олар сол жерде, Синай таўының қарсысына шатырларын тикти.

³ Сонда Муўса таўға, Қудайдың дәрғайына шықты. Жаратқан Ийе оған таўдан былай деди:

– Яқып нәсилине, Израил халқына былай де: ⁴ «Мысырлыларға не ислегенимди, палапанларын қанатлары менен тасыған бүркит сыяқлы, сизлерди жаньма әкелгенимди көрдинлер. ⁵ Ал енди сөзлеримди дыққат пенен тыңлап, келисимиме әмел кылсаңлар, сизлер барлық халықлар ишинде Мениң гәзийнем боласызлар. Себеби пүткил жер жүзи Маған тийисли. ⁶ Сизлер Мениң ушын руўханийлер патшалығы хәм мухаддес халық боласызлар». Сениң израиллыларға айтатуғын сөзлерің усылар.

⁷ Муўса келип, халық ақсақалларын шақырып алды да, өзине Жаратқан Ийениң буйырған барлық сөзлерин оларға билдирди. ⁸ Пүткил халық бир аўыздан: «Жаратқан Ийениң айтқанларының хәммесин орындаймыз», – деп жуўап берди. Муўса халықтың жуўабын Жаратқан Ийеге жеткизди.

⁹ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Сениң менен сөйлескенимди халықтың еситиўи хәм саған мәңгиге исениўи ушын, Мен саған бир қалың булт ишинде келемен, – деди. Муўса халықтың сөзлерин Жаратқан Ийеге жеткизгенде, ¹⁰ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Бар, бүгин хәм ертең халық пәкленсин. Олар кийимлерин жуўып, ¹¹ үшінши күни таяр болсын. Өйткени үшінши күни Мен, Жаратқан Ийе пүткил халықтың көз алдында Синай таўына түсемен. ¹² Халық ушын таўдың әтирапына шегара сызып, белгиле хәм оларға: «Абайлаңлар, таўға шығьғуың болмаңлар, таўдың етегине де жақынламаңлар! Таўға бир жерин тийгизген хәр бир адам сөзсиз өлтириледи. ¹³ Сол адамға қол тийгизилмей, тас боран қылынып, я болмаса оқ жай менен өлтириледи. Хайўан болса да, адам болса да, ол тири қалмайды», – деп айт. Тек кәрнай узак шертилгенде ғана, олар таўға көтериле алады.

¹⁴ Соңынан Муўса таудан халықтың қасына түсип, оларды пәкледи. Хәр бир адам кийимлерин жуўды. ¹⁵ Муўса халыққа:

– Үшинши күни таяр болыңлар. Бул ўақыт ишинде хаялларыңызға жақынламанлар, – деди.

¹⁶ Үшинши күни таң атыўдан гүлдирмама гүркиреп, шақмақ шақты. Таўдың үстин калың булт қаплап, бәлент, күшли даўыслы кәрнай сести еситилди. Ордадағы пүткил халық титирей баслады. ¹⁷ Муўса халықты Қудай менен ушырастырыў ушын, ордадан баслап шықты. Олар таўдың етегине келип турды. ¹⁸ Қудай Синай таўына от ишинде түскенликтен, пүткил таў түтеп турған еди. Таўдан пештен шыққандай түтин шығып, пүткил таў қатты силкинип турған еди. ¹⁹ Кәрнай сести барған сайын күшейе берди. Муўса Қудайға сөйледи хәм Қудай да оған даўыслап жуўап берди. ²⁰ Жаратқан Ийе Синай таўының төбесине түсип, Муўсаны таўдың төбесине шақырды. Муўса сол жерге шықты. ²¹ Жаратқан Ийе оған былай деди:

– Төмен түсип, халықты ескерт. Мени көриў ушын, шегарадан шығып кетпесин. Болмаса, көбиси өлип қалады. ²² Маған жақынласатуғын руўханийлер де өзлерин пәклесин. Болмаса, оларға қарсы шығаман.

²³ Муўса Жаратқан Ийеге:

– Халық Синай таўына шыға алмайды. Өйткени Сен: «Таўдың этирапына шегара сызып, белгиле хәм таўды мухаддес қыл», – деп ескерткен едиң, – деди.

²⁴ Жаратқан Ийе оған:

– Төмен түсип, Харонды өзин менен бирге алып кел. Бирақ руўханийлер менен халық алдыма келиў ушын, шегарадан өтпесин. Болмаса, оларды қатаң жазалайман, – деди. ²⁵ Солай етип, Муўса төмен түсти де, халыққа усыларды айтып берди.

Жигирмаланшы бап

Он буйрық

20 ¹ Сонда Қудай мына сөзлерди айтты:

² «Мен – сени Мысырдан, кул болған жериңнен алып шыққан Қудайың Жаратқан Ийемен.

³ Сениң Меннен басқа қудайларын болмасын.

⁴ Жоқарыдағы аспанда, төмендеги жер жүзинде хәм жер астындағы суўларда болған хеш бир нәрсениң көринисин соғып, өзине бут жасама. ⁵ Оларға табынба хәм хызмет қылма. Себеби Мен – сениң Қудайың Жаратқан Ийе, қызғаншақ Қудайман. Мени жек көргенлерди әкесиниң гүнасы ушын балаларын, олардың үшинши, төртинши әўладына шекем жазалайман. ⁶ Бирақ Мени сүйгенлерге хәм буйрықларымды орынлағанларға мыңыншы урпағына дейин жақсылық қыламан.

⁷ Қудайың болған Жаратқан Ийениң атын жөнсиз тилиңе алма. Өйткени Жаратқан Ийе атын босқа тилге алғанларды жазасыз қалдырмайды.

⁸ Шаббат күнин мухаддес тутыўды есте сақла. ⁹ Алты күн жұмыс ислеп, барлық ислериңди исле. ¹⁰ Ал жетинши күн Маған, Қудайың Жаратқан Ийеге арналған Шаббат күни. Сол күни хеш қандай ис қылма. Улың да, қызың да, қулың да, шорын да, малларын да, араңыздағы келгинди адам да хеш қандай ис қылмасын. ¹¹ Себеби Мен – Жаратқан Ийе алты күн ишинде аспанды, жерди, теңизди хәм олардағы пүткил барлықты жаратып, жетинши күни дем алдым. Сонлықтан Мен Шаббат күнин жарылқап, оны мухаддес қылып айырдым.

¹² Ата-ананды хұрметле. Сонда Қудайың Жаратқан Ийениң саған беретугын жеринде өмириң узақ болады.

¹³ Адам өлтirme.

¹⁴ Неке ҳадаллығын бузба.

¹⁵ Урлық ислема.

¹⁶ Ҳеш кимге қарсы жалған гүәалық берме.

¹⁷ Ҳеш бир адамның үйин күсеме. Оның хаялын, қулын, шорысын, өгизин, ешегин, хеш бир нәрсесин күсеме.»

¹⁸ Пүткіл халық гүлдирмаманы хәм кәрнай сестин еситип, шақмақты хәм таўдын басындағы түтинди көргенде, қорққанынан қалтырай бслады. Олар узақта турып,

¹⁹ Муўсаға:

– Бизлер менен өзін сөйлес. Бизлер сени тыңлаймыз. Бирақ Қудай бизлерге сөйлемесин. Болмаса, өлип қаламыз, – деди.

²⁰ Муўса халыққа:

– Қорқаңлар! Себеби Қудай сизлерди сынау ушын хәм Оннан қорқып, гүна ислемеуиңиз ушын келди, – деди.

²¹ Халық узақта тура берди, ал Муўса Қудай турған тас түнек қараңғылыққа жақынласты.

Қурбанлық орын хаққында

²² Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Израиллыларға былай деп айт: «Мениң сизлерге аспаннан сөйлегенимди еситтиндер. ²³ Меннен басқа қудайларың болмасын. Өзлериңизге алтыннан болса да, гүмистен болса да, хеш қандай бутлар соғып алмаңлар. ²⁴ Мениң ушын топырақтан қурбанлық орын ислендер. Ол жерде кой хәм буғаларыңызды жандырылатуғын қурбанлық хәм татыулық қурбанлығы етип бериндер. Маған сыйыныуыңыз ушын Өзим таңлаған хәр бир жерге келип, сизлерди жарылқайман. ²⁵ Егер Маған тастан қурбанлық орын қуражақ болсаңыз, жонылмаған тасларды колланыңлар. Өйткени тасқа қашау тийгизсеңиз, оны харамлайсызлар. ²⁶ Және де, көтерилгениңизде жалаңаш жериңиз көринип қалмауы ушын, Маған арналған қурбанлық орынға текше қурманлар».

Жигирма биринши бап

Құллар хаққында

21 ¹ – Сен халыққа жәриялауың керек болған нызамлар мыналар: ² егер сен еврей құл сатып алсаң, ол алты жыл хызмет етип, жетинши жылы ешейин азат етилсин. ³ Егер ол келгенде бойдақ болса, жалғыз кетсин. Ал үйленген болса, онда оның хаялы да бирге кетсин. ⁴ Егер хожайыны сол құлды үйлендирген хәм хаялы оған ул-қыз тууып берген болса, онда хаялы хәм балалары хожайынында қалып, құлдың бир өзи кетсин.

⁵ Бирақ құл: «Мен хожайынымды, хаялымды хәм балаларымды жақсы көремен, азатлыққа шықпайман», – десе, ⁶ онда хожайыны оны қазылардың алдына алып келсин хәм оны қапының ямаса қапының кесе ағашының жанында турғызып, қулағын биз бенен тессин. Сонда ол өмир бойы хожайынына құл болып қалады.

⁷ Егер ким де ким қызын шорылыққа сатса, қыз еркек құллар сыяқлы азатлыққа шыға алмайды. ⁸ Егер хожайыны сол қызды хаяллыққа алыуды нийет қылып болып, оны жақтырмай қалса, онда қыздың әкеси тәрәпинен қуны төленип, қыздың азат болыуына рухсат етсин. Бирақ өзи алдағаны ушын, жат адамларға сатыуға хақысы жоқ. ⁹ Егер ол қызды улына некелесе, оны өз қызындай көрсин. ¹⁰ Ал егер хожайыны шорысына үйленип болып, және басқа хаял алса, онда шоры хаялын азық-ауқаттан, кийим-кеншектен хәм ерли-зайыпшылық хуқықларынан махрум етпесин. ¹¹ Егер ол усы үш нәрседен шорыны махрум қылса, шоры қуны төленбестен азат қылысын.

Зорлыққа қарсы нызамлар

¹² Ким де ким биреўди урып өлтирсе, оның өзи де сөзсиз өлтирилсин. ¹³ Бирақ егер ол буны абайсызда ислеген болса, Қудайыңыз болған Мен усыған жол қойған болсам, онда сол адамның қашып барып, паналайтуғын жерин Өзим белгилеп беремен. ¹⁴ Ал егер ким де ким жанындағы адамды қастан өлтирип, Мениң курбанлық орныма қашып барса да, оны сол жерден шығарып алып, өлтириңлер.

¹⁵ Ким де ким анасын ямаса әкесин урса, ол сөзсиз өлтирилсин.

¹⁶ Ким де ким биреўди урлап, оны сатса ямаса услап турса, ол сөзсиз өлтирилсин.

¹⁷ Ким де ким анасын ямаса әкесин ғарғаса, ол сөзсиз өлтирилсин.

¹⁸ Еки адам жәнжеллесип, биреўи екіншисин тас ямаса муш пенен урса, ол өлмегени менен, төсек тартып жатып қалса, ¹⁹ кейин орнынан турып, далаға таяқ пенен шыға алатуғын болса, онда урған адам айыпсыз болып есапланады. Тек ол жаракат алған адамға оны жұмысынан қалдырғаны ушын хәм толық емленуі ушын пул төлесин.

²⁰ Егер ким де ким қулын ямаса шорысын таяқ пенен урып өлтирсе, ол жазалансын.

²¹ Бирақ егер қул дәрхал өлмей, ал бир-еки күннен соң өлсе, қулдың хожайыны жазаланбасын. Себеби қул оның өз меншиги.

²² Биреўлер төбелесип атырып, бир хәмиледар хаялды урып алса хәм хаял шала туўып койса, бирақ басқа зыян көрмесе, онда зыян жеткизген адам хаялдың күйеуі талап қылған хәм қазылар белгилеген муғдарда кун төлесин. ²³ Ал егер басқа зыян жеткизилген болса, жанға жан, ²⁴ көзге көз, тиске тис, қолға қол, аяққа аяқ алынып, ²⁵ күйик ушын күйдирилип, жаракат ушын жаракат салынып, көгерген ушын көгертилсин.

²⁶ Егер ким де ким қулының ямаса шорысының көзине урып, соқыр қылса, көзи ушын оны азатлыққа шығарсын. ²⁷ Ал егер қулының ямаса шорысының тисин сындырса, тиси ушын оны азатлыққа шығарсын.

²⁸ Егер бир ер адамды ямаса бир хаялды өгиз сүзип өлтирсе, өгиз тас пенен урып өлтирилсин, ал гөши желинбесин. Өгиздің ийеси айыпсыз болып есаплансын.

²⁹ Бирақ өгиз бурыннан-ақ сүзеуик болып, бул туўралы ескертилгенине қарамай, ийеси өгизине көз-қулақ болмаған болса, өгиз бир ер адамды ямаса бир хаялды өлтирсе, онда өгиз тас пенен урып өлтирилсин. Өгиздің ийеси де өлтирилсин. ³⁰ Егер өгиздің ийесине өз жанын сақлап қалыуы ушын кун төлеуіне рухсат етилсе, ол талап қылынған қунды толығы менен төлеуі тийис. ³¹ Егер өгиз ул баланы ямаса қыз баланы сүзип өлтирсе, онда да усы нызам қолланылсын. ³² Егер өгиз бир қулды ямаса бир шорыны сүзип өлтирсе, онда олардың хожайынына отыз шекел^P гүмис берилип, өгиз тас пенен урып өлтирилсин.

³³ Егер ким де ким суў сақланатуғын шуқырды ашық қалдырса ямаса таза шуқыр қазып, оның аузын жаппай кетсе хәм сол шуқырға бир өгиз ямаса ешек түсип кетсе, ³⁴ онда шуқырдың ийеси малдың қунын төлеуі тийис. Ол малдың ийесине пул төлесин, ал малдың денесин өзине алсын.

³⁵ Егер бир адамның өгизи қоңсысының өгизин сүзип өлтирип койса, онда олар тири қалған өгизди сатып, ақшасын хәм өли өгиздің гөшин тең бөлесип алсын.

³⁶ Егер өгиздің сүзеуик екени бурыннан-ақ белгили болса да, ийеси оған көз-қулақ болмаған болса, онда ол өгиздің орнына өгиз берип, өлген малды өзине алсын.

Жигирма екінші бап

Мал-мүлік хақында нызамлар

22 ¹ Егер ким де ким ири мал ямаса майда мал урлап, оны сойса ямаса сатып жиберсе, бир өгиздің орнына бес өгиз, бир койдың орнына төрт кой төлесин.

² Ким де ким түнде үйге урлыққа түсіп атырған урыға тап болып, оны урып өлтирсе, төгілген қан оның мойнына жүкленбесин. ³ Бірақ егер ұақыя куяш шыққаннан кейін болса, онда қан төккен адам айыплы болады. Уры урлаған нәрсесиниң қунын толық төлесин. Егер урының төлейтуғын хеш нәрсеси болмаса, урлағанларын төлеуи ушын, ол кул қылып сатылсын. ⁴ Қара мал ма, ешек пе ямаса майда мал ма, не болса да, урланған мал урының қолынан тирилей табылса, онда ол мал ушын еки есе кун төлесин.

⁵ Егер ким де ким малларын өз атызына ямаса жүзим бағына отлатып қойып, малларының басқа биреудин атызына түсиуине жол қойса, онда ол өз атызының ямаса бағының ең жақсы өнимлеринен төлесин.

⁶ Егер биреу от жағып, бул оттан тикенлер алысып кетип, бауланған егинлерди, атыздағы зүрәетти ямаса пүткіл егисликти жандырып жиберсе, онда от жаққан адам шығынды толық төлесин.

⁷ Ким де ким қоңсысына ақшасын ямаса затларын аманат етип берсе, бірақ сол нәрселер қоңсысының үйинен урланып, уры табылса, уры урлаған затларын еки есе етип төлесин. ⁸ Ал егер уры табылмаса, үй ийеси қазылардың алдына барып, аманатқа қыянет етпегенин айтып ант ишсин. ⁹ Қандай да бир даулы нәрсе: ири мал, ешек, майда мал, кийим-кеншек, хәр қандай жойтылған нәрсе бойынша: «Бул – меники» деген талас болса, онда еки тәреп мәселени қазыларға жеткізсин. Қазылар айыплы деп тапқан адам қоңсысына еки есе төлесин.

¹⁰ Қим де ким қоңсысына ешегин, ири малын, майда малын ямаса қандай да бир малын аманат етип берсе, сол мал өлип қалса ямаса жарақат алса, я болмаса урланып, буған гүә болмаса, ¹¹ онда малды аманатқа алған адам қоңсысының малына қол тийгизбегенин айтып, Жаратқан Ийениң аты менен ант ишсин. Малдың ийеси буны қабыл етсин хәм қоңсысы хеш нәрсе төлемесин. ¹² Бірақ алған адамнан сол мал урланған болса, онда ол малдың ийесине қун төлесин. ¹³ Егер малды бир жыртқыш хайуан тилкімлеп таслаған болса, онда баққан адам тилкімленген малды дәлил етип көрсетуи тийис хәм сол мал ушын хеш нәрсе төлемесин.

¹⁴ Егер ким де ким қоңсысынан бир мал сорап алып турса, ийеси жоқта мал жарақат алса ямаса өлип қалса, алған адам мал ушын толық қун төлеуи тийис. ¹⁵ Бірақ ийеси малдың қасында болған болса, қарызға мал алған адам хеш нәрсе төлемесин. Ал егер мал жаллап алынған болса, онда жалланған бахасы төлениуи тийис.

Жәмийетлик жууапкершиликлер

¹⁶ Егер ким де ким ағастырылмаған бир қызды алдап, оның менен жатса, қыз ушын қалың мал берип, оған үйлениуи тийис. ¹⁷ Егер әкеси қызын сол адамға бериуіге ыразы болмаса, онда ол қызларға берилетуғын қалың мал муғдарын төлесин.

¹⁸ Сыйқыршы хаялды тири қалдырмаңлар.

¹⁹ Хайуан менен жынысый қатнас жасайтуғын адам сөзсиз өлтирилсин.

²⁰ Жаратқан Ийеден басқа қудайларға қурбанлық берген адам жоқ қылынсын.

²¹ Келгинди адамға жәбир берип, езиуши болмаңлар. Себеби сизлер де Мысырда келгинди болдыңлар.

²² Жесирлер менен жетімлерге жәбир бермеңлер. ²³ Егер жәбир берсеңиз, олар Маған жалбарынса, олардың налаларын сөзсиз еситемен. ²⁴ Сонда Мениң ғәзәбим

лаўлап, сизлерди кылыш пенен өлтиремен. Акыбетинде ҳаялларыңыз жесир, ал балаларыңыз жетим болып қалады.

²⁵ Мениң халқымнан бир кәмбағалға қарызға ақша берсең, өсимге пул бериўши сыяқлы пайыз миндирме. ²⁶ Егер қоңсыңның шапанын гиреўге алсаң, оны куяш батпастан бурын қайтарып бер. ²⁷ Өйткени сол шапан оның жалғыз жамылатуғын нәрсеи. Шапаны болмаса, ол нени жамылып уйықлайды? Солай етип, ол Маған жалбарынса, оны еситемен. Себеби Мен мийрим-шәпәәтлимән.

²⁸ Қудайға тил тийгизбеңлер. Халқыңыздың басшыларын ғарғаманлар.

²⁹ Қырманыңыздың хәм жуўазларыңыздың зүрәәтинен аяп, Маған алып келиўди кешиктирмеңлер. Туңғыш улларыңызды да Маған бағышланлар. ³⁰ Ири мал хәм майда малларыңыз бенен де солай ислеңлер. Олар жети күн анасының жанында қалсын, ал сегизинши күни оларды Маған бериңдер.

³¹ Сизлер Мениң мухаддес халқым боласызлар. Сонлықтан далада тилкимленип тасланған хайўанды жеменлер, оны ийтлерге тасланлар.

Жигирма үшінши бап

Әдиллик хәм хұждан хәкқында

23 ¹ Мыш-мыш гәп таркатпаң. Жалған гүўалық бериў аркалы, жаман адамға қол бермең.

² Көпшилик жаўызлық ислегенде, оларға қосылман. Даўлы исте гүўалық бергениңизде көпшиликти жақлап, әдилликти бурмаламаң. ³ Кәмбағал болса да, даўда оны жақламаң.

⁴ Егер душпаныңыздың жойтылып кеткен өгизин ямаса ешегин таўып алсаңыз, оны ийесине қайтарып бериң. ⁵ Егер душпаныңыздың ешегиниң жүктиң аўырлығынан жығылып қалғанын көрсеңиз, оны сол халында таслап кетпей, оған жәрдем бериўиңиз тийис.

⁶ Даўда кәмбағалдың исин шешиўде әдилликти бурмаламаң. ⁷ Жала жабыўдан аўлақ болың, айыпсыз хәм хәк адамды өлимге хұким қылмаң. Өйткени Мен нахақ адамды ақламайман.

⁸ Пара алмаң. Себеби пара көретуғын адамды соқыр етип, хәк адамды нахаққа шығарады.

⁹ Келгинди адамға жәбир бермең. Өзлериңиз де Мысыр жеринде келгинди болғаныңыз себепли, келгинди адамның жағдайының қандай екенин билесизлер.

¹⁰ Алты жыл бойы жериңизге туқым сеўип, зүрәәт жыйнаң. ¹¹ Ал жетинши жылы жерге дем бериң. Халқыңыз арасындағы кәмбағаллар ол жерден азық таўып жесин, олардан аўысқанын жабайы хайўанлар жесин. Жүзим бағыңыз бенен зәйтүнзарыңызға да солай ислең.

¹² Алты күн жұмысыңызды ислеп, жетинши күни дем алың. Усылайынша өгизиңиз хәм ешегиңиз дем алып, шорыңыздың улы да, келгинди адамыңыз да хәлленип алсын.

¹³ Мениң сизлерге айтқанларымның хәммесин орынлан. Басқа қудайлардың атын айтып шақырмаң, оларды тилиңизге де алмаң.

Үш байрам

¹⁴ Жылына үш мәрте Мениң алдыма келип байрам қылың. ¹⁵ Сизлерге буйырғанындай, Абиб айының белгиленген күнлеринде жети күн ашытқысыз нан жеп, Ашытқысыз нан байрамын байрамлаң. Себеби сизлер Мысырдан сол айда шықтыңлар.

Хеш ким алдыма қуры қол келмесин.

¹⁶ Атызға еккен бийдайларыңызды жыйнап баслағаныңызда, Зүрәт байрамын белгилен.

Ал гүзде атыздан барлық егинлериңизди жыйнап болғаныңызда, Жыйын-терим байрамын белгилен.

¹⁷ Барлық ер адамларыңыз жылына үш рет Ийең болған Мениң, яғный Жаратқан Ийениң алдына келиуі керек.

¹⁸ Маған берилген қурбанлықтың қанын ашытқы салынған нан менен бермең.

Байрамда Маған арнап берилген қурбанлықтың майы азанға дейін қалдырылмасын.

¹⁹ Жериңиздің дәслепки өниминің ең жақсысын Қудайыңыз Жаратқан Ийениң Үйине алып келиң.

Ылақты өз анасының сүтине писирмең.

Қудайдың периштесинің баслап барыуы

²⁰ Мине, жолда сизлерди қорғауы хәм сизлерди Мен таярап қойған жерге апаруы ушын, алдыңыздан бир периште жиберип атырман. ²¹ Оған дыққатлы болып, сөзине қулақ салың. Оған қарсы шықпаң. Себеби Ол Мениң атымнан хәрекет еткенликтен, қарсылық көрсеткениңизге сабыр етпейди. ²² Бирақ оның сөзин дыққат пенен тыңлап, айтқанларымынның хәммесин орынласаңыз, Мен душпанларыңызға душпан болып, сизлерге қарсы шыққанларға қарсы тураман. ²³ Периштем алдыңызда журип, сизлерди амор, хетт, периз, кенаан, хиў хәм ебуслардың жерлерине алып барғанда, Мен оларды жоқ етемен. ²⁴ Сизлер олардың қудайларына табынып, хызмет қылмаң. Олардың әдетлерин де үйренбең. Керисинше, олардың қудайларын қулатып, кийели тасларын сындырып таслаң. ²⁵ Сизлер Қудайыңыз Жаратқан Ийеге, яғный Маған сыйының. Сонда Мен сизлердің нан-сууларыңызды жарылқап, араңыздағы кеселликлерди жоқ етемен. ²⁶ Елиңизде түсик түсиретуғын хәм бийперзент хаял болмайды. Мен сизлерге узак өмир беремен.

²⁷ Сизлерге қарсы шыққан халықларды Меннен қорқатуғын қыламан хәм оларды албыратып таслайман. Душпанларыңыз алдыңыздан қашатуғын болады. ²⁸ Хиў, кенаан хәм хетт халықларын алдыңыздан қуыуы ушын, ешек хәрре⁴ жиберемен.

²⁹ Ел қаңырап қалып, сизлерге зыян беретуғын жабайы хайўанлардың саны көбейип кетпеуі ушын, оларды бир жыл ишинде қуып жибермеймен. ³⁰ Сизлер көбейип, сол елди ийелик етемен дегенше, оларды аз-аздан қуып шығараман.

³¹ Шегараңызды Қамыс теңизинен филистлер мәкан басқан теңизге дейін, кубладағы шөлден Евфрат дәрьясына дейін орнатаман. Сол елдің адамларын сизлерге тәслим етемен, сизлер оларды алдыңыздан қуып шығасызлар. ³² Олар хәм олардың қудайлары менен келисим дүзбең. ³³ Олардың жериңизде жасауына жол қоймаң. Болмаса олар сизлерди өз қудайларына сыйындырып, Маған қарсы гүна ислеуге баслайды хәм сизлерди дузаққа түсиреди.

Жигирма төртинши бап

Келисимнің тастыйықланыуы

24 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Сен, және де, Харон, Надаб, Абиҳу хәм Израил ақсақалларынан жетпис адам таўға көтерилип, Мениң алдыма келиңдер хәм узақта турып тәжим етиңдер.

² Тек сен ғана Маған жақынла, басқа хеш ким жақын келмесин. Халық сениң менен бирге таўға шықпасын.

³ Муўса барып, Жаратқан Ийениң барлық сөзлерин хәм нызамларын халыққа билдирди. Хәмме бир ауыздан:

⁴23:28 Ешек хәрре – албырау яки қорқыныш мәнисин билдириуі мүмкин.

– Жаратқан Ийениң айтқанларының хэммесин ислеймиз, – деп жуўап берди.

⁴ Соннан кейин Муўса Жаратқан Ийениң барлық сөзлерин жазып қойды.

Ол ертеңине азанда таўдың етегине қурбанлық орын қурды. Израилдың он еки урыўының белгиси ретинде он еки тас сүтин орнатты. ⁵ Соңынан ол Жаратқан Ийеге арнап, жандырылатуғын қурбанлықлар берип, татыўлық қурбанлығы ушын бұғаларды сойыўға Израилдың жас жигитлерин жиберди. ⁶ Муўса қанның ярымын ләгенлерге қуйды. Ал қалған ярымын қурбанлық орынға серпип жиберди. ⁷ Кейин келисим кітабын алып, халыққа оқып берди. Халық: «Жаратқан Ийениң айтқанларының хэммесин ислеймиз, Оған кулақ асамыз», – деди.

⁸ Сонда Муўса ләгенлердеги қанды халыққа сеўип: «Бул – усы айтылған хэмме сөзлерге тийкарланып, Жаратқан Ийениң сизлер менен дүзген келисиминиң қаны», – деди.

⁹ Соннан соң, Муўса, Харон, Надаб, Абиҳу хэм Израил ақсақалларынан жетписи таўға шығып, ¹⁰ Израилдың Қудайын көрди. Қудайдың аяқлары астына лазурит тасына уқсас, аспан сыяқлы тынық бир нәрсе төселген еди. ¹¹ Израил басшылары Қудайды көрсе де, Қудай оларға зыян тийгизбеди. Олар сол жерде ишип-жеди.

¹² Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Таўға, Мениң жаньыма келип, усы жерде күтип тур. Халыққа үйретіў ушын, тегис еки тасқа жазылған нызам хэм буйрықларды беремен, – деди.

¹³ Солай етип, Муўса хэм оның жәрдемшиси Ешуа жолға атланды. Муўса Қудайдың таўына шығып баратырып, ¹⁴ ақсақалларға:

– Бизлер қайтып келгенше, усы жерде күтип турыңлар. Харон менен Хур сизлер менен бирге болады. Кимнің қандай иси болса, соларға айтсын, – деди.

¹⁵ Муўса таўға шыққанда, таўды булт қаплады. ¹⁶ Сонда Жаратқан Ийениң салтанаты Синай таўына түсти. Булт таўды алты күн қаплап турды. Жетинши күни Жаратқан Ийе булттың ишинен Муўсаны шақырды. ¹⁷ Израиллыларға Жаратқан Ийениң салтанаты таўдың төбесинде жалмап жутатуғын от сыяқлы болып көринди.

¹⁸ Муўса булт ишине кирип, таўға шықты. Ол қырк күн хэм қырк түн таўда қалды.

Жигирма бесинши бап

Мухаддес шатыр ушын берилетуғын қурбанлықлар

25 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ² Израиллыларға айт, Маған садақа алып келсин. Шын жүреги менен берген хәр бир адамның садақасын қабыл етиңдер.

³ Олардан қабыл ететуғын садақаларыңыз мыналар: алтын, гүмис, қола, ⁴ жүннен ийирілген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жиплер хэм ҳасыл зығыр жиби, ешкиниң жүни, ⁵ қызылға боялған қошқар териси, жумсақ тери хэм акация ағашы, ⁶ шыралар ушын зәйтүн майы, майлаў рәсимине арналған май ушын хэм түтетки ушын хош ийисли затлар, ⁷ бас руўханийдин эфодына хэм қалталы өңиршесине тағылатуғын оникс хэм қымбатбаха таслар.

⁸ Арасында жасаўым ушын, израиллылар Маған арнап, Мухаддес мәкан таярласын.

⁹ Мухаддес шатырды хэм оның буйымларын Мен саған көрсеткен үлгиге сай қылып ислендер.

¹⁰ Акация ағашынан сандық ислендер. Оның узынлығы еки ярым шығанақ, ени бир ярым шығанақ хэм бийиклиги бир ярым шығанақ болсын. ¹¹ Сандықтың иши-сыртын сап алтын менен қаплат. Ал ернегине алтын жийек салдыр. ¹² Сандық ушын төрт алтын халқа қуйдырып, төрт туяғына орнаттыр: екеуи бир жағында, қалған екеуи екинши жағында болсын. ¹³ Соңынан акация ағашынан сырықлар ислетип, оларды алтын менен қаплат. ¹⁴ Сандықты көтерип жүріў ушын, сырықларды еки тәрепиндеги халқалардан өткиз. ¹⁵ Сырықлар халқалардан айырып алынбай, хэмме

уақыт халқаларға киргизиўли турсын. ¹⁶ Мен саған беретугын келисим буйрықлары жазылған еки тасты сандықтың ишине салып қой.

¹⁷ Сандықтың қақпағын да сап алтыннан ислет. Қақпақтың узынлығы еки ярым шығанақ, ени бир ярым шығанақ болсын. ¹⁸ Қақпақтың еки шетине алтыннан еки керуб^Г шөккишлеп соқтыр. ¹⁹ Керублардың биреуи қақпақтың бир шетинде, ал басқасы екінши шетинде болып, олар қақпақ пенен бир тутас кылып исленсин. ²⁰ Керублардың жоқарыға жайылған қанатлары қақпақты жаўып, жүзлери бир-бирине карама-қарсы түрде қақпаққа қарап турсын. ²¹ Қақпақты сандықтың үстине, Мен саған беретугын тасларды болса, сандықтың ишине қой. ²² Мен сениң менен сол жерде, Келисим сандығының үстиндеги керублар арасында, яғный қақпақтың үстинде ушырасып, израиллылар ушын саған буйрықлар беремен.

Усынылған нанлар қойылатугын стол

²³ Акация ағашынан бир стол ислет. Оның узынлығы еки шығанақ, ени бир шығанақ, ал бийиклиги бир ярым шығанақ болсын. ²⁴ Столды сап алтын менен қаплатып, ернегине алтын жийек салдыр. ²⁵ Столдың этирапына төрт ели болған қаптал ислетип, оны алтын жийек пенен қаплат. ²⁶ Стол ушын төрт алтын халқа ислетип, оларды столдың төрт мүйешиндеги төрт туяққа орнат. ²⁷ Столды көтерип алып жүриўге арналған сырықлар өткизилетуғын халқалар қапталларға жақын орнатылсын. ²⁸ Сырықларды акация ағашынан ислетип, оларды сап алтын менен қаплат. Столды усы сырықлар жәрдеминде көтеретуғын болсын. ²⁹ Және де, стол ушын сап алтыннан табақлар, түтетки салатуғын тостағанлар, ишимлик садақалары ушын гүзелер хәм кеселер ислет. ³⁰ Мениң алдымдағы столда бәрқулла усынылған нанлар турсын.

Хәсте

³¹ Сап алтыннан хәсте ислет. Оның ултаны, балдағы, шақалары, гүллери хәм оның гүлкеселери менен гүлтажлары өзи менен бир тутас болып шөккишлеп исленсин. ³² Хәстениң еки қапталынан үш-үштен, алты шақа шығып турсын. ³³ Шығып турған хәр бир шақада бадам гүлине уқсас үш гүл хәм оның гүлкеселери менен гүлтажлары болсын. ³⁴ Хәстениң балдағында бадам гүлине уқсас төрт гүл хәм оның гүлкеселери менен гүлтажлары болсын. ³⁵ Хәстеден шығып туратуғын алты шақаның хәр бир жубының астында үш гүлкесе изли-изинен дизилип турсын. ³⁶ Хәсте гүлкеселери хәм шақалары менен бир тутас етип, сап алтыннан шөккишлеп исленсин. ³⁷ Хәсте ушын жети шыра ислет. Шыраларды хәстениң алды бетине жақты түсирип туратуғындай етип орнат. ³⁸ Пиликлерди тазалайтуғын қысқышлар менен ыдыслар да сап алтыннан болсын. ³⁹ Хәсте хәм оның барлық буйымлары бир талант⁸ сап алтыннан исленсин. ⁴⁰ Абайлы бол, булардың хәммесин саған таўда көрсетилген үлгилер бойынша исле.

Жигирма алтыншы бап

Мухаддес шатыр

26 ¹ Ал Мухаддес шатырды он пердеден кур. Перделер хасыл зығыр жиптен, жүннен ийирилген қызғыш көк, шым қызыл хәм қырмызы жиплерден исленип, үстине керублардың сүўретлери шеберлик пенен кестеленсин. ² Хәр бир пердениң узынлығы жигирма сегиз шығанақ, ени төрт шығанақ болсын. Хәмме пердениң өлшеми бирдей болсын. ³ Перделер бесеў-бесеўден бир-бирине косып тигилсин. ⁴ Биринши бес пердениң шегине қызғыш көк жиптен илгеклер ислет. Екинши перделерге де солай ислет. ⁵ Биринши бес пердениң дәслепки пердесине елиў,

⁸25:18 Керуб – қанатлы руўхый барлықлар.

⁸25:39 Бир талант – 34,5 кг.

екинши бес пердениң соңғы пердесине елиў илгек тиктир. Илгеклер бир-бирине карама-қарсы жайласқан болсын. ⁶ Және де, елиў алтын илмек ислетип, олар жәрдемінде перделерди бир-бирине бириктир. Сонда шатыр бир тутас болады.

⁷ Мухаддес шатырдың үстин жабыў ушын, ешки жүнинен он бир перде ислет.

⁸ Хәр бир пердениң узынлығы отыз шығанақ, ени төрт шығанақ болсын. Он бир пердениң өлшеми бирдей болсын. ⁹ Бес пердени бир бөлек, қалған алты пердени бир бөлек қылып, бир-бири менен бириктир. Алтыншы пердени шатырдың алды бетине еки қабатлап бүклеп қойғыз. ¹⁰ Солай етип, бириктирилген еки бөлек перделерди бир-бирине қосыў ушын, хәр бир бөлектиң шетлерине елиў-елиўден илгек ислет.

¹¹ Тағы да, қоладан елиў илмек ислет. Илгеклерди илмеклер менен илдирип, шатырдың перделерин бир тутас қылып бириктир. ¹² Шатырдың перделеринен аўысқан ярым перде шатырдың арт жағына асып қойылсын. ¹³ Ал перделердің узынлығынан аўысқан бир шығанақ таўар шатырдың еки жағынан төмен салбырап, шатырды жаўып турсын. ¹⁴ Шатыр ушын қызылға боялған қошқар терисинен жапқыш, оның үстине жумсақ териден сыртқы жапқыш ислет.

¹⁵ Акация ағашынан шатыр ушын тиккесине туратуғын тахтайлар ислет. ¹⁶ Хәр бир тахтайдың узынлығы он шығанақ, ени бир ярым шығанақ болсын. ¹⁷ Хәр бир тахтайдың астына бир-бирине қатарластырып, еки туяқтан өзинен шығарып ислет. Шатырдың хәмме тахтайларын усылай ислет. ¹⁸ Шатырдың кубла тәрәпи ушын жигирма тахтай ислет. ¹⁹ Усы жигирма тахтайдың астына қойылатуғын қырк гүмис ултан ислет. Хәр бир тахтайдың туяғының астында бир ултаннан болыўы ушын, хәр бир тахтайға еки ултаннан ислет. ²⁰ Шатырдың арқа тәрәпи ушын жигирма тахтай ислет. ²¹ Ал хәр бир тахтайдың астына еки ултаннан қойыў ушын, қырк гүмис ултан ислет. ²² Шатырдың батысқа қараған арт жағы ушын алты тахтай, ²³ шатырдың артындағы мүйешлер ушын еки тахтай ислет. ²⁴ Бул мүйешлердеги тахтайлар төменнен жоқарыға дейин жупласып, жоқарыдағы бир халқа менен бириктириледі. Еки мүйеш те усылай исленсин. ²⁵ Солай етип, сегиз тахтай хәм хәр бир тахтайдың астына еки ултаннан қойыў ушын, он алты гүмис ултан болады.

²⁶ Акация ағашынан шатырдың бир тәрәпиндеги тахтайлар ушын бес қада, ²⁷ екинши тәрәпиндеги тахтайлар ушын бес қада хәм артындағы, яғнай батыс тәрәпиндеги тахтайлар ушын да бес қада ислет. ²⁸ Ал тахтайлардың орта белинен өтетуғын кадаларды шатырдың бир шетинен екинши шетине жететуғын қылып ислет. ²⁹ Тахтайларды хәм кадаларды алтын менен қаплатып, кадалар өткерилетуғын халқаларды алтыннан ислет.

³⁰ Мухаддес шатырды таўда өзіне көрсетилген үлги бойынша ислет.

³¹ Жүннен ийрилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жиплерден хәм хасыл зығыр жиптен бир перде ислет. Оның үстине керублардың сүўретлерин шеберлик пенен кестелет. ³² Акация ағашынан төрт баған ислетип, оларды төрт гүмис ултанға орнат. Бағанларды алтын менен қаплатып, оларға алтын айры илдиришлерге илдири хәм усы илмешеклерге пердени қыстыр. ³³ Пердени шатырдың жоқарысындағы илмеклердің төменине, айры илгишлерге илдири хәм ишки тәрәпине Келисим сандығын киргизип қой. Бул перде Мухаддес бөлме менен Ең мухаддес бөлмени бир-биринен айырып турады. ³⁴ Қақпақты Ең мухаддес бөлмеде болған Келисим сандығының үстине қой. ³⁵ Столды пердениң сыртқы жағына, шатырдың арқаға қараған тәрәпине орналастыр. Хәстени столдың қарсысына, шатырдың кубла тәрәпине қой.

³⁶ Шатырдың кирер аўзына жүннен ийрилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жиплерден хәм хасыл зығыр жиптен нағыслы перде тоқыт. ³⁷ Пердени илдириў ушын, акация ағашынан бес баған ислетип, оларды алтын менен қаплат хәм үстине алтын айры илдиришлер орнат. Бағанлар ушын қоладан исленген бес ултан куйдыр.

Жигирма жетинши бап

Қурбанлықтар жандырылатуғын орын

27¹ Акация ағашынан төрт мүйешли қылып, қурбанлық орын дүзет. Орынның узынлығы да, ени де бес шығанақ, ал бийиклиги үш шығанақ болсын. ² Оның төрт мүйешине өзинен шығып туратуғын шақлар ислеп, орынды хәм шақларын қола менен қаплат. ³ Орын ушын күлге арналған ыдыслар менен белшелер, қан себетуғын табақлар, шанышқылар хәм шоқ салынатуғын ыдыслар ислет. Олардың хәммесин қоладан ислет. ⁴ Қурбанлық орынға қоладан тор сыяқлы нағыс хәм оның төрт мүйешине қоладан төрт халқа ислет. ⁵ Тор нағысты қурбанлық орынның ортасына жететуғындай қылып, жийегиниң астынан ислет. ⁶ Орын ушын акация ағашынан сырықлар ислетип, оларды қола менен қаплат. ⁷ Қурбанлық орынды көтерип жүриу ушын, орынның еки жағындағы халқалардан усы сырықларды өткизип қой. ⁸ Орын тахтайдан исленип, иши бос болсын. Орынды тауда саған көрсетилгендей қылып ислет.

Мухаддес шатыр хәүлиси

⁹ Мухаддес шатырдың хәүлисин қур. Хәүлиниң кубла тәрепине узынлығы жүз шығанақ болған, хасыл зығыр жиптен тоқылған перделер тақ. ¹⁰ Перделер ушын қоладан исленген жигирма ултанға жигирма баған орнат. Ал бағанның айры илдиргишлери менен карнизлери гүмистен болсын. ¹¹ Арқа тәрепи ушын да узынлығы жүз шығанақ болған перделер, жигирма баған хәм бағанлар ушын қоладан жигирма ултан исленсин. Бағанлардың айры илдиргишлери менен карнизлери гүмистен болсын.

¹² Хәүлиниң батыс тәрепи ушын узынлығы елиу шығанақ болған перде, он баған хәм оған он ултан исленсин. ¹³ Хәүлиниң шығысқа қараған алдыңғы тәрепиниң кеңлиги елиу шығанақ болсын. ¹⁴ Усы кирер аўыздың бир тәрепинде узынлығы он бес шығанақ перде, үш баған хәм үш ултан болсын. ¹⁵ Оның еккинши тәрепинде де узынлығы он бес шығанақ перде, үш баған хәм үш ултан болсын.

¹⁶ Хәүлиниң кирер аўзына жүннен ийирилген қызғыш көк, шым қызыл хәм қырмызы жиплерден, және де, хасыл зығырдан узынлығы жигирма шығанақ болған нағысылы перде тоқыт. Оған төрт баған хәм төрт ултан исленсин. ¹⁷ Хәүлиниң этирапындағы барлық бағанлар гүмис карнизлер хәм гүмис айры илдиргишлер менен бириктирилсин. Олардың ултанлары қола болсын. ¹⁸ Хәүлиниң узынлығы жүз, ени елиу, ал этирапындағы хасыл зығыр жибиен тоқылған перделердиң бийиклиги бес шығанақ болсын. Ултанлар қоладан болсын. ¹⁹ Шатырға тийисли барлық затлары, шатырдың хәм хәүлиниң барлық казықлары қоладан болсын.

Шыралар ушын май

²⁰ Шыралар хәр күни түнде жанып турыуы ушын, Израил халқына сапалы зәйтүн майынан әкелиуди буйыр. ²¹ Харон хәм оның уллары Ушырасыу шатырында, Келисим сандығының алдындағы пердениң сыртында, кештен таңға дейин шыралардың Мениң алдымда жаныуын тәмийинлесин. Бул израиллылар ушын әўладлар бойы мәңги қағыйда болсын.

Жигирма сегизинши бап

Руұханийлердиң кийимлери

28¹ Руұханий болып, Маған хызмет етиуи ушын, израиллылар арасынан әжаған Харонды, оның уллары Надаб, Абиҳу, Элазар хәм Итамарды жанына ал.

² Әжағаң Харонның мәртебелі болып, көркем көриніуі ушын, оған мухаддес кийімлерди тиктирип бер. ³ Мен айрықша қәбилет берген адамларға айт, олар Харонның Маған бағышланып, руұханийлик етиуі ушын, оған кийім тиксин. ⁴ Олар мына кийімлерди тиксин: қалталы өңірше, эфод, бахалы үст кийім, нағыслы узын көйлек, сәлле хәм белбеу. Руұханий болып Маған хызмет қылыуы ушын, олар әжағаң Харонға хәм оның улларына бул мухаддес кийімлерди тиксин. ⁵ Олар алтын, және жүннен ийрилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жиплерди хәм хасыл зығыр жибин қоллансын.

Эфод

⁶ Эфодты алтын сабақ, қызғыш көк, шым қызыл хәм қырмызы жип пенен хасыл зығыр жиптен шеберлик пенен нағыслап ислесин. ⁷ Оның алдыңғы хәм артқы тәрептерин бир-бири менен бириктириуі ушын, ийин аркалы өтетугын еки бауы болсын. ⁸ Эфодтың жоқарысына бириктирилген халда белбеу ислет. Бул эфод сыяқлы алтын сабақ, қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм хасыл зығыр жиптен исленсин. ⁹ Кейин сен еки оникс тас алып, оларға Израил улларының атларын ойып жаздыр. ¹⁰ Жасына қарап, алтауын биринши тасқа, қалған алтауын екінши тасқа ойып жаздыр. ¹¹ Устаның тасқа мәрди ойып жазғанындай, Израил улларының атларын да еки тасқа ойып жаздыр хәм тасларды өрме нағыслы алтын қаснаққа қондыр. ¹² Соңынан усы тасларды эфодтың ийин бауларына орнат. Харон Жаратқан Ийениң, яғный Мениң алдыма киргенде, сол таслар Израилдың он еки урыуын естелип туруу ушын, ол еки ийин бауында бул тасларды алып жүреді.

¹³ Алтыннан және өрме нағыслы еки қаснақ ислет. ¹⁴ Сап алтыннан өрилген шынжырлар ислетип, оларды қаснақларға бириктир.

Өңірше

¹⁵ Қудайдың еркин билиуде қолланылатугын қалталы өңірше ислет. Оны да эфод сыяқлы алтын сабақ, қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм хасыл зығыр жиптен шеберлик пенен нағыслап ислет. ¹⁶ Өңірше төрт мүйешли хәм еки қабатлы болып, узынлығы да бир қарыс, ени де бир қарыс болсын. ¹⁷ Өңіршеге төрт қатар қылып хасыл тасларды қада. Биринши қатарда сердолик, хризолит хәм зүмрет, ¹⁸ екінши қатарда периуза, лазурит хәм гагат, ¹⁹ үшінши қатарда яқыт, ағат хәм аметист, ²⁰ төртінши қатарда сары яқыт, оникс хәм яшма болсын. Таслар алтын қаснақларға орнатылыуы тийис. ²¹ Таслар он еки болып, оларда мөр ойылғандай қылып, Израилдың он еки улының атлары бирме-бир ойылып жазылсын. Бул таслар Израилдың он еки урыуының тымсалы болсын.

²² Қалталы өңірше ушын сап алтыннан өрилген шынжырлар ислет. ²³ Тағы да, еки алтын халқа да ислетип, оларды өңіршениң үстинги еки мүйешине тақ. ²⁴ Өрилген еки алтын шынжырдың бир ушын өңіршедеги халқаларға илдир. ²⁵ Ал екінши ушын ийин баулардағы еки қаснаққа беккемлеп, эфодтың алды бетине байла. ²⁶ Және еки алтын халқа ислет. Оларды өңіршениң астыңғы еки шетине, эфодқа жақын болған ишки жийегине тақ. ²⁷ Тағы да, еки алтын халқа ислет. Оларды эфодтың алды бетиндеги ийин баулардың астынан, тигиске жақын қылып, белбеудің жоқарысынан тақ. ²⁸ Қалталы өңіршениң халқалары менен эфодтың халқалары қызғыш көк баулар менен бир-бирине байлансын. Сонда өңірше эфодтан айырылмай, эфодтың белбеуиниң жоқарысында турады.

²⁹ Солай етип, Харон хәр сапар Мухаддес орынға киргенде, Жаратқан Ийениң алдында мәңгиге естелик болыуы ушын, Израил улларының атлары жазылған хәким өңіршесин жүрегиниң тусында көтерип жүреді. ³⁰ Усы қалталы өңіршеге

Урим менен Туммимди¹ салып кой. Харон Мениң алдыма келгенде, олар Харонның жүрегиниң тусында болсын. Харон израиллыларға Мениң еркимди билдириу ушын қолланатуғын Урим менен Туммимди Жаратқан Ийениң алдында бәрқулла жүрегиниң тусында алып жүрсин.

Руўханийлердиң басқа кийимлери

³¹ Эфодтың ишинен кийилетуғын баҳалы кийим толық қызғыш көк жиптен исленсин. ³² Онда бас сыятуғын орын болсын. Ол сөгилип кетпеуи ушын, оның жийеклерин айландырып тоқыт. ^{33–34} Усы кийимниң етегине қызғыш көк, шым қызыл хәм қырмызы жиптен исленген анарды хәм оның араларына кишкене алтын қоңырауларды гезекпе-гезек тақтыр. ³⁵ Харон хызмет еткенде, усы кийимди кийсин. Ол Мухаддес орынға киргенде хәм шыққанда қоңырау сести еситилсин, сонда ол өлмей аман қалады.

³⁶ Сап алтыннан таж сыяқлы маңлайша ислетип, оған мөр ойғандай қылып: «Жаратқан Ийеге бағышланған» деп жаздыр. ³⁷ Маңлайша қызғыш көк бау менен сәллениң алды бетине байлап кой. ³⁸ Солай етип, израиллылар Маған арнап мухаддес сыйларын әкелгенде, қәтеге жол қойса, олардың айыпларын Харон өз мойнына алады. Мениң олардың қурбанлықтарын қабыл алыуым ушын, Харон маңлайшаны бәрқулла маңлайына тағып жүриуи тийис.

³⁹ Хасыл зығырдан бир узын көйлек нағыслап тоқыт хәм хасыл зығырдан бир сәлле ислет. Және де, нағыслы белбеу тоқыт.

⁴⁰ Харонның уллары мәртебели болып, көркем көриниуи ушын, оларға узын көйлеклер, белбеулер хәм кишигирим сәллелер тиктир. ⁴¹ Бул кийимлерди әжаған Харонға хәм оның улларына кийдир. Олардың басларына май куйып, руўханийлик ұазыйпасына тайынла. Усылай етип, олардың хызмет етиуи ушын, Маған бағышла.

⁴² Денениң ашық жерлери көринип қалмауы ушын, оларға зығырдан диз кийимлер тиктир. Бул кийимлер белинен дизесине дейин жауып турсын. ⁴³ Харон хәм оның уллары Ушырасыу шатырына киргенде ямаса Мухаддес жерде хызмет етиуи ушын қурбанлық орынға жақынлағанда, усы кийимлерди кийиуи тийис. Болмаса, олар айыплы болып, өлип қалады. Харон хәм оның урпақлары ушын бул мәңги қағыйда болсын.

Жигирма тоғызыншы бап

Руўханийликке тайынланыу

29 ¹ Харонды хәм оның улларын руўханий қылып, Маған хызмет етиуге бағышлау ушын мыналарды исле: минсиз бир буга хәм еки қошқар ал. ² Сапалы бийдай унынан ашытқысыз нанлар, зәйтүн майы қосылған ашытқысыз шөреклер хәм үстине зәйтүн майы жағылған пәтирлер жаптыр. ³ Оларды бир себетке салып, буга хәм қойлар менен бирге Маған алып кел. ⁴ Харон хәм оның улларын Ушырасыу шатырының кирер аузының алдына әкелип, оларды жууындыр. ⁵ Кейин руўханийлик кийимлерин ал да, Харонға узын көйлек, баҳалы үст кийим хәм эфодты кийгизип, қалталы өңиршени тақ. Эфодтың белбеуин белине байла. ⁶ Харонның басына сәлле орап, алдыңғы жағына мухаддес тажды тағып кой. ⁷ Сонынан майлаитуғын зәйтүн майын алып, оның басына куйып, оны майла. ⁸ Кейин Харонның улларын алып келип, оларға узын көйлеклерди кийгиз. ⁹ Беллерине белбеу байлап, басларына кишигирим сәлле ора. Харон хәм оның урпақлары қағыйда бойынша мәңгиге руўханийлер болып қалады. Усылайынша, Харон хәм оның улларын хызметке тайынла.

¹28:30 Урим менен Туммим – бул Қудайдың еркин билиуи ушын арналған таслар болып, оларды шек таслау жолы менен қолланған болыуы мүмкин.

¹⁰ Кейін Ушырасыу шатырының алдына буганы алып келип, Харон хэм оның улларының қолларын буганың басына қойдыр. ¹¹ Буганы Мениң алдымда, Ушырасыу шатырының алдында сой. ¹² Оның қанын бармағың менен қурбанлық орынның шақларына жақ. Қалған қанның хэммесин орынның түбине төк. ¹³ Малдың ишеклерин қаплаган шарбы майларын, бауырының төменги ушын, бөтекелерин хэм олардың майларын қурбанлық орынның үстінде түтетип жандыр. ¹⁴ Ал буганың гөшин, терисин хэм дәрисин ордадан сыртқа шығарып, жағып жибер. Бул – гүна ушын қурбанлық.

¹⁵ Соң бир қошқар әкелип, Харон хэм оның улларының қолларын қошқардың басына қойдыр. ¹⁶ Қошқарды өзиң сойып, қанын қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жибер. ¹⁷ Қошқарды бөлеклеп, оның ишек-қарнын хэм туяқтарын жууып, буларды бөлекленген гөш пенен бастың үстине қой. ¹⁸ Қошқарды толығы менен қурбанлық орынның үстінде түтетип жандыр. Усы Жаратқан Ийеге арналған жандырылатуғын қурбанлық, Оған хош ийисли сый болады.

¹⁹ Кейін екінши қошқарды алып кел. Харон хэм оның уллары қошқардың басына қолларын қойғаннан соң, ²⁰ қошқарды сойып, қанын Харон хэм оның улларының оң кулақларының сырғалығына, оң қол хэм оң аяғының бас бармақтарына жақ. Ауысқан қанды қурбанлық орынның төрт қапталына серпип жибер. ²¹ Қурбанлық орынның үстіндеги қанды хэм майлайтуғын зәйтүн майын Харонға, оның улларына хэм олардың кийимлерине сеп. Сонда Харон хэм оның кийимлери, оның уллары хэм олардың кийимлери мухаддес болады.

²² Қошқардың майын, яғный куйрық майын, ишеклерин қаплаган шарбы майларын, бауырының төменги ушын, бөтекелерин майлары менен қоса оң жақ санын ал. Себеби бул – руұханийликке тайынлағанда сойылатуғын қошқар. ²³ Мениң алдымдағы себеттен ашытқысыз бир шөрек, зәйтүн майы қосылған ашытқысыз бир шөрек хэм бир пәтир ал. ²⁴ Олардың хэммесин Харонның хэм оның улларының қолларына сал. Буларды Мениң алдымда жоқары көтерип усыныңлар. ²⁵ Соңынан сол нәрселерди олардың қолларынан алып, қурбанлық орында жандырылатуғын қурбанлыққа қосып, Маған хош ийисли сый қылып түтетип жандыр. Бул – Жаратқан Ийеге, яғный Маған арналған сый болады. ²⁶ Қошқардың төсин болса, Мениң алдымда жоқары көтерип усы. Бул төс сениң пайың болады.

²⁷ Харон хэм оның улларының тайынланыуы ушын сойылған қошқардың жоқары көтерип усынылған төсин хэм ажыратылған санын Маған бағышла. ²⁸ Бул жиликлер садақа болғаны ушын, израиллылар буларды Харонға хэм оның улларына мәңги пай етип берсин. Бул израиллылардың татыулық қурбанлықтарынан Жаратқан Ийеге, яғный Маған усыған садақасы болады.

²⁹ Харонның мухаддес кийимлери өзинен кейін урпақтарына қалсын. Олар май куйылып, хызметке тайынланғанда, сол кийимлерди кийеди. ³⁰ Мухаддес орында хызмет етиу ушын, Харонның орнына руұханийликке тайынланатуғын хэм Ушырасыу шатырына киретуғын улы жети күн дауамында усы кийимлерди кийип жүриуі тийис.

³¹ Руұханийликке тайынлау рәсимінде қурбанлық етип берилген қошқардың гөшин бир мухаддес жерде қайнат. ³² Олар сол гөшти хэм себеттеги нанды Ушырасыу шатырының кирер аузының алдында жесин. ³³ Оларды руұханийликке тайынлау рәсимінде гүналардан пәклеу ушын усынылған нан хэм гөшти Харон хэм оның уллары жесин. Бул нәрселер мухаддес болғаны ушын, олардан басқа адамлардың жеуине болмайды. ³⁴ Бул рәсимде сойылған қурбанлықтың гөшинен ямаса наннан азанға дейин ауысып қалса, оларды жағып жибер. Олар мухаддес болғанлығы себепли, желинбеуі керек.

³⁵ Буларды Харон хэм оның уллары ушын Мениң саған буйырғанымдай етип орынла. Оларды руұханийликке тайынлау рәсими жети күн дауам етсин.

³⁶Гүналардан пәклениу ушын хәр күни бир буга әкел. Курбанлық орынды тазалау ушын гүна курбанлығын бер хәм оны мухаддес қылыу ушын оған май жақ. ³⁷Жети күн дауамында орынды тазалап, мухаддес қыл. Сол тәризде курбанлық орын жүдә мухаддес болады. Оған тийип кеткен хәр бир нәрсе де мухаддес болады.

Күнделикли курбанлықлар хәкқында

³⁸Хәр күни бир жасар еки еркек тоқлы курбанлық орынның үстинде курбанлыққа бер. ³⁹Тоқлының биреуін азанда, ал екіншисин кеште бер. ⁴⁰Биринши тоқлыға қосып, төрттен бир хин^а сапалы зәйтүн майына араластырылған оннан бир эфа сапалы ун хәм ишимлик садақасы ушын төрттен бир хин шарап бер. ⁴¹Екінши тоқлыны кеште Маған хош ийисли сый қылып, азанғысындай ғәлле хәм ишимлик садақалары менен бирге усың. ⁴²Бул жандырылатуғын курбанлық Ушырасыу шатырының кирер аузының алдында, Жаратқан Ийениң алдында әуладлар дауамында мәңгиге берилип барылсын. Мен сол жерде сениң менен ушырасып, сөйлесемен. ⁴³Мен израиллылар менен сол жерде ушырасаман, шатыр салтанатым менен мухаддес болады.

⁴⁴Ушырасыу шатырын хәм курбанлық орынды мухаддес қыламан. Харон хәм оның улларын да руұханий болып, Маған хызмет етиуи ушын мухаддес қыламан. ⁴⁵Мен израиллылар арасында жасап, олардың Қудайы боламан. ⁴⁶Сонда арасында жасау ушын, оларды Мысырдан шығарған Қудайы Жаратқан Ийе Мен екенимди олар билип алады. Мен – олардың Қудайы Жаратқан Ийемен.

Отызыншы бап

Түтетки түтетилетуғын орын

30 ¹Түтетки түтетиу ушын, акация ағашынан түтетки түтетилетуғын орын ислет. ²Ол төрт мүйешли, узынлығы бир шығанақ, ени бир шығанақ, бийиклиги еки шығанақ болып, өзинен шығып туратуғын шақлары менен бир тутас қылып исленсин. ³Орынның үстин, қапталларын хәм шақларын сап алтын менен қаппап, этирапына алтын жийек ислет. ⁴Еки қапталындағы жийектиң астына еки алтын халка орнат. Орынды көтерип жүриу ушын, усы халқалардан сырықлар өткизиледи. ⁵Сырықларды акация ағашынан ислетип, алтын менен қаппат. ⁶Орынды Келисим сандығының, яғный сандықтың үстиндеги төлем төлеу қақпағының алдындағы перденің сыртына, Мен сениң менен ушырасатуғын жердің сыртына қой.

⁷Харон хәр күни азанда шыраларды таярлағанда, орынның үстинде хош ийисли түтетки түтетсин. ⁸Ал кешкурын шыраларды жаққанда, және түтетки түтетсин. Солай етип, Мениң алдымда әуладлар бойы түтетки үзликсиз жанып турады. ⁹Орынның үстинде жат болған түтетки түтетпең хәм бунда жандырылатуғын курбанлық та, ғәлле садақасың да бермең. Оның үстине ишимлик садақасың да төкпең. ¹⁰Харон жылдына бир рет гүналардың кеширилуи ушын берилген курбанлықтың қанын түтетки түтетилетуғын орынның шақларына жағып, орынды тазалайды. Бул хәр жылы, әуладтан-әуладқа дауам етсин. Орын Маған, Жаратқан Ийеге бағышланған болып, жүдә мухаддесдур.

Мухаддес шатыр ушын төленетуғын күн

¹¹Соңынан Жаратқан Ийе Муұсаға былай деди: ¹²«Израиллылардың есабын алғаныңда, есаптан өткен хәр бир адам өз жаны ушын Маған күн төлесин. Сонда олардың есабын алғаныңда, оларға апат келтирмеймен. ¹³Есаптан өтетуғын хәр бир адам Маған Мухаддес орын өлшеми менен ярым шекел гүмис нәзир берсин. Бир

^а29:40 Төрттен бир хин – шама менен 0,9 литрге тең.

шекел^у жигирма герадан^в ибарат. ¹⁴ Жигирма хэм оннан жоқары жастағы есаптан өтетугын адамлар Маған нәзир бериуи тийис. ¹⁵ Жаныңыздың куны сыпатында усы нәзирди бергениңизде, бай адам ярым шекелден артық, ал жарлы адам ярым шекелден кем бермеуи керек. ¹⁶ Израиллылардын кун сыпатында берген гүмислерин алып, Ушырасыу шатырының хызметинде қоллан. Бул Жаратқан Ийениң алдында жанларыңыздын куны төленгенин еслетип турады».

¹⁷ Және Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ¹⁸ «Жуўыныу ушын, қоладан үлкен ләген ислет. Оның туяқлары да қоладан болсын. Ләгенди Ушырасыу шатыры менен қурбанлық орынның арасына қойып, ишине суу куй. ¹⁹ Харон хэм оның уллары аяқ-қолларын оған жууады. ²⁰ Олар Ушырасыу шатырына кирместен, яғный Жаратқан Ийеге сыйлар түтетип жандырыу ушын қурбанлық орынға жақынламастан алдын, өлип қалмауы ушын, сууға жуўынып алыуы тийис. ²¹ Өлип қалмауы ушын олар аяқ-қолларын жуўсын. Харон хэм оның урпақлары ушын бул мәңги қағыйда болып қалады».

Майлау рәсимине арналған май

²² Жаратқан Ийе Муўсаға тағы былай деди: ²³ «Мына ең жақсы хош ийисли затларды ал: 500 шекел суйық мирра, оның ярымына тең, 250 шекел корица, 250 шекел ийисли қамыс ²⁴ хэм 500 шекел кассия. Хәммеси Мухаддес орын өлшеми менен өлшенсин. Бир хин^х зәйтүн майын алып, ²⁵ буларды шеберлик пенен араластырып, хош ийисли мухаддес май исле. Ол майлау рәсимине арналған мухаддес май болады. ²⁶ Бул майды Ушырасыу шатырына, Келисим сандығына, ²⁷ столға, хәстеге хэм оларға тийисли хәмме буйымларға, түтетки түтетилетуғын орынға, ²⁸ қурбанлық жандырылатуғын орынға хэм оның хәмме буйымларына, үлкен ләгенге хэм оның туяқларына жағып шық. ²⁹ Сол тәризде оларды мухаддес қыл. Сонда олар жүдә мухаддес болады. Оларға тийген хәр бир нәрсе де мухаддес болады.

³⁰ Соң руўханий болып Маған хызмет етиуи ушын, Харон хэм оның улларына май жағып, оларды бағышла. ³¹ Ал израиллыларға былай деп айт: „Бул майлайтуғын мухаддес май әуладтан әуладқа тек Мен ушын қолланылады. ³² Оны басқа адамлардың денесине жағыуға болмайды. Усындай курамдағы майды өзлериңизге таярламанлар. Ол мухаддес хэм сизлер ушын да мухаддес болыуы керек. ³³ Ким де ким усындай майды таярлап, оны руўханий болмаған адамға жақса, ол Израил халқы арасынан жоқ қылынады“».

³⁴ Кейин Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: «Мына хош ийисли затларды: бальзамды, моллюск бақаншағын, галбан шайырын хэм таза ливан шайырын ал. Олардың хәммеси бирдей мөлшерде болсын. ³⁵ Буларды шеберлик пенен араластырып, түтетки исле. Олар дузланған, сап хэм мухаддес болады. ³⁶ Оның бир бөлегин алып, майдалап унта хэм Мениң сен менен ушырасатуғын Ушырасыу шатырымдағы Келисим сандығының алдына қой. Сизлер ушын ол жүдә мухаддес болады. ³⁷ Өзлериңиз ушын усындай курамдағы түтетки ислемендер. Оны Жаратқан Ийеге арналған мухаддес деп санаңлар. ³⁸ Ким де ким өзи ушын түтетіуге усындай түтетки ислесе, ол халық арасынан жоқ етиледі».

Отыз биринши бап

Мухаддес шатырды ислейтуғын усталар

31 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ² «Минекей, Мен Яхуда урыўынан болған Хурдың ақлығы, Уридийң улы Бесалелди таңладым. ³ Оны Қудайдың

^{у30:13} Бир шекел – 11,4 грамм.

^{в30:13} Бир гера – 0,57 грамм.

^{х30:24} Бир хин – шама менен 3,7 литрге тең.

Руўхына толтырып, оған өнерментшиликтиң барлық тараўларында қәбилет, уқып хәм шеберлик бердим. ⁴ Ол алтын, гүмис хәм қоладан көркем ислерин ислеўге, ⁵ хасыл тасларды жонып қондырыўға, ағаш усташылығы бойынша хәм хәр түрли өнерментшилик ислерин ислеўге қәбилетли. ⁶ Және де, Дан урыўынан болған Ахисамахтың улы Оҳолиабты оған жәрдемши қылып бердим. Саған буйырған ислеримнің хәммесин ислей алыўы ушын, Мен оларға жәрдем беретугын барлық адамларға айрықша қәбилет бердим. ⁷ Олар Ушырасыў шатырын, Келисим сандығын, сандықтың үстиндеги қақпақты, шатырдағы барлық буйымларды, ⁸ стол хәм оның буйымларын, сап алтын хәстени хәм оның буйымларын, түтетки түтетилетугын орынды, ⁹ қурбанлық жандырылатугын орынды хәм орынның хәмме буйымларын, үлкен ләген хәм оның туяқларын, ¹⁰ сондай-ақ, руўханий Харон ушын әжайып қылып тигилген мухаддес кийимлерди, оның улларының руўханийлик кийимлерин, ¹¹ майлайтуғын зәйтүн майын, Мухаддес орын ушын хош ийисли түтеткени, улыўма хәммесин Мениң саған буйырғанымдай қылып ислесин».

Шаббат күни

¹² Соңынан Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ¹³ «Израиллыларға мыналарды айт: „Маған тийисли болған Шаббат күнине әмел қылыңлар. Себеби бул Мен хәм Израил халқы арасындағы әўладтан әўладқа даўам ететугын бир нышан болады. Солай етип, Жаратқан Ийе екенимди хәм сизлерди Өзиме ажыратып алып, мухаддес қылғанымды билеп аласызлар.

¹⁴ Шаббат күнине әмел қылыңлар. Өйткени бул сизлер ушын мухаддес. Ким де ким оны хорласа, ол сөзсиз өлтирилсин. Сол күни жұмыс ислеген хәр бир адам өз халқының арасынан жоқ қылыныўы тийис. ¹⁵ Алты күн жұмыс ислеңдер, бирақ жетинши күн Жаратқан Ийеге арналған толық дем алатугын мухаддес Шаббат күни. Усы күни жұмыс ислеген хәр бир адам сөзсиз өлтирилсин. ¹⁶ Израиллылар мәңги келисим сыпатында Шаббат күнин, әўладтан-әўладқа сақласын. ¹⁷ Бул Мениң менен израиллылар арасындағы мәңгилик бир нышан болады. Себеби Мен, Жаратқан Ийе аспан хәм жерди алты күнде жараттым, ал жетинши күни дем алып, хәллендим“».

¹⁸ Солай етип, Қудай Синай таўында Муўса менен сөйлесип болып, оған буйрықлар жазылған еки тасты берди. Қудай бул буйрықларды тасларға Өз қолы менен жазған еди.

Отыз екінши бап

Алтын тана

32 ¹ Халық Муўсаның таўдан түспей, иркилип атырғанын көргенде, Харонның әтирапына жыйналды да:

– Қәне, бизлерге баслап алып жүретугын қудай соғып бер. Өйткени бизлерди Мысыр жеринен алып шыққан сол Муўса деген адамға не болғанын билмеймиз, – деди.

² Харон оларға:

– Хаялларыңыз, улларыңыз хәм қызларыңыздың кулақларындағы алтын сырғаларды шешип, маған алып келиңдер, – деди.

³ Сонда пүткіл халық кулақларындағы сырғаларын дәрхал жулып алды да, оларды Харонға берди. ⁴ Харон сырғаларды алып, олардан тананың мүсинин соқты. Сонда халық: «Хәй, Израил! Сизлерди Мысыр жеринен алып шыққан қудайыңыз усы болады», – деди.

⁵ Харон буны көрип, тананың алдына бир қурбанлық орын қурды да: «Ертең Жаратқан Ийеге арнап байрам болады», – деп жәриялады. ⁶ Ертеңине азанда халық

жандырылатуғын қурбанлықлар берди хәм татыўлық қурбанлықларын усынды. Олар ишип-жеў ушын отырды хәм кейин орынларынан турып, ойынға түсти.

⁷ Сонда Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Тезирек төмен түс. Сениң Мысыр жеринен алып шыққан халқың жолдан азды.

⁸ Олар Мен буйырған жолдан тез шығып кетти. Өзлерине тананың мүсинин ислеп алып, оған сыйынды хәм қурбанлықлар берип: «Хәй, Израил! Сизлерди Мысыр жеринен алып шыққан қудайыңыз усы болады», – деди.

⁹ Жаратқан Ийе Муўсаға тағы да:

– Бул халықтың қаншелли қайсар екенин билемен. ¹⁰ Енди Мени иркпе. Ғәзебим лаўлап, оларды жоқ қыламан хәм сеннен уллы халық дәремемен, – деди.

¹¹ Сонда Муўса Қудайы Жаратқан Ийеге жалбарынып былай деди:

– О, Жаратқан Ийе! Неге Өз халқыңа ғәзебиң лаўлайды? Өзиң оларды Мысыр жеринен уллы құдиретиң хәм күшли қолың менен алып шыққан едиң-ғо. ¹² Егер солай ислесең, онда мысырлылар: «Қудай оларды жаман нийет пенен, таўларда өлтирип, жер жүзинен жоқ қылыў ушын алып шығыпты», – деп айтады. Сонлықтан Өзиниң лаўлаған ғәзебинди басып, халқыңды жоқ қылыў нийетинен қайт.

¹³ Құлларың Ибрайым, Ысақ хәм Израилды⁹ есине түсир. Оларға Өз атың менен ант ишип: «Урпақларыңызды аспандағы жұлдызлар сыяқлы көбейтемен. Сизлерге беремен деп үде еткен усы жердиң хәммесин урпақларыңызға беремен. Олар сол жерди мәңгиге ийелик етеди», – деген един.

¹⁴ Солай етип, Жаратқан Ийе халқына жиберемен деген жаманлықты жиберіў нийетинен қайтты.

¹⁵ Муўса буйрықлар жазылған еки тасты алып, таўдан түсти. Таслардың еки тәрәпине де: алдына да, артына да жазылған еди. ¹⁶ Тасларды Қудай ислеген болып, таслардағы жазыўларды да Ол ойып жазған еди.

¹⁷ Ешуа халықтың бақырысқан даўысын еситкенде, Муўсаға:

– Ордадан урыс шаўқымы еситилип тур, – деди.

¹⁸ Муўса оған былай деп жуўап берди:

– Бул урыста жеңиске ерискенлердиң қышқырығына да, жеңилiske ушырағанлардың зарлаған даўысына да уқсамайды. Мен олардың даўыслап қосық айтып атырғанын еситип турыппан.

¹⁹ Муўса ордаға жақынлағанда, тананы хәм ойынға түсип атырған адамларды көрди. Сонда оның ғәзеби лаўлады хәм қолындағы тасларды ылақтырып жиберип, таў етегинде оларды шыл-пәрше қылды. ²⁰ Муўса халық соққан тананы отқа жағып жиберди. Оны езип, унтады да, суўға шашып жиберди хәм суўды израиллыларға ишкизди.

²¹ Муўса Харонға:

– Бундай аўыр гүнаға батырғандай, бул халық саған не ислеген еди? – деди.

²² Харон Муўсаға былай деп жуўап берди:

– Ғәзеппенбе, мырзам! Бул халықтың жаманлыққа бейим екенин өзиң билесең,

²³ Олар маған: «Бизлерди баслап алып жүретуғын қудай соғып бер. Өйткени бизлерди Мысыр жеринен алып шыққан сол Муўса деген адамға не болғанын билмеймиз», – деди. ²⁴ Мен оларға: «Кимде алтын бар болса, оларды шешсин», – дегенимде, олар алтынларын маған берди. Мен оларды отқа таслағанымда, бул тана шыға келди.

²⁵ Муўса Харонның халықты қадағаламай, жүўсенсиз жибергенин хәм олардың душпанларға маскара болғанын көрди. ²⁶ Сонлықтан Муўса орданың кирер аўзында турып: «Ким Жаратқан Ийе тәрәпинде болса, мениң жаныма келсин», – деди. Сонда пүткил Лебий урыўы оның әтирапына жыйналды.

²⁷ Муўса оларға: «Израилдың Қудайы Жаратқан Ийе былай дейди: „Хәр бир адам қылышын белине асынсын хәм орданың арғы аўзынан берги аўзына дейин аралап

шығып, туўысканын, достысын хэм жақынларын өлтирсин²⁸», – деди. ²⁸ Лебий урыўының адамлары Муўсаның буйрығын орынлады. Сол күни халықтан үш мыңға жақын адам өлди. ²⁹ Муўса Лебий урыўының адамларына: «Бүгин сизлердин хэр бириңиз өз улыңыздың хэм өз туўысканыңыздың жанының қуны менен Жаратқан Ийениң хызметине бағышландыңызлар. Бүгин Жаратқан Ийе сизлерге жарылқауын жаўдырады», – деди.

³⁰ Ал ертеңине Муўса халыққа: «Сизлер аўыр гүна иследиңлер. Мен хэзир Жаратқан Ийениң алдына шығажақпан. Мүмкин, сизлердиң гүналарыңызға кеширим ала аларман», – деди.

³¹ Соннан соң, Муўса Жаратқан Ийениң алдына қайтып барып:

– Өттең, бул халық аўыр гүна иследи. Олар өзлерине алтын бут соқты. ³² Бирақ, Сен олардың гүналарын кешир. Егер олай ислемесең, Өзиңнің жазған кітабыңнан мениң атымды өширип тасла, – деди.

³³ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Ким Маған қарсы гүна ислеген болса, соның атын кітабымнан өширип таслайман. ³⁴ Енди бар, халықты саған айтқан жериме апар. Периштем сени баслап барады. Бирақ, олар жуўапқа тартылатуғын күни, Мен оларды гүнасы ушын жазалайман.

³⁵ Солай етип, Жаратқан Ийе халықты Харонға соқтырған танасы ушын жазалады.

Отыз үшінши бап

Синайдан кетиўге таярлық

33 ¹ Соңынан Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Барыңлар, өзиң де, сен Мысыр жеринен алып шыққан халқың да бул жерди тэрк етип, Мен Ибрайымға, Ысаққа хэм Яқыпқа: «Бул жерди сениң урпақларыңа беремен», – деп ант ишкен жериме кетиңдер. ² Мен сениң алдыңнан Өз периштемди жиберип, кенаан, амор, хетт, периз, хиў хэм ебус халықларын сол жерден қуўып шығараман. ³ Ол сизлерди сүт хэм пал аққан жерге баслап барады. Мениң Өзим сизлер менен бармайман, себеби сизлер қайсар халықсыз. Болмаса, сизлерди жолда жоқ қылып жиберийүм мүмкин.

⁴ Халық бул жаман хабарды еситип, қайғыға түсти хэм ҳеш ким безениў буйымларын тақпады. ⁵ Өйткени Жаратқан Ийе Муўсаға: «Израиллыларға былай де: „Сизлер қайсар халықсыз. Егер Мен бир сэт-ақ сизлер менен бирге барсам, сизлерди жоқ қылыўым мүмкин. Енди безениў буйымларыңызды шешип қойыңлар. Ал сизлерге не ислейтуғыным ҳаққында бир қарарға келемен“», – деген еди. ⁶ Сонлықтан израиллылар Хороб таўынан шығып кеткеннен кейин безениў буйымларын шешип таслады.

⁷ Муўса орданың сыртына, ордадан узағырақ жерге шатыр тигетуғын еди. Ол бул шатырды «Ушырасыў шатыры» деп атаған еди. Жаратқан Ийе менен мәсләхәтлесийди қалеген адам орданың сыртындағы Ушырасыў шатырына келетуғын еди. ⁸ Муўса шатырға қарай кеткенде, пүткіл халық орнынан туратуғын еди. Хэр бир адам өз шатырының кирер аўзында турып, Муўса ишке киргенше изинен қарап туратуғын еди. ⁹ Муўса шатырға кирип, Жаратқан Ийе менен сөйлескенде, минара сыяқлы булт төмен түсип, шатырдың аўзында туратуғын еди. ¹⁰ Булттың шатырдың кирер аўзында турғанын көрген хэр бир адам орнынан турып, өз шатырының кирер аўзында сыйынатуғын еди. ¹¹ Жаратқан Ийе Муўса менен жүзбе-жүз, дос сыяқлы сөйлесетуғын еди. Кейин Муўса ордаға қайтып келетуғын еди. Бирақ оның жас жәрдемшиси Нун улы Ешуа шатырды тэрк етпейтуғын еди.

¹² Соңынан Муўса Жаратқан Ийеге былай деди:

– Сен маған: «Бул халықты баслап алып жүр», – дейсең. Бирақ мениң менен кимди жиберетуғыныңды айтпадың. Маған: «Сени жақыннан танийман, сен Мениң мийримиме еристин», – деген едиң. ¹³ Егер мен Сениң мийримеңе ерискен болсам, өтинемен, маған Өз жолыңды көрсет. Сени еле де жақсы билип, мийримеңе ерисип барайын. Бул халықтың Өз халқың экенин умытпа.

¹⁴ Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Өзим Сениң менен бирге бараман хэм сени тынышлыкка еристиремен, – деди.

¹⁵ Ал Муўса Жаратқан Ийеге былай деди:

– Егер Сениң Өзиң бизлер менен бирге бармасаң, бизлерди бул жерден шығарма.

¹⁶ Болмаса, мен хэм халқың Сениң мийримеңе ерискенимизди қалай билиўге болады? Сениң бизлерге жолдас болғаныңнан емес пе? Тек усы арқалы ғана мен хэм Сениң халқың жер жүзиндеги басқа халықлардан айырылып турамыз.

¹⁷ Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Айтқаныңдай ислеймен. Себеби сен Мениң мийримиме еристин хэм сени атың арқалы танийман, – деди.

¹⁸ Сонда Муўса Оған:

– Маған салтанатыңды көрсет, – деди.

¹⁹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Мен пүткил ийгилигимди сениң алдыңнан алып өтип, алдыңда Өзимниң «Жаратқан Ийе» деген атымды жәриялайман. Кимге мийрим-шәпәтимди бериўди қалесем, соған мийрим-шәпәтимди беремен. Кимге рехим етиўди қалесем, соған рехим етемен. ²⁰ Тек Мениң жүзимди көре алмайсан. Өйткени Мениң жүзимди көрген адам тири қалмайды. ²¹ Маған жақын жерде жаргас бар. Сен сол жартастың үстинде тур. ²² Салтанатың жаныңнан өтип баратырғанда, сени жартастың жарығына турғызып қойып, өтип кеткенимше, сени қолым менен жаўып тураман. ²³ Кейин қолымды алғанымда, сен Мени артымнан көресең. Бирақ жүзимди көрмейсең.

Отыз төртинши бап

Келисимниң жаңаланыўы

34 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Бурынғыға уқсаған еки тас жонып ал. Мен сен сындырып таслаған таслардағы сөзлерди усыларға жазаман. ² Азанға дейин таярлан. Азан болғанда, Синай таўына шығып, таўдың төбесинде, Мениң менен ушырасыўға алдыма бар.

³ Сениң менен бирге басқа хеш ким таўға шықпасын хэм таўдың хеш бир жеринде хеш ким көринбесин. Таўдың етегинде мал-жанлыклар да отламасын.

⁴ Муўса бурынғыға уқсаған еки тас жонып алды. Жаратқан Ийениң буйырғанындай, ергенине азанда тасларды алып, Синай таўына шықты. ⁵ Жаратқан Ийе булт ишинде сол жерге түсип, Муўсаның қасында турды хэм Өзиниң «Жаратқан Ийе» деген атын жәриялады. ⁶ Ол Муўсаның алдынан өтип: «Жаратқан Ийемен, Жаратқан Ийемен. Рехимли, мийримли, сабыр-тақатлы, сүйиспеншилиги шексиз хэм садық Қудайман.

⁷ Мыңыншы әуладларға дейин сүйиспеншилик көрсетип, айыптарды, жынаятларды хэм гүналарды кеширіўшимен. Бирақ хеш бир айыпты жазасыз қалдырмайман. Ата-бабалардың ислеген айыптары ушын, олардың улларын, ақлықтарын, үшінши хэм төртинши әуладын жазалайман», – деди.

⁸ Сонда Муўса дәрхал жерге жығылып, Жаратқан Ийеге сыйынды да:

⁹ – О, Ийем! Егер мен Сениң мийримеңе ерискен болсам, бизлер менен бирге бар. Бул халық – қайсар халық болса да, Сен бизлердиң айып-гүналарымызды кеширип, бизлерди Өз халқың сыпатында қабыл ет, – деди.

¹⁰ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди:

– Мине, сениң халқың менен келисим дүземен. Олардың алдында дүньяда хәм басқа халықлар арасында болып көрилмеген кәрамаатлар ислеймен. Сен арасында жасап атырған пүткил халық нелер ислейтуғынымды көреді. Мениң сен ушын ислейтуғын ислерим қорқынышлы болады. ¹¹ Бүгин сизлерге беретуғын буйрықларыма бойсыныңлар. Амор, кенаан, хетт, периз, хиу хәм ебус халықларын сизлердин алдыңыздан куўып шығараман. ¹² Өзлериңиз киретуғын елдеги адамлар менен келисим жасаудан аўлақ болың. Себеби бул сизлер ушын дузақ болады. ¹³ Олардың қурбанлық орынларын қыйратып, кийели тасларын майдалап таслаңлар хәм кийели ағашларын шауып таслаңлар. ¹⁴ Басқа қудайларға сыйынбаң. Өйткени Мен қызғаншақ деген аты бар Жаратқан Ийемен, қызғаншақ Қудайман. ¹⁵ Сол жердің халқы менен хеш қандай келисим дүзбең. Болмаса, олар опасызлық кылып, өз қудайларына арнап қурбанлық шалғанда, сизлерди де мирәт етеди, сизлер де олардан жейсизлер. ¹⁶ Егер олардың қызларын улларыңызға алып берсеңиз, онда сол қызлар өз қудайларына ерип, бузықлық қылғанда, улларыңызды да излерине ертип кетеди.

¹⁷ Өзлериңизге бутлардың мүсинлерин соғып алман.

¹⁸ Сизлерге буйырғанымдай, Абиб айының белгиленген күнлеринде жети күн ашытқысыз нан жеп, Ашытқысыз нан байрамын байрамлаң. Себеби сизлер Мысырдан Абиб айында шықтыңлар.

¹⁹ Қарыннан биринши шыққанлардың хәммеси, барлық ири хәм майда малларыңыздың туңғыш еркек төллери Маған тийисли. ²⁰ Ешектің биринши туўылған төлинің орнына бир козы берип, сатып алыңлар. Егер олай етпесеңиз, гүррениң мойның үзиң. Барлық туңғыш улларыңыздың кунын өтеуиңиз тийис. Хеш ким алдыма қуры қол келмесин.

²¹ Алты күн жұмыс ислеп, жетинши күни дем алың. Егин егиу хәм оны орыу ўақтында да дем алың.

²² Бийдайдың биринши өнимин жыйнағанда, Хәптелер байрамын, ал гүзде Жыйын-терим байрамын өткизин. ²³ Барлық ер адамларыңыз жылына үш рет Ийең болған Мениң, яғный Израилдың Қудайы Жаратқан Ийениң алдына келиуи керек. ²⁴ Мен басқа миллетлерди алдыңыздан куўып жиберип, шегараларыңызды кеңейтемен. Жылына үш рет Қудайыңыз Жаратқан Ийениң алдына келгениңизде, хеш ким жериңизди басып алыуды нийет етпейди.

²⁵ Маған берилген қурбанлықтың қағын ашытқы салынған нан менен усынбаң. Қутқарылыу байрамының қурбанлығы азанға дейин қалдырылмасын.

²⁶ Жериңиздің дәслепки өниминиң ең жақсысын Қудайыңыз Жаратқан Ийениң Үйине алып келиң.

Ылақты өз анасының сүтине писирмең.

²⁷ Соннан соң, Жаратқан Ийе Муўсаға:

– Мына сөзлерди жаз. Себеби Мен сениң менен хәм израиллылар менен усы сөзлерге тийкарланып, келисим дүземен, – деди.

²⁸ Муўса сол жерде қырк күн, қырк түн Жаратқан Ийе менен бирге болды. Ол хеш нәрсе ишип-жемеди хәм келисим сөзлерин, яғный он буйрықты тасларға жазды.

Муўсаның Синай таўынан түсиуи

²⁹ Муўса қолына буйрықлар жазылған еки тасты алып, Синай таўынан түсти. Ол Жаратқан Ийе менен сөйлескенликтен, жүзинен нур шашып тур еди. Бирақ буны өзи билмеді. ³⁰ Харон хәм пүткил израиллылар Муўсаның нур шашқан жүзин көргенде, оған жақынласуға қорқты. ³¹ Бирақ Муўса оларды қасына шақырды. Харон хәм жәмийеттиң барлық басшылары оның жанына келди. Муўса олар менен сөйлести. ³² Кейин пүткил Израил халқы оған жақын келди. Муўса Жаратқан Ийениң Синай таўында өзине айтқанларының хәммесин орындауды халыққа буйырды. ³³ Муўса олар менен сөйлесип болғаннан соң, жүзин жаўлық пенен жаўды. ³⁴ Муўса сөйлесиу

ушын, Жаратқан Ийениң алдына барғанда, сыртқа шыққанша, жүзиндеги жаўлықты алып қоятуғын еди. Қайтып келгеннен кейин, ол өзіне айтылған буйрықларды израиллыларға билдиретуғын еди. ³⁵ Сонда израиллылар оның жүзинен нур шашып турғанын көретуғын еди. Ал Муўса ишке кирип, Жаратқан Ийе менен ушырасыўға дейин, жүзин жаўлық пенен жаўып қоятуғын еди.

Отыз бесинши бап

Дем алыс күни хаққында

35 ¹ Муўса Израил халқының пүткил жәмийетин шақырып алып, оларға былай деди: «Жаратқан Ийе мына ислерди ислеўиңизди буйырды: ² алты күн жумыс ислең. Бирақ жетинши күн сизлер ушын Жаратқан Ийеге арналған толық дем алатуғын мухаддес Шаббат күни болады. Сол күни жумыс ислеген хәр бир адам өлтиреледи. ³ Шаббат күни өз шаңарақларыңызда от та жақпан».

Мухаддес шатыр ушын садақалар

⁴ Муўса Израил халқының пүткил жәмийетине былай деди: «Жаратқан Ийениң буйрығы мынаў: ⁵ өзлериңизде барынан Жаратқан Ийеге нәзир бериндер. Оған шын кеўилден бериўди қәлеўшилер мына нәрселерди берсин: алтын, гүмис, қола, ⁶ жүннен ийирилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм хасыл зығыр жиби, ешкиниң жүни, ⁷ қызылға боялған қошқар териси, жумсақ тери хәм акация ағашы, ⁸ шыралар ушын зәйтүн майы, майлаў рәсими хәм хош ийисли түтетки ушын хош ийисли затлар, ⁹ бас руўханийдиң эфодына хәм қалталы өңиришесине тағылатуғын оникс хәм қымбатбаха таслар.

¹⁰ Араңыздағы барлық уқыплы адамлар келип, Жаратқан Ийениң буйырғанларының хәммесин ислесин. Олар мыналарды: ¹¹ Мухаддес шатырды, оның ишки хәм сыртқы жапқышларын, илмеклерин, тахтайларын, қадаларын, бағанларын, ултанларын, ¹² Келисим сандығы хәм оның сырықларын, қақпақты, бөлмени жаўып туратуғын пердени, ¹³ стол хәм оның сырықларын, столдың барлық буйымларын хәм усынылған нанларды, ¹⁴ жақты түсириў ушын хәстени, оның буйымларын, оның шыраларын хәм шыралар ушын зәйтүн майын, ¹⁵ түтетки түтетилетуғын орын менен оның сырықларын, майлаў рәсими ушын зәйтүн майын, хош ийисли түтеткини, Мухаддес шатырдың кирер аўзындағы пердени, ¹⁶ қурбанлық жандырылатуғын орынды хәм оның қола торын, сырықларын хәм барлық буйымларын, үлкен ләгенди хәм оның туяқларын, ¹⁷ хәўлиниң перделерин, бағанларын, бағанның ултанларын, хәўлиниң кирер аўзындағы пердени, ¹⁸ Мухаддес шатырдың қазықларын, хәўлиниң қазықларын хәм арқанларын, ¹⁹ Мухаддес орында хызмет етиўге арналып, әжайып қылып тигилген кийимлерди – руўханий Харонның мухаддес кийимлерин хәм оның улларының руўханийлик кийимлерин ислесин».

²⁰ Соңынан Израил халқының пүткил жәмийети Муўсаның қасынан кетти.

²¹ Жүрегінде қәлеў хәм тилеги бар адамлар Ушырасыў шатырының қурылысы, ондағы хызмет хәм мухаддес кийимлер ушын, Жаратқан Ийеге садақалар алып келди. ²² Солай етип, жүрегінде қәлеўи бар хәр бир еркек хәм хаял хәр түрли алтын буйымларды: билезик, сырға, жүзик хәм хәйкеллерди әкелип, Жаратқан Ийеге бағышлап, усынды. ²³ Кимде жүннен ийирилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип, ешки жүни, қызылға боялған қошқар териси хәм жумсақ тери болса, алып келди. ²⁴ Гүмис хәм коланы садақа қылып бере алғанлар да оларды Жаратқан Ийеге арнады. Кимде акация ағашы болса, оны шатырдың мүтәжликери ушын алып келди. ²⁵ Жип ийириўге уқыплы барлық хаяллар өз қоллары менен ийирген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жиплерди хәм хасыл зығыр жиплерди алып келди. ²⁶ Жүн ийирип билетуғын, жүрегінде қәлеўи бар барлық хаяллар да ешки жүнин ийирди.

²⁷ Басшылар эфодка хэм қалталы өңиршеге тағылатуғын оникс хэм қымбатбаха таслар, ²⁸ шыралар ушын, майлау ушын хэм хош ийисли түтетки ушын хош ийисли затлар менен зәйтүн майын алып келди. ²⁹ Хаял, еркек, жүрегінде қәлеуи бар барлық израиллылар Жаратқан Ийениң Муўса арқалы ислеуди буйырған ислери ушын, Жаратқан Ийеге ықтыярлы садақалар берди.

³⁰ Муўса израиллыларға былай деди: «Қараңлар, Жаратқан Ийе Яхуда урыуынан болған Хурдың ақлығы, Урийдың улы Бесалелди таңлап алды. ³¹ Оны Қудайдың Руўхына толтырып, оған өнерментшиликтің барлық тарауларында қәбилет, уқып хэм шеберлик берди. ³² Солай етип, оған алтын, гүмис хэм қоладан көркем өнер ислеуге, ³³ хасыл тасларды жонып қондыруўға, ағаш усташылығы бойынша хэм хәр қыйлы көркем өнер ислерин ислеуге қәбилет берди. ³⁴ Жаратқан Ийе оған хэм Дан урыуынан болған Ахисамах улы Оҳолиабқа басқаларға үйретиу уқыбын да берди. ³⁵ Бул адамлардың хәр қандай исти ислей алыуы ушын, оларға усташылық, безеушилик, қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хэм хасыл зығырдан тоқымашылық хэм хәр түрли өнерментшилик ислерин ислеу айрықша қәбилетин берди.

Отыз алтыншы бап

36 ¹ Бесалел, Оҳолиаб хэм Жаратқан Ийе Мухаддес шатырды қурыу ушын қәбилет, уқып хэм шеберлик берген барлық адамлар хәр бир нәрсени Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып ислесин».

² Муўса Бесалелди, Оҳолиабты хэм Жаратқан Ийе қәбилет берген, ислеуге қәлеуи бар барлық адамларды жұмысқа шақырды. ³ Келгенлер Мухаддес шатырды қурыу ушын, израиллылар әкелген барлық садақаларды Муўсадан алды. Израиллылар хәр күни азанда ықтыярлы садақаларын Муўсаға әкелиуди дауам етти. ⁴ Сонда Мухаддес шатырды қурыу ислери менен шұғылланып атырған усталар ислерин қалдырып, ⁵ Муўсаның жанына келди де: «Халық Жаратқан Ийе буйырған ис ушын керегинен зыят алып келмекте», – деди.

⁶ Сонда Муўса халыққа жәрияланыуы ушын мынадай буйрық берди: «Енди бирде бир еркек те, хаял да Мухаддес шатыр ушын хеш нәрсе әкелмесин». Солай етип, халық садақа әкелиуди тоқтатты. ⁷ Себеби сол ўақытқа дейин әкелингенлер исти питкериуге жететуғын, хәтте, ауысып та қалатуғын еди.

⁸ Ислеушилер арасындағы уқыпшы адамлар шатырды он пердеден қурды. Оларды хасыл зығыр жиптен, жүннен ийрилген қызғыш көк, шым қызыл хэм қырмызы жиплерден ислеп, үстине керублардың сүүретлерин шеберлик пенен кестеледи. ⁹ Хәр бир перденің узынлығы жигирма сегиз шығанақ, ени төрт шығанақ еди. Перделердин хәммеси бир өлшемде болды. ¹⁰ Олар перделерди бесеу-бесеуден бир-бирине қосып тикти. ¹¹ Биринши бес перденің шетине қызғыш көк жиптен илгеклер тикти. Екинши бес перденің шетине де солай иследи. ¹² Биринши бес перденің дәслепки пердесине елиу, екинши бес перденің соңғы пердесине елиу илгек тикти. Илгеклер бир-бирине қарама-қарсы жайласқан еди. ¹³ Соңынан елиу алтын илмек ислеп, олар жәрдемінде перделерди бир-бирине бириктирди. Сол тәризде шатыр бир тутас болды.

¹⁴ Және де, Мухаддес шатырдың үстин жабыу ушын, ешки жүнинен он бир перде иследи. ¹⁵ Хәр бир перденің узынлығы отыз шығанақ, ени төрт шығанақ еди. Он бир перде де бир өлшемде болды. ¹⁶ Олар бес пердени бир бөлек, қалған алты пердени бир бөлек қылып, бир-бири менен бириктирди. ¹⁷ Усы бириктирилген еки бөлек перделерди бир-бирине қосыу ушын, хәр бир бөлектің шетлерине елиу-елиуден илгек тикти. ¹⁸ Шатырдың перделерин бир тутас қылып бириктириу ушын, қоладан елиу илмек иследи. ¹⁹ Шатыр ушын қызылға боялған қошқар терисинен бир жапқыш, оның үстине жумсақ териден сыртқы жапқыш иследи.

²⁰ Тағы да, олар акация ағашынан шатыр ушын тиккесине туратуғын тахтайлар иследи. ²¹ Хәр бир тахтайдың узынлығы он шығанақ, ени бир ярым шығанақ еди.

²² Хәр бир тахтайдың астына бир-бирине қатарластырып, еки туяқтан өзинен шығарып иследи. Шатырдың хәмме тахтайларын усылай иследи. ²³ Ал шатырдың кубла тәрәпи ушын жигирма тахтай иследи. ²⁴ Усы жигирма тахтайдың астына қойылатуғын қырк гүмис ултан иследи. Хәр бир тахтайдың туяғының астында бир ултаннан болыуы ушын, хәр бир тахтайға еки ултаннан иследи. ²⁵ Шатырдың арқа тәрәпи ушын жигирма тахтай ²⁶ хәм хәр бир тахтайдың астына еки ултаннан қойыу ушын, қырк гүмис ултан иследи. ²⁷ Ал шатырдың батысқа қараған арт жағы ушын алты тахтай ²⁸ хәм шатырдың артындағы мүйешлер ушын еки тахтай иследи.

²⁹ Бул мүйешлердеги тахтайлардың алдыңғы тәрәпи бөлек қалып, жоқарғы тәрәпи жупласып, бир халқа менен бириктирилди. Еки мүйеш те усылай исленди. ³⁰ Солай етип, сегиз тахтай хәм хәр бир тахтайдың астына еки ултаннан қойыу ушын, он алты гүмис ултан исленди.

³¹ Акация ағашынан шатырдың бир тәрәпиндеги тахтайлар ушын бес қада, ³² екінши тәрәпиндеги тахтайлар ушын бес қада хәм артындағы, яғнай батыс тәрәпиндеги тахтайлар ушын бес қада иследи. ³³ Және де, тахтайлардың орта белинен өтетуғын қадаларды шатырдың бир шетинен екінши шетине жететуғын қылып иследи.

³⁴ Тахтайларды хәм қадаларды алтын менен қаппа, қадалар өткерилетуғын халқаларды алтыннан иследи.

³⁵ Жүннен ийрилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жиплерден хәм хасыл зығыр жиптен бир перде иследи. Оның үстине керублардың сүүретлерин шеберлик пенен кестеледи. ³⁶ Перде ушын акация ағашынан төрт баған ислеп, оларды алтын менен қаппады. Олардың айры илдиригшлери де алтын еди. Бағанлар ушын төрт гүмис ултан куйды. ³⁷ Шатырдың кирер аўзына жүннен ийрилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жиплерден хәм хасыл зығыр жиптен нағислы перде тоқыды. ³⁸ Пердени тағыу ушын айры илдиригши бар бес баған ислеп, олардың жоқарысын хәм карнизлерин алтын менен қаппады. Ал бағанлар ушын қоладан бес ултан иследи.

Отыз жетинши бап

Келисим сандығының исленуі

37 ¹ Бесалел акация ағашынан Келисим сандығын иследи. Оның узынлығы еки ярым шығанақ, ени бир ярым шығанақ хәм бийиклиги бир ярым шығанақ еди. ² Сандықтың иши-сыртын алтын менен қаппады. Ал ернегине алтыннан жийек салды. ³ Сандық ушын төрт алтын халқа куйып, оларды төрт туяғына орнатты: екеуін бир жағына, қалған екеуін екінши жағына орнатты. ⁴ Акация ағашынан сырықлар ислеп, оларды алтын менен қаппады. ⁵ Сандықты көтерип жүриу ушын, бул сырықларды еки тәрәпиндеги халқалардан өткерди. ⁶ Сандықтың қақпағын сап алтыннан иследи. Қақпақтың узынлығы еки ярым шығанақ, ени бир ярым шығанақ еди. ⁷ Қақпақтың еки шетине алтыннан еки керубты шөккишлеп соқты. ⁸ Керублардың биреуі қақпақтың бир шетинде, ал екіншиси екінши шетинде болып, оларды қақпақ пенен бир тутас қылып иследи. ⁹ Керублардың жоқарыға жайылған канатлары қақпақты жауып, жүзлери бир-бирине қарама-қарсы түрде қақпаққа қарап турған еди.

Мухаддес нанлар ушын стол

¹⁰ Кейин акация ағашынан узынлығы еки шығанақ, ени бир шығанақ, ал бийиклиги бир ярым шығанақ болған бир стол иследи. ¹¹ Столды сап алтын менен қаппа, ернегине алтын жийек салды. ¹² Столдың этирапына төрт ели болған қаптал ислеп, оны алтын жийек пенен қаппады. ¹³ Стол ушын төрт алтын халқа куйып, оларды столдың төрт мүйешиндеги төрт туяғына бекемледі. ¹⁴ Столды көтерип алып жүриуге арналған сырықлар өткизилетуғын халқалар столдың қапталларына

жақын еди. ¹⁵ Сырықларды акация ағашынан ислеп, алтын менен қаплады. ¹⁶ Стол ушын керекли буйымларды – табақлар, түтетки салатуғын тостағанлар, ишимлик садақалары ушын кеселер хэм гүзелерди сап алтыннан иследи.

Хәстениң ислениўи

¹⁷ Олар сап алтыннан хәсте иследи. Оның ултанын, балдағын, шақаларын, шанакларын, гүллерин хэм оның гүлкеселери менен гүлтажларын өзи менен бир тутас етип шөккишлеп иследи. ¹⁸ Хәстениң еки қапталынан үш-үштен, алты шақа шығып турды. ¹⁹ Шығып турған хәр бир шақада бадам гүлине уксас үш гүл хэм оның гүлкеселери менен гүлтажлары бар еди. ²⁰ Ал хәстениң балдағында бадам гүлине уксас төрт гүл хэм оның гүлкеселери менен гүлтажлары бар еди. ²¹ Хәстеден шығып турған алты шақаның хәр бир жубының астында үш гүлкесе изли-изинен дизилип туратуғын еди. ²² Хәстени гүлкеселери хэм шақалары менен бир тутас етип, сап алтыннан шөккишлеп иследи. ²³ Хәсте ушын жети шыра иследи. Пиликлерди тазалайтуғын кысқышлар менен ыдысларды сап алтыннан иследи. ²⁴ Хәсте хэм оның барлық буйымлары бир талант² сап алтыннан исленди.

Түтетки түтетилетуғын орын қурыў

²⁵ Акация ағашынан төрт мүйешли, узынлығы бир шығанақ, ени бир шығанақ хэм бийиклиги еки шығанақ болған түтетки түтетилетуғын орын қурды. Орынның шақлары өзи менен бир тутас исленип, өзинен шығып туратуғын еди. ²⁶ Орынның үстин, қапталларын хэм шақларын сап алтын менен қаппап, этирапына алтын жийек иследи. ²⁷ Еки қапталындағы жийектиң астына еки алтын халқа орнатты. Орынды көтерип жүриў ушын, усы халқалардан сырықлар өткизилди. ²⁸ Сырықларды акация ағашынан ислеп, алтын менен қаплады.

²⁹ Тағы да, олар майлаў рәсими ушын мухаддес майды хэм таза, хош ийисли түтеткини шеберлик пенен араластырып, таярлады.

Отыз сегизинши бап

Жандырылатуғын қурбанлық ушын орын қурыў

38 ¹ Акация ағашынан жандырылатуғын қурбанлық ушын орын дүзетти. Ол төрт мүйешли болып, оның узынлығы да, ени де бес шығанақ, ал бийиклиги үш шығанақ еди. ² Оның төрт мүйешине өзинен шығып турған шақлар ислеп, орынды хэм шақларды қола менен қаплады. ³ Қурбанлық орынның барлық буйымларын: күлге арналған ыдыслар менен белшелер, қан себетуғын табақлар, шанышқылар хэм шок салынатуғын ыдысларды қоладан иследи. ⁴ Орынға қоладан тор сыяқлы нағыс иследи. Тор нағыс қурбанлық орынның ортасына жететуғындай қылып, жийегиниң астынан исленди. ⁵ Қола тордың төрт мүйешине сырықларды көтерип ушын, төрт халқа қуйды. ⁶ Сырықларды акация ағашынан ислеп, қола менен қаплады. ⁷ Қурбанлық орынды көтерип жүриў ушын, орынның қапталындағы халқалардан усы сырықларды өткизди. Орынды ағаштан, ишин бос қылып иследи.

⁸ Ушырасыў шатырының алдында хызмет ететуғын хаяллар берген айнарлардан үлкен қола ләген хэм оның туяқларын иследи.

Мухаддес шатыр хәўлисн

⁹ Мухаддес шатырдың хәўлисн иследи. Хәўлиниң кубла тәрәпине узынлығы жүз шығанақ болған, шебер тоқылған хасыл зығыр перделер тақты. ¹⁰ Перделер ушын қоладан исленген жигирма ултанға жигирма баған орнатты. Бағанның айры илдригишлери менен карнизлерин гүмистен иследи. ¹¹ Ал арқа тәрәпи ушын

²37:24 Бир талант – шама менен 34,5 кг.

узынлығы жүз шығанақ болған перделер, жигирма баған, бағанлар ушын қоладан жигирма ултан иследи. Бағанлардың айры илдиргишлери менен карнизлери гүмистен еди. ¹² Хәўлиниң батыс тәрәпи ушын узынлығы елиу шығанақ болған перде, он баған хәм он ултан иследи. Бағанлардың айры илдиргишлери менен карнизлери гүмистен еди. ¹³ Хәўлиниң шығысқа қараған алдыңғы тәрәпиниң кеңлиги елиу шығанақ еди. ¹⁴ Усы кирер аўыздың бир тәрәпинде узынлығы он бес шығанақ перде, үш баған хәм үш ултан бар еди. ¹⁵ Оның екшини тәрәпинде де узынлығы он бес шығанақ перде, үш баған хәм үш ултан бар еди. ¹⁶ Хәўлиниң хәмме тәрәпиндеги барлық перделер хасыл зығырдан еди. ¹⁷ Бағанлардың ултанлары қоладан, ал айры илдиргишлери менен карнизлери гүмистен исленген еди. Бағанлардың жоқарысы да гүмис пенен қаптанған еди. Хәўлиниң барлық бағанлары гүмис карнизлер менен бириктирилди. ¹⁸ Хәўлиниң кирер аўыздағы перде қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм хасыл зығырдан нағысланып тоқылған еди. Оның узынлығы жигирма шығанақ, бийиклиги хәўлиниң перделери сыяклы бес шығанақ еди. ¹⁹ Бул перде ушын төрт қола ултанға орнатылған баған исленди. Бағанлардың айры илдиргишлери хәм карнизлери гүмистен исленип, жоқарысы гүмис пенен қапланды. ²⁰ Шатырдың хәм шатырды қоршаған хәўлиниң барлық қазықлары қоладан исленди.

Мухаддес шатырды қурыуда қолланылған нәрселер

²¹ Мухаддес шатырдың, яғный буйрықлар жазылған таслар турған шатырдың қурылысы ушын қолланылған нәрселердің толық есабы төменде берилген. Есапты Муўсаның буйрығы менен, руўханий Харонның улы Итамардың бақлауы астында Лебий урыуы алып барды.

²² Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырған хәмме ислерин Яхуда урыуынан болған Хурдың ақлығы, Урийдің улы Бесалел иследи. ²³ Оның менен бирге Дан урыуынан болған Ахисамах улы Оҳолиаб жұмыс иследи. Ол уста, безеўши, жүннен ийирилген қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм хасыл зығыр жиптен нағыслап тоқыўшы еди.

²⁴ Мухаддес шатырдың барлық ислерине қолланылған алтынның, халық бағышлап алып келген алтынның мұғдары Мухаддес орын өлшеми менен 29 талант 730 шекел еди.

²⁵ Есаптан өткен халықтан жыйналған гүмис Мухаддес орын өлшеми менен 100 талант 1775 шекел еди. ²⁶ Бул есаптан өткен жигирма хәм оннан жоқары жастағы 603 550 адамның хәр бирине бир бекадан^a, яғный Мухаддес орын өлшеми менен ярым шекелден^b туўры келетуғын еди. ²⁷ Мухаддес шатырдың хәм Ең мухаддес бөлмени бөлип турған перденің ултанларын куйыу ушын 100 талант^c гүмис қолланылды. Хәр бир ултанға 1 талант, 100 ултанға 100 талант гүмис сарпланды. ²⁸ Бағанлардың жоқарысын қаплауға, айры илдиргишлерин хәм карнизлерин соғыуға 1775 шекел гүмис сарпланды.

²⁹ Халық берген қола 70 талант 2400 шекел еди. ³⁰ Оннан Ушырасыу шатырының кирер аўыздағы бағанлар ушын ултанлар, қурбанлық орын, оның торы менен хәмме буйымлары, ³¹ хәўлидеги барлық бағанлар ушын ултанлар, хәўлиниң дәруазасының бағанлары ушын ултанлар, шатырдың қазықлары менен хәўли атирапындағы барлық қазықлар исленди.

^a38:26 Бека, яғный ярым шекел – 5,7 грамм.

^b38:26 Шекел – 11,4 грамм.

^c38:27 Талант – 34,2 килограмм.

Отыз тоғызыншы бап

Руўханийлердиң кийимлерин тигиў

39¹ Олар қызғыш көк, шым қызыл хәм қырмызы жиптен Мухаддес орында хызмет еткен ўақытта кийиўи ушын, руўханийлерге әжайып қылып кийимлер тикти. Харонға да мухаддес кийимлер тикти. Хәммесин Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай етип иследи.

² Эфодты алтын сабақ, қызғыш көк, шым қызыл хәм қырмызы жип пенен ҳасыл зығыр жиптен иследи. ³ Алтынды жуқалап, жиңишке қылып кесип, қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм ҳасыл зығырға араластырып, шеберлик пенен кестелеўи ушын, жип ийирди. ⁴ Эфодтың алдынғы хәм артқы тәреплерин бир-бири менен бириктириўи ушын, ийин аркалы өтетуғын еки баў тикти. ⁵ Эфодтың жоқарысына бириктирилген ҳалда бир белбеўи иследи. Бул эфод сыяқлы алтын сабақ, қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм ҳасыл зығыр жиптен исленди. Хәммесин Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай етип иследи.

⁶ Кейин Израил улларының атларын еки оник тасына мөр сыяқлы етип, ойып жазды. Жазылған тасларды өрилген алтын қаснақлардың ишине қойып, ⁷ Израилдың он еки урыўын еслетип турыўи ушын, эфодтың ийин баўларына орнатты. Булар да Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай етип исленди.

Өңиршениң тигилиўи

⁸ Қалталы өңирше де эфод сыяқлы алтын сабақ, қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм ҳасыл зығыр жиптен шеберлик пенен нағыслап исленди. ⁹ Ол төрт мүйешли хәм еки қабатлы болып, узынлығы да бир қарыс, ени де бир қарыс еди. ¹⁰ Өңиршеге төрт қатар қылып ҳасыл таслар қадалды. Биринши қатарда сердолик, хризолит хәм зүмрет, ¹¹ екінши қатарда периўза, лазурит хәм гагат, ¹² үшінши қатарда яқыт, агат хәм аметист, ¹³ төртинши қатарда сары яқыт, оникс хәм яшма болды. Таслар өрилген алтын қаснақларға орнатылған еди. ¹⁴ Таслар он еки болып, оларда мөр ойылғандай қылып, Израилдың он еки улының атлары бирме-бир ойылып жазылған еди. Бул таслар Израилдың он еки урыўының тымсалы еди.

¹⁵ Кейин қалталы өңирше ушын сап алтыннан өрилген шынжырлар иследи. ¹⁶ Және де, еки өрилген алтын қаснақ хәм еки алтын халка ислеп, халқаларды өңиршениң үстинги еки мүйешине тақты. ¹⁷ Өрилген еки алтын шынжырдың бир ушын өңиршедеги халқаларға илдирди. ¹⁸ Шынжырлардың екінши ушын еки қаснаққа беккемлеп, эфодтың алды бетине, ийин баўларға байлады. ¹⁹ Еки алтын халка ислеп, өңиршениң астынғы еки шетине, эфодқа жақын болған ишки жийегине тақты. ²⁰ Және еки алтын халка ислеп, эфодтың алды бетиндеги ийин баўлардың астынан, тигиске жақын қылып, белбеўидиң жоқарысынан тақты. ²¹ Қалталы өңиршениң халқалары менен эфодтың халқаларын қызғыш көк баўлар менен бир-бирине байлады. Солай етип, өңирше эфодтан айырылмай, эфодтың белбеўиниң жоқарысында туратуғын болды. Хәммесин Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай етип иследи.

²² Эфодтың ишинен кийилетуғын бахалы кийимди толық қызғыш көк жиптен тоқыды. ²³ Онда бас сыятуғын орын болып, сөтилип кетпеўи ушын, оның жийеклерин айландырып тоқыды. ²⁴⁻²⁶ Кийимниң етегине қызғыш көк, шым қызыл, қырмызы жип хәм ҳасыл зығыр жиптен исленген анарды хәм оның араларына сап алтыннан исленген қоңыраўларды айландырып гезекпе-гезек тағып шықты. Харон хызмет еткенде усы кийимди кийетуғын еди. Буларды да Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай етип иследи.

²⁷ Харон хәм оның уллары ушын, ҳасыл зығырдан тоқылған узын көйлеклерди, ²⁸ хәм ҳасыл зығырдан сәллени, кишигим сәллелерди хәм диз кийимлерди иследи.

²⁹ Белбеуде де хасыл зығыр, қызғыш көк, шым қызыл хэм қырмызы жиплерден нағыслап тоқыды. Хэммесин Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай қылып иследи.

³⁰ Сап алтыннан таж сыяқлы мухаддес маңлайша ислеп, үстине мөр ойғандай қылып: «Жаратқан Ийеге бағышланған» деп жазды. ³¹ Бул маңлайша саллеге қызғыш көк бау менен байланды. Хэммесин Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай етип иследи.

Барлық ислердиң тамамланыўы

³² Солай етип, Мухаддес шатырдың, яғный Ушырасыў шатырының барлық ислери тамамланды. Израиллылар хәр бир нәрсени Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай қылып иследи. ³³ Соңынан олар Муўсаға шатыр хэм оның барлық буйымларын алып келди. Булар мыналардан ибарат еди: шатырдың перделери, илмеклери, тахтайлары, қадалары, бағанлары, ултанлары, ³⁴ қызылға боялған қошкар терисинен хэм жумсақ териден исленген жапқышлар, ишки бөлменің пердеси, ³⁵ Келисим сандығы, оның сырықлары хэм қақпағы, ³⁶ стол, оның барлық буйымлары хэм усынылған нанлар, ³⁷ сап алтыннан исленген хәсте, оның үстине бир қатар етип қойылған шыралар, оның барлық буйымлары хэм шыраларға қуйылатуғын зәйтүн майы, ³⁸ түтетки түтетилетуғын алтын орын, майлаў рәсими ушын зәйтүн майы, хош ийисли түтетки, шатырдың кирер аўзы ушын перде, ³⁹ жандырылатуғын қурбанлық ушын қоладан исленген орын, оның қоладан исленген торы, сырықлары хэм барлық буйымлары, үлкен ләген хэм оның туяқлары, ⁴⁰ хәўлиниң перделери, бағанлары, ултанлары, хәўлиниң кирер аўзындағы пердеси, арқанлары, қазықлары, шатырда хызмет еткенде қолланылатуғын барлық нәрселер, ⁴¹ Мухаддес орында хызмет етиўге арналып, әжайып қылып тигилген кийимлер – руўханий Харонның мухаддес кийимлери хэм оның улларының руўханийлик кийимлери. ⁴² Усылардың хэммесин израиллылар Жаратқан Ийениң Муўсаға буйырғанындай қылып иследи. ⁴³ Муўса барлық ислердиң Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып исленгенін көргенде, оларға ақ пәтиясын берди.

Қыркыншы бап

Мухаддес шатырды қурыў

40 ¹ Жаратқан Ийе Муўсаға былай деди: ² «Мухаддес шатырды, яғный Ушырасыў шатырын биринши айдың биринши күни қур. ³ Келисим сандығын шатырдың ишине киргизип, оны перде менен тасалап қой. ⁴ Столды ишке әкелип, оған тийисли хэмме нәрсени оның үстине қой. Хәстени де әкелип, шыраларын үстине қой. ⁵ Алтыннан исленген түтетки түтетилетуғын орынды Келисим сандығының алдына қойып, шатырдың кирер аўзына перде так. ⁶ Қурбанлық жандырылатуғын орынды Мухаддес шатырдың, яғный Ушырасыў шатырының кирер аўзының алдына қой. ⁷ Үлкен ләгенди шатыр менен қурбанлық орынның арасына қойып, ишине суў қуй. ⁸ Шатырдың этирапын айландырып, хәўли исле хэм хәўлиниң кирер аўзына перде так.

⁹ Соңынан майлаўға арналған зәйтүн майын алып, шатырды хэм оның ишиндеги барлық буйымларды майлап, мухаддес қыл. ¹⁰ Қурбанлық жандырылатуғын орынды хэм оның барлық буйымларын майлап, орынды мухаддес қыл. Сонда орын жүдә мухаддес болады. ¹¹ Үлкен ләгенди хэм оның туяқларын майлап, мухаддес қыл.

¹² Харонды хэм оның улларын Ушырасыў шатырының кирер аўзының алдына әкелип, оларды суў менен жуўындыр. ¹³ Харонға мухаддес кийимлерди кийгиз хэм руўханий болып, хызмет етиўи ушын, оның басына май қуйып, Маған бағышла.

¹⁴ Оның улларын алып келип, оларға узын көйлек кийгиз. ¹⁵ Руўханий болып, Маған

хызмет етиуи ушын, оларды да әкеси сыяқлы майла. Бул майлау олардың әуладлар бойы мәңгиге руўханий болыуын тәмийинлейди».

¹⁶ Муўса хәмме нәрсени Жаратқан Ийениң буйырғанындай қылып иследи.

¹⁷ Солай етип, екінши жылдың биринши айының биринши күни Мухаддес шатыр қурылды. ¹⁸ Муўса шатырды қурды: ултанларын қойды, тахтайларын орнатты, кадаларын киргизип, бағанларын көтертті. ¹⁹ Кейин шатырдың үстине ишки хәм сыртқы жабыуларын жапты. Муўса булардың хәммесин Жаратқан Ийениң өзине буйырғанындай етип иследи.

²⁰ Кейин буйрықлар жазылған еки тасты алып, сандыққа салды. Сандықтың сырықларын кийгизди хәм сандықтың қақпағын сандықтың үстине қойды.

²¹ Келисим сандығын шатырға киргизди де, перде тутып, сандықты көзден тасалап қойды. Муўса хәммесин Жаратқан Ийениң өзине буйырғанындай етип иследи.

²² Нанлар туратуғын столды Ушырасыу шатырының ишине, яғный шатырдың арқаға қараған тәрәпине, ишки перденің сыртына қойды. ²³ Жаратқан Ийениң алдына, столдың үстине нанларды дизип қойды. Муўса буларды Жаратқан Ийениң өзіне буйырғанындай етип иследи.

²⁴ Хәстени Ушырасыу шатырына, столдың қарсысына, шатырдың кубла тәрәпине қойды. ²⁵ Жаратқан Ийениң өзіне буйырғанындай, ол Жаратқан Ийениң алдына шыраларды қойды.

²⁶ Алтыннан исленген түтетки түтетилетуғын орынды Ушырасыу шатырына, перденің алдына қойды. ²⁷ Орынның үстінде хош ийисли түтетки түтетти. Муўса буларды да Жаратқан Ийениң өзіне буйырғанындай етип иследи.

²⁸ Шатырдың кирер аўзына перде тақты. ²⁹ Қурбанлық жандырылатуғын орынды Мухаддес шатырдың, яғный Ушырасыу шатырының кирер аўзының алдына қойды. Орынның үстінде жандырылатуғын қурбанлық хәм гәлле садақасын усынды. Муўса хәммесин Жаратқан Ийениң өзіне буйырғанындай етип иследи.

³⁰ Үлкен ләгенди Ушырасыу шатыры менен қурбанлық орынның арасына қойды хәм жуўыныу ушын, ишине суу қуйды. ³¹ Муўса, Харон хәм Харонның уллары аяқ-қолларын сол жерде жуўатуғын болды. ³² Олар Ушырасыу шатырына киретуғын яки қурбанлық орынға жақынласатуғын ўақытта, Жаратқан Ийениң буйырғанындай, сол жерде жуўынатуғын еди.

³³ Шатырдың хәм қурбанлық орынның әтирапындағы хәўлини перде менен қоршады хәм хәўлиниң кирер аўзына да перде тақты.

Солай етип, Муўса жұмысты тамамлады.

Ушырасыу шатыры үстіндеги булт

^{34–35} Соннан кейин, Ушырасыу шатырын булт қаппап, Жаратқан Ийениң салтанаты шатырды толтырды. Соның ушын, Муўса Ушырасыу шатырына кире алмады.

³⁶ Пүткіл сапарлары даўамында израиллылар булт шатырдың үстине көтерилгеннен кейин ғана жыйналып, жолын даўам ететуғын еди. ³⁷ Бирақ олар булт жоқары көтерилмегенше, жолға шықпайтуғын еди. ³⁸ Солай етип, олардың пүткіл сапары даўамында, барлық Израил халқының көз алдында Жаратқан Ийениң булты күндиз шатырдың үстінде турды, ал түнде булт ишинде от болып жанып турды.